

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

”Onko se enää edes hengissä..?”

Selvitys liris Film Festivalin tulevaisuudesta

Miia Huttunen ja Mari Huttunen

Kulttuurituotannon koulutusohjelma 240 op

5/2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijät Miia Huttunen, Mari Huttunen (Jamk)	Sivumäärä 134 ja 6 liitesivua
Työn nimi ”Onko se enää edes hengissä..?” Selvitys liris Film Festivalin tulevaisuudesta	
Ohjaava(t) opettaja(t) Molla Walamies, Hannu Sirkkilä	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Keski-Suomen elokuvakeskus, Kaisu Tapaninen	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyö toteutettiin kahden tekijän, oppilaitoksen ja koulutusohjelman välisenä yhteistyönä. Työn tilaajana toimi Keski-Suomen elokuvakeskus. Opinnäytteenä laadittiin esiselvitys, jonka kautta kartoitettiin, olisiko Jyväskylässä mahdollista järjestää uusi elokuvafestivaali ja mikäli olisi, millainen sen tulisi olla. Perustana työssä toimivat jatkuvuus sekä tekijöitä vaille jäänyt liris Film Festival. Aihetta lähestyttiin kolmen osa-alueen kautta. Organisaatorakenteen osalta selvitettiin, löytyisikö tapahtumalle pysyvä järjestäjätaho ja kuinka ydinorganisaation ympärille saataisiin rakennettua toimiva yhteistyöverkosto. Molempia tarkasteltiin toimintasektoreiden lähtökohdista. Tapahtuman rahoitusrakennetta tarkasteltiin sekä julkisen rahoituksen ja yritys yhteistyön osalta että tapahtuman kustannus- ja rahoitusrakenteen muodostumisen kautta. Markkina-asema-analyysissä selvitettiin, olisiko paikallisilta markkinoilta löydettävissä tilaa vuosittaiselle elokuvafestivaalille.</p> <p>Menetelmällisesti opinnäytteessä käytettiin monistrategista lähestymistapaa, useamman menetelmän yhdistämistä samaan työhön. Käytetyt menetelmät olivat kysely ja konsultaatio. Kyselyn avulla haettiin tietoa tavoitellusta kohderyhmästä, sen elokuvamieltyyksistä sekä elokuvakulttuuriin liittyvistä kulutustottumuksista. Konsultaatiota käytettiin työssä sekä menetelmänä että paikkaamaan puuttuvaa lähdeaineistoa. Koska nimenomaan elokuvafestivaaleihin keskittyvää kirjallisuutta ei ollut saatavilla, konsultaatioiden kautta haettiin tietoa niin elokuvatapahtuman järjestämisen erityispiirteistä kuin tapahtumaorganisaatiosta ja rahoitusrakenteestakin.</p> <p>Opinnäytetyön aihe oli ajankohtainen ja alan kehityksen kannalta merkittävä sen sisältämien teemojen, kuten kulttuurialan toimintasektorien muutoksen ja rahoitusmallien uudistamispaineiden takia. Erityisen huomion arvoista oli opinnäytetyön hyödynnettävyys elokuvafestivaalien järjestämistä käsittelevänä selvityksenä. Selvityksen tuloksena todettiin elokuvafestivaalin järjestämisen Jyväskylässä olevan mahdollista kaikkien käsiteltyjen osa-alueiden valossa. Uudistettua liris Film Festivalia ryhdytäänkin opinnäytetyön pohjalta järjestämään vuodesta 2012 eteenpäin.</p>	
Asiasanat selvitys, tapahtumatuotanto, elokuva, kysyntä, kilpailu, organisaatio, rahoitus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in cultural management

ABSTRACT

Authors Miia Huttunen, Mari Huttunen (Jamk)	Number of Pages 134+6
Title "Is it even alive anymore..?" Explication of the future of the Iiris Film Festival	
Supervisor(s) Molla Walamies, Hannu Sirkkilä	
Subscriber and/or Mentor Keski-Suomen elokuvakeskus, Kaisu Tapaninen	
Abstract <p>The thesis was a cooperation of two writers, schools and degree programs and it was assigned by Keski-Suomen elokuvakeskus. The goal of the thesis was to compile a preliminary report in order to determine if it would be possible to organize a new film festival in Jyväskylä and if so, what it should be like. The idea of continuity and the old Iiris Film Festival served as a basis. The subject was approached through three components. Concerning the organization, it was studied how to find a permanent organizer and constitute a functional network of collaboration. Both were examined from the viewpoint of the operating sectors. The financial structure of the event was studied through public financing and business cooperation as well as through the forming of the events cost and income structures. The market position analysis determined if there was space in the local market for an annual film festival.</p> <p>Methodically, the method of multiple strategies was used. The methods used in the thesis were an internet-based survey and consultation. The information on the desired target group and the group's preferences and consumer habits concerning film culture was gathered using a survey. Consultation was used as a method as well as a means of filling the gaps in the reference material. As no literature concerning film festivals in particular was available, consultation was used as a source of information for the special features of film festival organizing as well as for the event organization and financial structure.</p> <p>The subject of the thesis was seen to be of current interest and significant to the development of the branch because the themes it brings up such as the chances in the operating sectors and the pressure for renewing the financing models in the cultural field. Especially noteworthy was the usability of the thesis as an explication of film festival organization. As a result, it was found to be possible to organize a film festival in Jyväskylä considering all the components dealt with in the thesis. The renewed Iiris Film Festival based on the thesis will be organized starting 2012.</p>	
Keywords explication, event management, film, demand, competition, organization, financing	

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 TAUSTA	8
2.1 Iiris Film Festival	8
2.2 Esiselvitys osana projektikonaisuutta	10
3 KYSYMYKSET JA MENETELMÄT	11
3.1 Kysymykset	12
3.2 Menetelmät	15
3.3 Kysely	17
3.4 Konsultaatio	22
4 ELOKUVATAPAHTUMAN JÄRJESTÄMISEN ERITYISPIIRTEET	25
5 MARKKINA-ASEMA-ANALYYSI	30
5.1 Kilpailu markkinoilla	30
5.2 Erottuminen kilpailijoista	33
5.3 Kysyntä, kohderyhmät ja segmentointi	63
6 YHTEISTYÖVERKOSTON RAKENTAMINEN	71
6.1 Tapahtuman ydinorganisaatio: vapaa kenttä tapahtumatuottajana	71
6.2 Tapahtuman yhteistyöverkosto: poikkisektoraalinen yhteistyö	75
6.3 Yhteistyökumppanineuvottelut	82
7 RAHOITUSPOHJAN RAKENTAMINEN	88
7.1 Julkinen rahoitus	89
7.2 Yritysyhteistyö	96
7.3 Rahoitus- ja kustannusrakenne	102
8 TULOKSET JA TULEVAISUUS	110
9 OPINNÄYTETYÖPROSESSIN KUVAUS JA ARVIOINTI	124
LÄHTEET	130
LIITTEET	135
Liite 1. Kyselylomake	135
Liite 2. Konsultaatiokysymykset	140

1 JOHDANTO

liris Film Festival oli Jyväskylän ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelman toisen vuoden opiskelijoiden perinteisesti järjestämä tapahtuma, joka viestinnän koulutusohjelman alasajon vuoksi jäi vaille tekijöitä vuodesta 2009 eteenpäin. Opinnäytetyön aiheena oli laatia esiselvitystyö liris Film Festivalin tulevaisuudesta ja mahdollisuuksista tapahtuman uudelleen järjestämiseksi. Selvitystyö sisälsi kartoituksen tapahtuman verkostoista sekä mahdollisista alueellisista ja paikallisista kumppanuuksista, rahoitusrakenteesta sekä sisällön linjaamisesta suhteessa valtakunnalliseen festivaalikenttään ja paikallisiin intresseihin. Opinnäytetyö toteutettiin Keski-Suomen elokuvakeskuksen tilauksesta ja sen tavoitteena oli markkina-asema-analyysin kautta löytää festivaalille tulevaisuuden visio sekä paikka alueellisessa ja valtakunnallisessa festivaalikentässä. Lisäksi työn tarkoituksena oli selvittää tapahtuman rahoitusmahdollisuudet sekä kustannusrakenteen muodostuminen.

Opinnäytteessä pohdittiin tapahtuman mahdollisen yhteistyöverkoston rakennetta, jota käsiteltiin eri toimintasektoreiden lähtökohdista. Lisäksi työssä selvitettiin tapahtuman suunnitellun ydinorganisaation sijoittumista kulttuurialan kentälle sekä kartoitettiin festivaalin mahdollista yhteistyöverkostoa poikkisektoraalisesta näkökulmasta. Termillä poikkisektoraalinen tapahtumayhteistyö viitattiin opinnäytteessä kahden tai kaikkien kolmen sektorin – yksityisen ja julkisen sektorin sekä vapaan kentän – toimijoista muodostuvaan verkostoon ja toimijoiden väliseen yhteistyöhön tapahtuman toteuttamiseksi.

Tausta-ajatuksena opinnäytetyössä oli huomioida edellä mainitut teemat – rahoitusrakenne, markkina-asema ja yhteistyöverkosto – tapahtuman jatkuvuuden edellytyksinä. Vaikka aihetta lähestyttiin yksittäisen tapahtuman näkökulmasta, työssä pyrittiin käsittelemään elokuvafestivaalin järjestämiseen liittyviä ongelmia ja niiden ratkaisumalleja siten, että saavutetut tulokset olisivat sovellettavissa pienin variaatioin myös muihin vastaaviin tapahtumatuotantoihin. Tällaisen lähtökohdan ja tietoperustan luomisen katsottiin parhaiten hyödyttävän tilaajan lisäksi myös muita tapahtumajärjestäjiä, jotka mahdollisesti kohtaavat suunnittelemissaan tuotannoissa samankaltaisia haasteita.

Selvityksen kautta pyrittiin hakemaan vastausta ensisijaisesti kysymykseen, olisiko Jyväskylässä mahdollista järjestää elokuvafestivaali ja mikäli olisi, millainen sen tulisi olla. Kysymyksiä tapahtuman järjestämisen mahdollisuudesta ja festivaalin rakentamisesta tarkasteltiin opinnäytteen fokuksen mukaisesti sekä rahoituksen ja yhteistyöverkoston että markkina-aseman kautta.

Työryhmä koostui Humanistisen ammattikorkeakoulun kulttuurituottajaopiskelija Miia Huttusesta sekä Jyväskylän ammattikorkeakoulun viestinnän opiskelija Mari Huttusesta. Opinnäytetyön toteuttamiseen yhteistyönä päädyttiin ensisijaisesti aiheen laajuuden vuoksi. Aihetta koettiin tarpeelliseksi käsitellä sekä tapahtumatuotantoon erikoistuneen kulttuurituottajan että tapahtumamarkkinointiin erikoistuneen medianomin näkökulmasta, koska tällaisen lähestymistavan nähtiin hyödyttävän eniten niin tilaajaa kuin mahdollisesti toteutettavaa tapahtumaakin. Yhteistyön kahden koulutusalan ja osaamisalueen välillä koettiin mahdollistavan aiheen käsittelyn sen vaatimalla monipuolisuudella ja täten lisäävän työn sovellusarvoa. Opinnäyteraportin laatimiseen liittyvät työt jaettiin työryhmän kesken siten, että päävastuu rahoituksen, yhteistyöverkoston ja konsultaatioiden sekä elokuvatapahtuman järjestämisen erityispiirteiden käsittelystä oli Miia Huttusella. Mari Huttusen päävastuualueeseen puolestaan kuuluivat taustat, markkina-asema-analyysi sekä kysely. Vaikka teksti tuotettiinkin työryhmän jäsenten yhteistyönä, kumpikin vastasi pääosin oman aihealueensa lähdemateriaalin läpikäymisestä ja teki päätökset siitä, mitä omaan aihealueeseen liittyviä seikkoja nostettiin esiin opinnäyteraportissa.

Opinnäytetyön aihetta pidettiin ajankohtaisena ja kulttuurialan kannalta merkittävänä sen käsittelemien teemojen vuoksi, sillä poikkisektoraalinen yhteistyö oli noteerattu ministeriötasolla kulttuurin tulevaisuuden kehityssuunnaksi ja vapaan kentän rooli osana kulttuurin toimintasektoreita oli herättänyt keskustelua (ks. luku 6). Ajankohtaiseksi koettiin paneutua myös kulttuuritapahtumien rahoitusrakenteisiin, joiden oli enustettu kokevan merkittäviä muutoksia (ks. luku 7). Lisäksi elokuvatapahtumien erityispiirteiden selvittäminen suhteessa muihin tapahtumatuotantoihin nähtiin kulttuurialan kannalta olennaisena, sillä työtä laadittaessa kävi ilmi, ettei nimenomaan elokuvatapahtuman järjestämiseen keskittyvää kirjallisuutta juurikaan ollut olemassa. Aiheeseen liittyvän tiedon todettiin olevan alan toimijoiden hallussa niin sanottuna

hiljaisena tietona, jota ei ole mahdollisesta tarpeesta huolimatta ollut saatettu kirjalliseen muotoon.

Tekijöiden henkilökohtainen kiinnostus elokuvakulttuuriin ja tapahtumatuotantoon niin harrastus- kuin ammatillisessakin mielessä oli lähtökohtana opinnäytteen aiheen valinnalle. Lupa Iiris Film Festivalin käyttöön opinnäytetyön aiheena saatiin Jyväskylän ammattikorkeakoululta työryhmän omasta aloitteesta keväällä 2010. Tämän jälkeen Keski-Suomen elokuvakeskuksen (KSEK) kanssa käytyjen neuvottelujen seurauksena KSEK tilasi työryhmältä selvityksen Iiris Film Festivalin tulevaisuudesta. Aihevalintaan vaikuttivat merkittävästi myös tekijöiden henkilökohtaiset intressit päästä jatkamaan Iiris Film Festivalin perinnettä sekä rikastuttaa kaupunkikulttuuria tuomalla Jyväskylään kaivattu ja kilpailukykyinen kulttuuritapahtuma. Tarkoituksena olikin, että opinnäytetyön tulosten pohjalta Iiris Film Festivalia ryhtyisi vuodesta 2012 lähtien järjestämään organisaatio, jonka ytimessä toimisi opinnäytteen tekijöiden edustama kulttuurialan osuuskunta.

Menetelminä opinnäytetyössä hyödynnettiin monistrategista lähestymistapaa, eli useamman menetelmän yhdistämistä samaan työhön (Hirsjärvi & Hurme 2004, 26–33). Selvityksessä hyödynnetyt menetelmät olivat kysely ja konsultaatio. Kysely toteutettiin Internetissä julkaistulla lomakkeella, jota hyödynnettiin selvittäessä oletetun kohderyhmän mieltymyksiä ja osallistumishalukkuutta sekä sitä, millaiselle elokuvafestivaalille kohderyhmä koki kaupungissa olevan tarvetta. Samalla pyrittiin kartoittamaan Iiris Film Festivaliin liittyviä mielikuvia ja ennakoasenteita. Elokuvatapahtuman järjestämiseen liittyviä ominaispiirteitä sekä kulurakennetta ja onnistuneeseen toteutukseen vaadittavia yhteistyötahoja puolestaan kartoitettiin konsultaatiolla, johon konsultoitaviksi valittiin Yrjö Pulkkinen Saarijärven elokuvaviikolta ja Tuomas Korolainen sekä Jani Ilomäki Reikäreuna -elokuvafestivaalista.

Rakenteellisesti opinnäytetyöstä haluttiin koota ehjä kokonaisuus. Näin ollen päädyttiin ratkaisuun, jossa tietoperusta ja käytäntö kulkivat rinnakkain läpi työn sen sijaan, että ne olisi esitelty omina, erillisinä kokonaisuuksinaan. Tämän koettiin sekä palvelevan käytännönläheisen työn tarkoitusta että helpottavan kokonaisuuden hahmottamista. Työn ja sen aihepiirin laajuuden ja monitahoisuuden vuoksi kokonaisuutta päädyttiin selkeyttämään käyttämällä runsaasti kuvioita, joista asioiden hahmottami-

nen koettiin yksinkertaisemmaksi suhteessa seikkojen esittämiseen pelkästään kirjallisessa muodossa. Tällä tavoin työryhmän oli mahdollista esittää paljon tietoa pienessä tilassa ja kuvata samalla selkeästi asioiden välisiä suhteita.

Opinnäytetyön nimi lainattiin osana esiselvitystä toteutetun kyselyn Iiris Film Festivaliin liitettäviä mielikuvia kartoittavasta osuudesta. Koska lainausta ei kuitenkaan pidetty riittävänä esittelemään lukijalle opinnäytteen konkreettisen sisällön, otsikkoa päädyttiin tarkentamaan työn tarkoitusta selventävällä alaotsikolla.

2 TAUSTA

Uuden Iiris Film Festivalin pohjautuessa alkuperäiseen tapahtumaan opinnäytteessä koettiin olennaiseksi esitellä päivitetyn festivaalin taustat vanhan Iiris Film Festivalin kautta. Merkityksellistä kokonaisuuden hahmottamisen kannalta oli myös esitellä, kuinka opinnäytteeksi laadittu esiselvitys suhteutui muihin projektityöskentelyn vaiheisiin ja sitä kautta hahmotella opinnäytetyön osuus kokonaisessa tapahtumaprojektissa. Tämän vuoksi työssä päädyttiin esiselvityksen lisäksi selvittämään pääpiirteittäin myös muut projektikokonaisuuden työvaiheet. Lisäksi osana opinnäytteen taustaa koettiin olennaisena esitellä työn tilaaja, Keski-Suomen elokuvakeskus.

2.1 Iiris Film Festival

Vanhan Iiris Film Festivalin kokonaisvaltainen käsittely osoittautui oletettua ongelmallisemmaksi, sillä aiempien vuosien tapahtumien projektikansiot oli ehditty hävittää eikä työryhmällä tämän vuoksi ollut käytettävissään tapahtuman laajempaan käsitteelyyn tarvittavia asiakirjoja. Ainoat säilyneet dokumentit vanhasta Iiris Film Festivalista olivat vuoden 2009 projektin loppuraportti sekä vuoden 2006 projektikansio, joiden pohjalta tapahtumaa käsiteltiin siinä määrin kuin kyseisten asiakirjojen sisältämä tieto sen mahdollisti.

Iiris Film Festival oli Jyväskylän ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelman toisen vuoden opiskelijoiden perinteisesti järjestämä elokuvatapahtuma, joka koulutusohjelman vaiheittaisen alasajon vuoksi jäi kuitenkin vaille tekijöitä vuodesta 2009 eteenpäin. Iiris Film Festival järjestettiin seitsemän kertaa vuosina 2003 – 2009 tavoitteenaan tarjota yleisölle mahdollisuus valtavirrasta poikkeavaan elokuvatarjontaan ja rikastuttaa sitä kautta jyväskyläläistä elokuvakulttuurielämää. Festivaalin pitkän linjan tavoitteena oli vakiinnuttaa tapahtuman asema paikallisessa kulttuurikentässä ja varmistaa festivaalin vuotuinen jatkuvuus. (Vilen, Ström, Koskela, Halonen, Makkonen, Niskanen, Peräaho & Rähälä 2009, 2–3.)

Iiris Film Festival ehti seitsemän järjestämisvuotensa aikana vakiintua vuosittain järjestettäväksi, imagoltaan pienen kokoluokan edulliseksi elokuvatapahtumaksi, mutta vuosittain vaihtuneet konsepti ja työryhmä estivät sen kehittymisen kilpailukykyiseksi elokuvafestivaaliksi. Koska Iiris Film Festivalissa nähtiin kuitenkin mahdollisuus merkittävään kasvuun ja potentiaali ammattimaiseen tapahtumajärjestämiseen, tapahtumaperinnettä ei haluttu katkaista, vaan opinnäytetyön kautta työryhmä pyrki mahdollistamaan festivaalin henkiin herättämisen ja jatkuvuuden.

Festivaalin kasvattaminen ei kuitenkaan olisi ollut mahdollista ilman konseptin merkittävää kehittämistä ja tapahtumayhteistyön laajentamista, minkä vuoksi työryhmä päätti kartoittaa nimenomaan poikkisektoraalisen tapahtumayhteistyön mahdollisuuksia. Tapahtuman taustan hajanaisena ja vuodesta toiseen yrityksen tasolle jääneenä festivaalikoikeiluna uskottiin muodostavan suurimman ongelman tapahtumaa kehitettäessä. Tämän vuoksi merkittävimmän haasteen yhteistyökumppani- ja rahoitusmahdollisuuksia selvitetäessä odotettiin olevan irrottautuminen tapahtuman aiemmasta harrastelijamaisesta leimasta.

Vanhan Iiris Film Festivalin hajanaisuuteen liittyviä ongelmia pyrittiin korjaamaan myös kartoittamalla kyselyn kautta potentiaalisen kohderyhmän toivomuksia pysyväksi kaavaillusta tapahtumakonseptista. Lisäksi esiselvityksessä pyrittiin esittämään mahdollisuuksia rahoitusrakenteen kehittämiseksi niin, että aiempaa järkevämmän ja pysyvämmän rahoituspohjan avulla pystyttäisiin mahdollistamaan tapahtuman jatkuvuus.

2.2 Esiselvitys osana projektikokonaisuutta

Vaikka opinnäyte laadittiinkin itsenäiseksi kokonaisuudeksi, se täytyi nähdä myös osana suurempaa projektikokonaisuutta, jonka päämääränä olisi Iiris Film Festival -tapahtuman toteutus. Tämän vuoksi olennaista olikin hahmottaa esiselvityksen sijoittuminen projektityöskentelyn vaiheisiin, sillä kokonaisuuden ja projektityöskentelyn periaatteiden ymmärtämisen katsottiin palvelevan lopullista päämäärää pelkkää irrallista esiselvitystä paremmin. (Kauhanen, Juurakko & Kauhanen 2002, 23, 26.)

Projekti voidaan määritellä kertaluontoiseksi tehtäväkokonaisuudeksi, joka on ajallisesti rajattu ja pyrkii saavuttamaan etukäteen asetetut tavoitteet. Projekti voidaan jakaa kahdeksaan (8) keskeiseen vaiheeseen suunnittelun, toteutuksen ja hallinnoinnin helpottamiseksi. Jokaisen projektin käynnistää aiheen alustava valinta ja ideointi (1). Opinnäytetyön aiheen valinnan taustalla oli työryhmän kiinnostus jo olemassa olevaa tapahtumaa ja sen jalostamista kohtaan, ja päätös projektin aloittamisesta eli projektin perustaminen (2) tehtiin tapahtumaa aiemmin hallinnoineen Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja tilaajan kanssa käytyjen neuvottelujen pohjalta. Päätöksen projektin perustamisesta synnyttyä neuvotteluihin otettiin mukaan toisen opinnäytetyöryhmän jäsenen oppilaitos, Humanistinen ammattikorkeakoulu ja kaikki osapuolet kattavien keskustelujen seurauksena aihevalinnaksi rajautui projektityöskentelyn kolmas (3) vaihe, tausta- ja esiselvitykset. (Mts. 26–30.)

Selvityksen, eli opinnäytetyön, valmistuttua sen pohjalta tehtäisiin päätös projektin jatkamisesta suunnitteluvaiheeseen (4), joka laajuutensa vuoksi jaetaan kuitenkin usein pienempiin osiin. Projektin viides (5) vaihe on toteutettavuuden ja riskien arviointi, joka kuitenkin sisältyi myös opinnäytteen aihealueeseen. Projektin toteutus (6), päättäminen (7) ja arviointi (8) ovat työskentelyn kolme viimeistä vaihetta, jotka rajattiin opinnäytteen ulkopuolelle, sillä päätös niihin etenemisestä tehtäisiin vasta opinnäytteen tulosten perusteella. (Mts. 2002, 26–30.)

2.3 Keski-Suomen elokuvakeskus

Opinnäytetyön tilaajana toimi Keski-Suomen elokuvakeskus ry (KSEK), joka on yksi kahdestatoista (12) opetusministeriön tukemasta elokuvakulttuurin aluekeskuksesta. Yhdistyksen toiminnan tavoitteena on elokuva- ja audiovisuaalisen kulttuurin edistäminen Keski-Suomen alueella, ja sen toimintaan kuuluu niin elokuvanäytösten ja -tapahtumien kuin seminaarien, koulutusten, työpajojen ja näyttelyidenkin järjestäminen sekä elokuvakasvatus. Johtuen elokuvakeskuksen roolista alueellisen elokuvakulttuurin edistäjänä ja asemasta vakiintuneena, paikallisena elokuva-alan toimijana se nähtiin itsestään selvänä valintana opinnäytetyön yhteistyötahoksi. (Keski-Suomen elokuvakeskus 2011a.)

Koska yhteistyötä elokuvakeskuksen ja opinnäytetyöryhmän kesken oli tehty aiemminkin yksittäisten projektien muodossa ja työryhmä oli tietoinen KSEK:n kiinnostuksesta liris Film Festivalia kohtaan, elokuvakeskusta lähestyttiin tarkoituksena tiedustella yhdistyksen kiinnostusta tilata liris Film Festivaliin liittyvä opinnäytetyö. Varsinainen opinnäytteen aihe kehiteltiin lopulliseen muotoonsa yhteistyössä sekä elokuvakeskuksen ja oppilaitosten että työryhmän omien intressien pohjalta. KSEK:n edustajana opinnäytetyöprosessissa toimi toiminnanjohtaja Kaisu Tapaninen. Elokuvakeskuksen mahdollisesta roolista liris Film Festivalin yhteistyöorganisaatiossa on kerrottu lisää luvussa 6.3.

3 KYSYMYKSET JA MENETELMÄT

Varsinainen opinnäytetyöprosessi aloitettiin aiheen valinnan jälkeen kysymysten asettelulla. Kysymysten tarkoituksena oli esitellä tiiviissä muodossa opinnäytteen tavoitteet ilmaisemalla, millaisiin ongelmiin työssä haettiin vastauksia. Kysymyksiin pyrittiin löytämään vastauksia niin teoretiedon kuin työryhmän omien näkemystenkin kautta, mutta johtopäätösten perustaksi vaadittavaa tietoa hankittiin myös hyödyntämällä kahta toisistaan poikkeavaa tiedonhankintamenetelmää. Menetelmiksi työssä valittiin kysely ja konsultaatio, joiden uskottiin soveltuvan opinnäytteen tarkoituksiin vaihtoehtoisia menetelmiä paremmin.

3.1 Kysymykset

Onnistunutta kysymyksenasettelua pidettiin opinnäytetyöprosessin kannalta olennaisena, sillä se nähtiin edellytyksenä tiedon loogiselle jäsentämiselle. Opinnäytteen laajuuden vuoksi työn ydinkysymys jaettiin kolmeen (3) tarkentavaan kysymykseen, joista jokainen mahdollistaisi ydinkysymykseen olennaisesti liittyvien osa-alueiden itsenäisen käsittelyn ja sitä kautta selkiyttäisi työn rakennetta. Kustakin tarkentavasta kysymyksestä muodostettiin opinnäytteeseen oma lukunsa, joissa kyselyn ja konsultaation tulosten, teorian tiedon ja johtopäätösten kautta etsittiin vastauksia niin luvussa käsiteltävään tarkentavaan kysymykseen kuin varsinaiseen ydinkysymykseenkin. Vastaus opinnäytteen ydinkysymykseen koostettiin näin ollen tarkentaviin kysymyksiin saatujen vastausten summana.

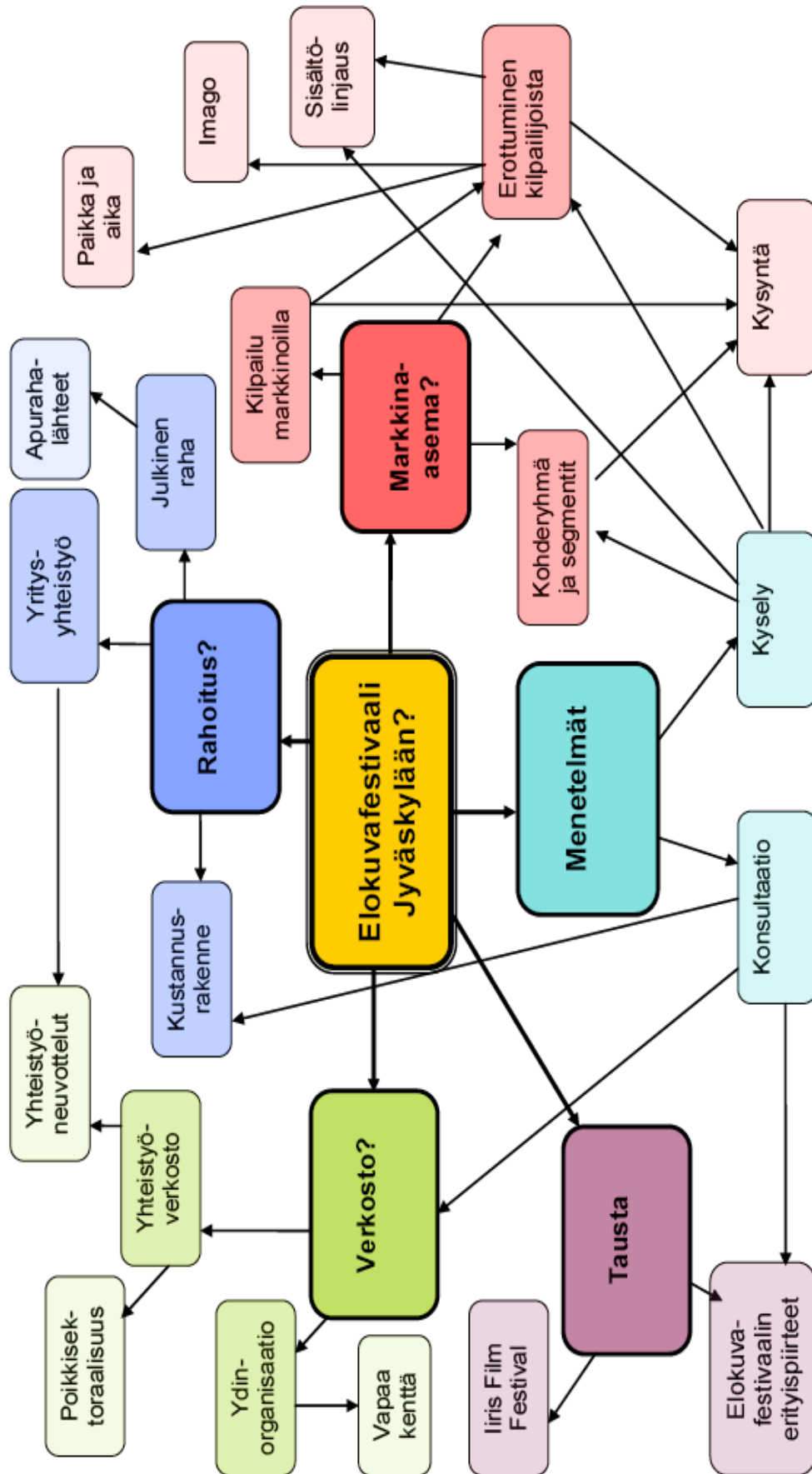
Selvityksen kautta pyrittiin hakemaan vastaus ensisijaisesti kysymykseen siitä, olisiko Jyväskylässä mahdollista järjestää elokuvafestivaali ja mikäli tapahtuman järjestäminen koettaisiin mahdolliseksi, minkälainen toteutettavan festivaalin tulisi olla. Kysymystä elokuvatapahtuman järjestämisen mahdollisuudesta ja festivaalin luonteesta tarkasteltiin tarkentavien kysymysten eli kolmen olennaisimman osatekijän kautta:

- Kuinka elokuvafestivaalin taustalle saataisiin rakennettua toimiva ydinorganisaatio ja poikkisektoraalinen yhteistyöverkosto?
- Kuinka vuosittaisen alueellisen elokuvatapahtuman rahoituspohja olisi mahdollista rakentaa?
- Olisiko paikallisilta markkinoilta ja tapahtumakentästä löydettävissä tilaa vuosittaiselle elokuvafestivaalille?

Kysymysten taustalla huomioitiin myös ajatus mahdollisesti toteutettavan tapahtuman jatkuvuudesta ja siitä, millä toimenpiteillä festivaalin jatkuvuus olisi mahdollista taata.

Opinnäytteen monitahoisuudesta johtuen työn rakenne päädyttiin esittämään graafisesti Kuviossa 1. (s.14). Lisäksi kuviossa esiteltiin, kuinka työn eri osa-alueet suhteutuivat toisiinsa ja työlle asetettuun päämäärään. Graafiseen muotoon päädyttiin, koska sen uskottiin helpottavan kokonaisuuden hahmottamista pelkkää kirjallista selvitystä paremmin ja näin ollen esittelevän selkeästi, mihin kysymyksiin kukin opinnäyt-

teen luvuista etsi vastausta. Graafisista esitystapavaihtoehdoista käsitekarttaa pidettiin toimivimpana ja selkeimpänä keinona selvittää ajattelun malleja ja niiden välisiä suhteita (Åhlberg 2001, 59).

Kuvio 1. Opinnäytetyön rakenne

Kuvio1. Opinnäytetyön rakenne

3.2 Menetelmät

Opinnäytetyössä voidaan nähdä selkeitä toimintatutkimuksellisia piirteitä, jotka korostuivat erityisesti opinnäytteen prosessimaisessa luonteessa. Toimintatutkimus ei kuitenkaan ole varsinainen tutkimusmenetelmä, vaan ennemminkin erilaisia tutkimusmenetelmiä välineenään käyttävä tutkimusstrateginen lähestymistapa. Ominaista toimintatutkimukselle on nimensä mukaisesti toiminnan ja tutkimuksen samanaikaisuus ja sen tehtävänä onkin nimenomaan toiminnan tutkiminen ja kehittäminen. Toimintatutkimus voidaan rajata käsittämään esimerkiksi työn pohtiminen ja kehittäminen tai vaihtoehtojen kehittäminen ongelmien ratkaisemiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi, minkä voitiinkin nähdä yhdistävän opinnäytteen toimintatutkimukseen. (Heikkinen 2001, 170–174.)

Toimintatutkimuksessa teoria ja toiminta nähdään saman asian eri puolina ja tavoitteena on muokata toimintaan liittyvä piilevä tieto kielellisesti jäsennettävään muotoon. Tästä lähtökohdasta myös esimerkiksi elokuvafestivaalin järjestämisen erityispiirteiden selvittäminen osana opinnäytettä voitiin nähdä selkeästi toimintatutkimuksellisenä elementtinä. Eräs toimintatutkimuksen keskeisistä piirteistä on niin kutsuttu refleksiivinen ajattelu eli pyrkimys nähdä oma toimintansa ja ajattelunsa uudesta näkökulmasta ymmärtääkseen, mitä tarkoituksia kyseiset toiminnot palvelevat. Opinnäytteen toimintatutkimuksellisuus korostui myös työn tavoitteessa taata tapahtuman jatkuvuus kehittämällä festivaalin toimintaa, sillä refleksiivisyyden kautta pyritään nimenomaan toiminnan ymmärtämiseen uudella tavalla ja sitä kautta sen kehittämiseen. (Mts. 171, 175.)

Toimintatutkimus voidaan nähdä myös projektiivisena, sillä tutkimuksen aikana nousee usein esiin uusia, toiminnasta luonnollisesti aiheutuvia, ennakoimattomia tutkimustehtäviä ja ongelmia. Myös projektiivisuus näkyy selkeästi opinnäytetyössä, sillä asetetut kysymykset elivät ja muotoutuivat uudestaan prosessin edetessä. Toimintatutkimuksen perusominaisuuksiin kuuluu lisäksi tutkijan osallisuus tutkittavassa kohteessa samaan tapaan kuin opinnäytetyöryhmä oli sisällä omassa aiheessaan. Tällainen lähestymistapa tarkoittaa automaattisesti sitä, ettei objektiivista tietoa ole mahdollista saavuttaa, eikä siihen välttämättä tule edes pyrkiä. Näin ollen myös opinnäytteen kautta saavutettu tieto oli ensisijaisesti subjektiivisesti väritynyttä, vaik-

kakin teoriasta poiketen työssä tavoiteltiin mahdollisimman objektiivista näkökulmaa etenkin johtopäätöksiä tehtäessä. (Heikkinen 2001, 177–179.)

Opinnäytetyön aihealueen ollessa sisällöltään monitahoinen työssä katsottiin aiheelliseksi hyödyntää sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista menetelmää, joiden yhdistämisestä on perinteisesti käytetty termiä monistrateginen tutkimus. Käytettävät menetelmät määräytyivät käsiteltävien kysymysten mukaan ja niiden avulla haettiin vastauksia eri kysymyksiin. Määrällistä menetelmää hyödynnettiin kartoitettaessa kohderyhmän elokuvamakua, osallistumishalukkuutta ja elokuvakulttuuriin liittyviä kulutustottumuksia, jotka selvitettiin Internetissä toteutetulla kyselyllä. Laadullisena menetelmänä työssä käytettiin konsultaatiota, jolla pyrittiin selvittämään elokuvatapahtuman järjestämiseen liittyviä erityispiirteitä suhteessa muihin tapahtumatuotantoihin sekä elokuvafestivaalien rahoitus- ja kulurakennetta. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 26–33.)

Yhdistettäessä kvalitatiivisia ja kvantitatiivisia menetelmiä samaan tutkimukseen menetelmien suhteuttaminen toisiinsa nähden voidaan toteuttaa kahdella eri tavalla, joko hyödyntämisyjärjestyksen tai tarkoituksen mukaan. Opinnäytteessä menetelmien järjestys ratkaistiin siten, että menetelmiä käytettiin peräkkäin niin, että kvalitatiivinen seurasi kvantitatiivista menetelmää. Ratkaisuun päädyttiin, koska kyselystä uskottiin nousevan esiin seikkoja, joiden pohjalta olisi ollut tarpeellista johtaa lisäkysymyksiä konsultaatioon. Esimerkiksi sisältölinjausta koskeva kysymys lisättiin osaksi konsultaatiota, sillä työryhmä halusi nähdä, miten ammattilaisten näkemykset ja potentiaalisen kohderyhmän ohjelmistotoivomukset vertautuisivat toisiinsa. Kyselyssä haettujen henkilökohtaisten mieltymysten sijaan konsultoitavilta tiedusteltiin kuitenkin yleisellä tasolla tapahtuman sisältölinjauksen merkitystä ja parhaita keinoja tapahtuman taiteellisen sisällön määrittämiseen. Tarkoituksen pohjalta menetelmät oli alun perinkin suunniteltu kattamaan eri osa-alueet, ja näin ollen niitä hyödynnettiin toisiaan täydentävinä. Tällä keinoin pyrittiin muodostamaan mahdollisimman kattava kuva käsiteltävästä aihealueesta sen sijaan, että toista menetelmää olisi käytetty varmentamaan toisesta saatua tietoa. (Mts. 29–32.)

3.3 Kysely

Varteenotettava keino erottua kilpailijoista ja rakentaa tapahtumalle markkina-asema on potentiaalisen kohdeyleisön toiveiden huomiointi. Tapahtumaorganisaation vuoro-vaikutus asiakkaiden kanssa voidaankin nähdä ensiarvoisen tärkeänä, sillä sitä kautta kysyntä ja tarjonta kehittyvät järkevästi suhteessa toisiinsa. Siksi asiakaslähtöisen tapahtuman tulisikin tapahtuman jatkuvuuden takaamiseksi hankkia tietoa asiakkaidensa mieltymyksistä ja niiden muutoksista peilaten samalla saavutettua tietoa omaan tarjoomaansa. (Taipale 2007, 12, 56–57.) Opinnäytteessä tarjoomalla tarkoitettiin toimijan asiakasryhmilleen markkinoimaa tavaroiden ja palvelujen kokonaisuutta, joka Iiris Film Festivalin tapauksessa tarkoitti sekä tapahtumakokonaisuutta että osallistumiseen oikeuttavia elokuvalippuja.

Tämän vuoksi osana opinnäytetyötä toteutettiin potentiaalisten asiakkaiden mieltymyksiä kartoittava kysely, jonka katsottiin olevan olennaisen tärkeä työkalu mahdollisesti toteutettavan tapahtuman sisällön linjaamisessa. Kyselyä käytettiin tilaajan erityisestä toivomuksesta selvittämään oletetun kohderyhmän elokuvamieltymyksiä, elokuvakulttuuriin liittyviä kulutustottumuksia, osallistumishalukkuutta sekä sitä, millaiselle elokuvafestivaalille kohderyhmä koki kaupungissa olevan tarvetta. Samalla pyrittiin kartoittamaan Iiris Film Festivaliin liittyviä mielikuvia ja ennakoasenteita. Opinnäytetyötä varten käsiteltiin ainoastaan ne osat kyselystä, jotka katsottiin merkityksellisimmiksi opinnäytetyön kannalta ja, joiden pohjalta oli saatavissa vastauksia määritelyihin kysymyksiin. Lomake oli kuitenkin rakennettu siten, että osa kysymyksistä olisi hyödynnettävissä varsinaisessa, mahdollisesti toteutettavassa tapahtumatuotannossa ja erityisesti tapahtumamarkkinoinnissa. Iiris Film Festivalin pääasialliseksi kohderyhmäksi ja sitä kautta kyselyn kohdejoukoksi määriteltiin Keski-Suomen alueen elokuvista ja elokuvakulttuurista kiinnostuneet noin 20–35-vuotiaat. (Liite 1.)

Kysely valittiin aineistonhankintamenetelmäksi, koska menetelmä koettiin parhaaksi tavaksi saada tietoa tapahtuman kohderyhmästä. Koska kyselyllä kartoitetut seikat olivat mitattavissa numeraalisesti, määrällinen lähestymistapa koettiin järkeväksi, sillä sen nähtiin yksinkertaistavan saadut tulokset helposti ilmaistavaan ja tulkittavaan muotoon. Tulosten esittämisen kannalta pidettiin tärkeänä voida esitellä niistä merkittävimmät selkeästi graafisessa muodossa. Opinnäytetyötä suunniteltaessa harkittiin

aineiston keräämistä haastattelumenetelmällä, mutta kyselyyn päädyttiin, koska sen koettiin mahdollistavan haastattelua laajemman otannan ja sitä kautta tarjoavan kattavampaa tietoa selvitettävästä aiheesta.

Kyselylomake laadittiin noudattaen kyselytutkimuksen yleisiä periaatteita. Prosessi aloitettiin määrittämällä asiasisällöt, joihin kyselylomakkeen kautta pyrittiin saamaan vastauksia. Opinnäytetyölle määritellyistä tarkentavista kysymyksistä kyselyllä pyrittiin kartoittamaan tapahtuman mahdollista markkina-asemaa ja erityisesti kysyntää. Aihepiirejä, joista kohderyhmän haluttiin antavan mielipiteensä, olivat elokuvamieltymykset, elokuvakulttuurin kulutustottumukset sekä asenteet ja mielikuvat liris Film Festivalista. Olennaisinta oli kuitenkin selvittää vastaajien halukkuutta osallistua elokuvafestivaaliin sekä mahdollisen osallistumisen syitä. (Heikkilä 1998, 48; Liite 1.)

Lomakkeen rakennetta suunniteltaessa kiinnitettiin erityisesti huomiota täyttäjäystävällisyyteen ja ulkoasun luettavuuteen käyttämällä vaihtelevasti eri kysymystyyppisiä. Kysymyksissä, joiden vastausvaihtoehdot olivat selkeitä ja etukäteen ennustettavissa, käytettiin strukturoitua muotoa, koska monivalintakysymysten koettiin nopeuttavan vastaamista merkittävästi ja sitä kautta lisäävän vastaushalukkuutta. Avoimia kysymyksiä hyödynnettiin tapauksissa, joissa haluttiin yksityiskohtaisempaa tietoa vastaajan mieltymyksistä ja asenteista eikä vastausvaihtoehtoja haluttu rajata etukäteen. Vaikka avoimilla kysymyksillä saatujen vastausten analysointi tiedettiin monivalintoja työläämmäksi, niiden pohjalta saavutettava hyöty nähtiin haittoja suuremmaksi, sillä rajaamattomien vastausmahdollisuuksien uskottiin nostavan esiin näkökantoja, ideoita ja parannusehdotuksia, joita työryhmä ei ollut osannut huomioida. Tästä syystä useassa monivalintakysymyksessä päädyttiinkin käyttämään sekamuotoista kysymystyyppiä, jossa valmiiden vastausvaihtoehtojen lisäksi tarjottiin valittavaksi vaihtoehto ”Muu, mikä?”. (Mts. 49–52; Liite 1.)

Neljäntenä kysymystyyppinä hyödynnettiin asenneasteikkoja, joilla mitattiin vastaajan mielipiteitä yksittäisistä elokuvista ja elokuvagenreistä. Asenneasteikon avulla kysymys pyrittiin pitämään vastaajalle mahdollisimman selkeänä ja sujuvana, minkä lisäksi asteikkotyypin kysymyksen etuna nähtiin mahdollisuus saavuttaa paljon tietoa yksittäisellä kysymyksellä. Kysymyksissä käytettiin viisiportaista Likertin asteikkoa, jossa asteikon arvot vaihtelivat erittäin mieluisasta ei mieluisaan. Asteikon keskim-

mäiseksi arvoksi haluttiin ”en osaa sanoa”, vaikka vaihtoehdon tiedostettiin saatavan houkutella neutraaleihin kannanottoihin. Ratkaisuun päädyttiin, koska lomakkeen täyttäjää ei haluttu pakottaa ottamaan kantaa esimerkiksi tapauksissa, joissa vastaajalla ei ollut kokemusta kysytystä asiasta tai ei ollut halukas antamaan mielipidettään. Ongelmallista tämän muotoisessa asteikkokysymyksessä oli myös keskiarvon laskeminen, sillä vaihtoehdolle ”en osaa sanoa” oli annettu arvoksi kolme loogisen nollan sijaan, minkä pelättiin vääristävän tuloksia. Koska tulokset käsiteltiin Excel-muotoisina, ”en osaa sanoa”-vaihtoehdon jättäminen pois laskelmista osoittautui liian työlääksi saavutettavaan hyötyyn nähden, joten tuloksia ja niiden pohjalta tehtyjä johtopäätöksiä tarkasteltaessa arvon kolme vaikutus on osattava huomioida. (Heikkilä 1998, 52–54; Liite 1.)

Rakenteen suunnittelun jälkeen muotoiltiin kysymykset, joiden työryhmä halusi varmistaa olevan tarpeellisia, yksiselitteisiä ja kieliasultaan moitteettomia. Kyselyssä käytetyt kysymykset voitiin ryhmitellä sisältöalueen perusteella neljään (4) luokkaan. Täsmällisillä tosiasiakysymyksillä (1) kartoitettiin esimerkiksi lomakkeen täyttäjien ikää, sukupuolta ja asuinpaikkaa vastaajan taustatietojen selvittämiseksi, kun taas arvionvaraisten tosiasiakysymysten (2) luokkaan lukeutuivat kysymykset kulutustottumuksista. Käyttäytymisen syitä (3) selvitettiin miksi -muotoisilla kysymyksillä, kuten ”miksi ottaisit osaa elokuvafestivaaliin”. Asenteita, arvoja ja mielipiteitä (4) mitattaessa puolestaan hyödynnettiin asenneasteikkoja selvittäessä vastaajien elokuvamielityksiä ja avoimella kysymyksellä kartoitettiin liris Film Festivaliin yhdistettäviä mielikuvia. Tämän jälkeen selkeiksi muotoillut kysymykset järjestettiin kokeilujen pohjalta loogisesti eteneväksi ja siistiksi kokonaisuudeksi. (Mts. 48–49, 55–61; Liite 1.)

Kyselylomake päätettiin testata mahdollisten ongelmakohtien havaitsemiseksi antamalla se kolmelle kohdejoukon edustajalle täytettäväksi. Vastaajilta pyydettiin kommentteja ja parannusehdotuksia, joiden perusteella lomakkeeseen tehtiin toivotut muutokset kysymysten selkeyttämiseksi. Saadun palautteen mukaan lomakkeen ongelmakohdat liittyivät lähinnä kysymysten asettelun selkeyteen ja etenkin asenneasteikkojen muotoiluihin. Muokattu lomake toimitettiin tilaajalle kommentoitavaksi ja saadun palautteen pohjalta kyselyyn tehtiin viimeiset korjaukset. Osa tilaajan toivomista kysymyksistä lisättiin lomakkeeseen, mutta jotkin kyselyn kautta tavoitellun tiedon kannalta epäolennaiset kysymykset jätettiin työryhmän oman harkinnan perus-

teella pois. Tilaajan toivomuksesta lomakkeeseen lisättyjä kohtia olivat taustoittavat kysymykset sekä mahdollisuus liittyä Keski-Suomen elokuvakeskuksen sähköpostilistalle. Tämän jälkeen valmis kysely julkaistiin Internetissä. (Heikkilä 1998, 48, 61; Liite 1.)

Alun perin kysely oli tarkoitus toteuttaa noin neljänkymmenen henkilön otoksella, mutta mahdollisuus Internet -pohjaisen lomakkeen käyttöön mahdollisti laajemman vastaajajoukon tavoittamisen. Tämän vuoksi kysely päätettiin toteuttaa Internet -lomakkeella, jonka halukkaat pääsivät täyttämään tekijöiden jakaman linkin kautta. Linkkiä jaettiin Jyväskylän ammattikorkeakoulun viestinnän ja Humanistisen ammattikorkeakoulun Jyväskylän kampuksen kulttuurituotannon opiskelijoille. Lisäksi linkki julkaistiin Internet -yhteisö Facebookissa tekijöiden profiilisivuilla. Sosiaalisen median, Facebookin, hyödyntäminen kyselyn jakelukanavana osoittautui jopa odotettua tehokkaammaksi keinoksi saavuttaa tavoitellut vastaajat kyselyn levitessä tekijöiden tuttavien jakamana yhä suuremman joukon saataville.

Kyselyn vastaukset käsiteltiin Excel -taulukkolaskentaohjelmalla. Laajemmat tilasto-ohjelmat kuten SPSS olisivat tarjonneet mahdollisuuden vastausten kattavampaan numeeriseen käsittelyyn, mutta koska työryhmä koki vastausten laadullisen analyysin ensisijaiseksi määrälliseen analyysiin nähden, Excel todettiin riittäväksi välineeksi opinnäytetyön tarkoituksiin. Toisaalta esimerkiksi joidenkin vastausten ristiin analysointi olisi saattanut tuottaa mielenkiintoisia tuloksia ja näin ollen Excelin hyödyntäminen saattoi rajoittaa tulosten käsittelyn monipuolisuutta. Myös yksinkertaisten vastausten saaminen olisi ollut helpompaa tarkoitukseen varta vasten suunnitelluilla ohjelmilla. Internet -pohjainen kysely tarjosi kuitenkin mahdollisuuden valmiiseen Excel -muotoiseen raporttiin, mikä säästi ratkaisevasti työryhmän aikaa, koska tietoja ei näin ollen jouduttu syöttämään ohjelmaan erikseen. Opinnäytetyön luonteen vuoksi laajempaa numeerista käsittelyä tärkeämpänä pidettiin vastausten ymmärtämistä laadullisesta näkökulmasta, minkä vuoksi Excelin käyttö huomattavista puutteistaan huolimatta koettiin järkeväksi ja onnistuneeksi ratkaisuksi.

Vastauksia kyselyyn saatiin huomattavasti odotettua enemmän, yhteensä 183. Vastaajista noin 63 % oli naisia ja lomakkeen täyttäneiden keskimääräinen ikä oli 28. Vaikka Internetissä toteutetun kyselyn riskinä oli, että vastaajat eivät olisi olleet lirik-

selle määritellyn kohderyhmän mukaisia esimerkiksi ikänsä tai asuinpaikkansa puolesta, tulosten analysoinnin perusteella vastaajista 72 prosenttia oli Jyväskylästä ja sen lähialueilta. Myös vastaajien keski-ikä, 28 vuotta, oli yhtenevä lirikselle määritellyn kohderyhmän keski-ikänsä kanssa. Kohderyhmään kuuluvien huomattavan osuuden kaikista vastanneista uskottiin helpottavan tulosten soveltamista käytäntöön mahdollista festivaalia järjestettäessä, koska kohderyhmään kuuluvien vastauksia ei näin ollen ollut tarvetta erotella muiden vastausten joukosta.

Tehtäessä johtopäätöksiä kyselyn tulosten perusteella oli olennaista huomioida Internetissä toteutetun kyselyn ongelmakohdat, jotka saattoivat vaikuttaa saavutettuihin tuloksiin. Koska kyselyyn etsittiin vastaajia julkaisemalla lomake opinnäytetyöryhmän jäsenten Facebook -profiileissa, vastaajaryhmän tiedostettiin voivan jäädä toivottua homogeenisemmäksi, sillä profiilien ystävälistojen katsottiin usein koostuvan keskenään suhteellisen samankaltaisista ihmisistä. Voitiin myös olettaa elokuva-aiheisen kyselyn herättäneen nimenomaan elokuvaharrastajien mielenkiinnon, mikä saattoi osaltaan vääristää saavutettuja tuloksia karsimalla vastaajien joukosta ne, joilla ei ollut mielenkiintoa elokuvakulttuuria tai -tapahtumia kohtaan. Myös työryhmän jäsenten koulutusalojen odotettiin vaikuttavan saavutettaviin tuloksiin, sillä kummankin jäsenen Facebookin ystävälistan koostuessa osin opiskelutovereista vastaajiksi uskottiin hakeutuvan suurimmaksi osaksi muita kulttuurialan opiskelijoita, joiden voitiin yleisesti ottaen olettaa olevan keskimäärin kiinnostuneempia elokuvakulttuurista kuin monien muiden alojen opiskelijat.

Tulosten pätevyyttä kriittisesti arvioitaessa oli kuitenkin huomioitava liriksen kohderyhmän koostuvan nimenomaan elokuvakulttuurista kiinnostuneista, Jyväskylän alueella asuvista 20–35-vuotiasta, joiden osuus kaikista kyselyyn vastanneista oli noin puolet. Näin ollen saavutettuja tuloksia uskottiin voitavan pitää suhteellisen luotettavina. Myös kyselyn otanta osoittautui luultua heterogeenisemmäksi vastaajien iän vaihdellessa kahdeksantoista ja viidenkymmenenyhdeksän välillä. Suuren ikähaarukan lisäksi otanta piti sisällään sekä työttömiä ja eläkeläisiä että myös työssäkäyviä ja opiskelijoita eri aloilta. Etukäteisoletusten vastaisesti vastauksia saatiin myös muutamalta sellaiselta lomakkeen täyttäjältä, joiden mielenkiinnonkohteisiin elokuvakulttuuri ja elokuvaan keskittyvät festivaalit eivät kuuluneet ja, jotka näin ollen ilmoittivat, etteivät olleet halukkaita ottamaan osaa tapahtumaan.

Kyselyn kattaman laajan aihealueen vuoksi tuloksia ei opinnäytteessä päädytty esitelmään kootusti, vaan ne katsottiin järkevimmäksi käsitellä sen aihepiirin yhteydessä, johon ne olennaisimmin liittyvät. Lisäksi tulokset käsiteltiin tiivistetysti luvussa 8, Tulokset ja tulevaisuus.

3.4 Konsultaatio

Opinnäytetyöprosessin edetessä ja tilaajan kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta kävi ilmi, ettei nimenomaan elokuvatapahtumien järjestämiseen keskittyvää ja elokuvafestivaalin tuotantoprosessiin liittyvät erityispiirteet huomioivaa lähdekirjallisuutta juurikaan ollut olemassa. Opinnäytetyön ja erityisesti onnistuneen tapahtuman kannalta tällaista tietoa pidettiin kuitenkin ensiarvoisen tärkeänä ja tämän vuoksi elokuvatapahtuman toteuttamisen erityispiirteet pyrittiin lähdekirjallisuuden sijaan selvittämään asiantuntijakonsultaation kautta. Konsultaatiolla kartoitettiin sekä elokuvatapahtuman järjestämiseen liittyviä ominaispiirteitä ja elokuvafestivaalin kulurakennetta että festivaalin onnistuneeseen toteutukseen vaadittavia yhteistyötahoja (Liite 2). Konsultaatiota hyödynnettiin opinnäytteessä moniulotteisesti, sillä vaikka tuloksia käytettiin lähdeaineistona paikkaamaan puutteellista kirjallista materiaalia, konsultaatiota hyödynnettiin myös tutkimusmenetelmänä. Lisäksi asiantuntijakonsultaation kautta saavutettua tietoa peilattiin työssä yleiseen tapahtumatuotannon teoriaan, jolloin konsultaatiot esiintyivät työssä keinona muista lähteistä hankittujen tietojen tarkistamiseen. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 58.)

Opinnäytetyöprosessin alussa harkittiin myös tutkimushaastattelun toteuttamista, mutta prosessin edetessä ja kysymysten selkiytyessä kävi kuitenkin ilmi, ettei laajalajaisen haastattelun toteuttamiselle ollut tarvetta. Haettavaa tietoa jäsenettäessä todettiin, että konsultaatiot tarkkaan harkituille henkilöille olisivat riittävä ja jopa tarkoitustaan haastattelua paremmin palveleva keino tiedonhankintaan. Lisäksi konsultaation etuna haastatteluun verrattuna nähtiin menetelmän vapaamuotoisuus, minkä vuoksi opinnäytteessä päädyttiinkin nimenomaan konsultaatioon vaihtoehdoksi harkitun haastattelun sijaan. (Mts. 63–64.)

Konsultaatiokysymykset rakennettiin ensisijaisesti hakemaan vastauksia kysymyksiin, joihin tietoa ei muuten olisi ollut saatavilla. Ensimmäisellä kysymyksellä kartoitettiin vastaajien ajatuksia elokuvafestivaalin suunnittelun tärkeimmistä osa-alueista siten, että vastauksia olisi mahdollista verrata työryhmän omiin ajatuksiin ja erityisesti tarkistaa, kuinka ne suhteutuisivat opinnäytetyön kysymyksiin. Lisäksi tiedusteltiin vastaajien näkemyksiä elokuvafestivaalin järjestämisen erityispiirteistä suhteessa muihin tapahtumatuotantoihin usean eri tuotantoprosessin osa-alueen kautta. Eroja pyrittiin hahmottamaan niin sisällöllisesti, taloudellisesti ja teknisesti kuin markkinoinnin ja tiedottamisen sekä tapahtumaorganisaationkin osalta. (Liite 2.)

Konsultaatioiden kautta pyrittiin selvittämään myös sisältölinjauksen merkitystä tapahtuman onnistumisen kannalta sekä sitä, kuinka ohjelmistolinjaus olisi vastaajien mielestä järkevintä toteuttaa. Sisältölinjausta koskeva kysymys lisättiin osaksi konsultaatiota, sillä työryhmä halusi nähdä, olisivatko ammattilaisten vastaukset ja potentiaalisen kohderyhmän kyselyssä esittämät ohjelmistotoivomukset linjassa keskenään. Vastauksia vertailemalla pyrittiinkin näin ollen saamaan käsitys toiveiden ja realismin mahdollisista eroista ja yhtäläisyyksistä, sillä sekä kohderyhmän että alan ammattilaisten näkemykset koettiin olennaisiksi ohjelmistolinjausta suunniteltaessa (ks. luku 5.2). Yleisten, elokuvafestivaalien tuotantoon liittyvien kysymysten lisäksi vastaajilta tiedusteltiin edustamiensa tapahtumien perustietoja, kuten kävijämäärää ja karkeaa budjettia. Lisäksi konsultaatioihin sisällytettiin kysymys konsultoitavien tapahtumien yhteistyöverkoston muodosta, johon saatuja vastauksia verrattiin työryhmän näkemyksiin Iiris Film Festivalin suunnitellusta organisaatorakenteesta (Ks. luku 6). (Liite 2.)

Alun perin opinnäytteessä oli tarkoitus hyödyntää mahdollisia tilastoja koskien apurahoja hakeneiden elokuvatapahtumien taloutta. Valtion elokuvataidoimikunnan sihteeriltä asiaa tiedusteltaessa kävi kuitenkin ilmi, ettei tilastoja oltu voitu resurssien puutteen vuoksi laatia. Lisäksi elokuvatapahtumien koon ja toimintaperiaatteiden kerrottiin poikkeavan toisistaan huomattavasti, minkä vuoksi työryhmää kehoitettiin hankkimaan tarvittavat tiedot suoraan toimijoilta. Näin ollen konsultaatioihin päätettiin sisällyttää myös kysymykset tapahtumien prosentuaalisesta tulo- ja menorakenteesta, joihin vastauksina saatujen tietojen uskottiin olevan alustavasti sovellettavissa

myös Iiris Film Festivalin talouden suunnitteluun (Ks. luku 7.3; Liite 2). (Karikoski 2011.)

Konsultoitavien valintaa harkittiin tarkkaan ja mahdollisia vaihtoehtoja punnittiin eri näkökulmista. Mukaan haluttiin sekä keskisuomalaisen tapahtuman edustaja että jokin valtakunnallisen kentän toimijoista Keski-Suomen alueen ulkopuolelta. Lisäksi tapahtumien haluttiin olevan vakiintuneita ja valtakunnallisesti merkittäviä, sillä tämän kaltaisten festivaalien edustajilta saatavien vastausten uskottiin parhaiten hyödyttävän Iiris Film Festivalia. Valinnan perustana tukeuduttiin Valtion elokuvataidetoimikunnan tukipäätöksiin kahdelta edelliseltä vuodelta. Lisäksi perusteina käytettiin sekä tapahtumien omaleimaista imagoa että ilmoitettuja kävijämääriä, joiden haluttiin olevan lähellä niitä lukemia, joihin Iiris Film Festival voisi tulevaisuudessa tähdätä. Vastaajiksi toivottiin löydettävän sekä kokeneempi elokuvafestivaalijärjestäjä että hieman uudempi tulokas, jolla kuitenkin tulisi olla opinnäytteen tarkoituksiin riittävästi kokemusta ja näkemystä, jotta konsultaatiot hyödyttäisivät työryhmää päämääränsä saavuttamisessa mahdollisimman kattavasti.

Myös vastaajien lukumäärää pohdittiin pitkään. Alusta asti oli selvää, että konsultoitavien määrä haluttiin pitää mahdollisimman pienenä, sillä tarkoituksena oli pääasiassa hankkia tietoa alan asiantuntijoilta eikä niinkään kartoittaa laajemman otoksen ajatuksia tai mielipiteitä. Tämän vuoksi kahden vastaajan todettiin riittävän tarjoamaan opinnäytettä varten vaadittavat tiedot elokuvatapahtumien erityispiirteistä. Vaikka vastaajien lukumäärä vaikuttikin aluksi suppealta, konsultoitavien pienen määrän koettiin palvelevan parhaiten opinnäytetyön tarkoitusta, sillä vastaajat oli valittu harkiten ja kysymykset aseteltu siten, että riittävä tieto olisi ollut saavutettavissa jopa yhdeltä konsultoitavalta.

Vastaajiksi valikoituivat 28 vuotta alalla toiminut Saarijärven Elokuvaviikkoa järjestävän Saarijärven Elokuvakerho ry:n puheenjohtaja Yrjö Pulkkinen sekä syksyllä 2011 seitsemättä kertaa Orivedellä järjestettävän Reikäreuna-elokuvafestivaalin festivaalituottaja Tuomas Korolainen ja ohjelmatuottaja Jani Ilomäki (Saarijärven Elokuvakerho ry 2011, Reikäreuna-elokuvafestivaali 2011). Vaikka varsinaisia konsultaatioita toteutettiinkin ainoastaan kaksi, vastauksia saatiin yhteensä kolmelta toimijalta Rei-

käreuna-elokuvafestivaalin festivaalituottajan ja ohjelmatuottajan vastatessa yhdessä Reikäreunalle lähetettyihin kysymyksiin. Konsultaatiot toteutettiin pääosin sähköpostitse, mutta Pulkkisen toivomuksesta Saarijärven elokuvaviikon osalta myös puhelimitse.

Koska konsultaation kattama aihealue oli laaja ja monitahoinen ja konsultaatiota käytettiin sekä tutkimusmenetelmänä että lähdeaineistona, tuloksia ei opinnäytteessä päädytty esittelemään kootusti. Sen sijaan tulokset käsiteltiin sen aihepiirin yhteydessä, johon ne olennaisimmin liittyivät. Lisäksi tulokset esiteltiin tiivistetysti luvussa 8, Tulokset ja tulevaisuus.

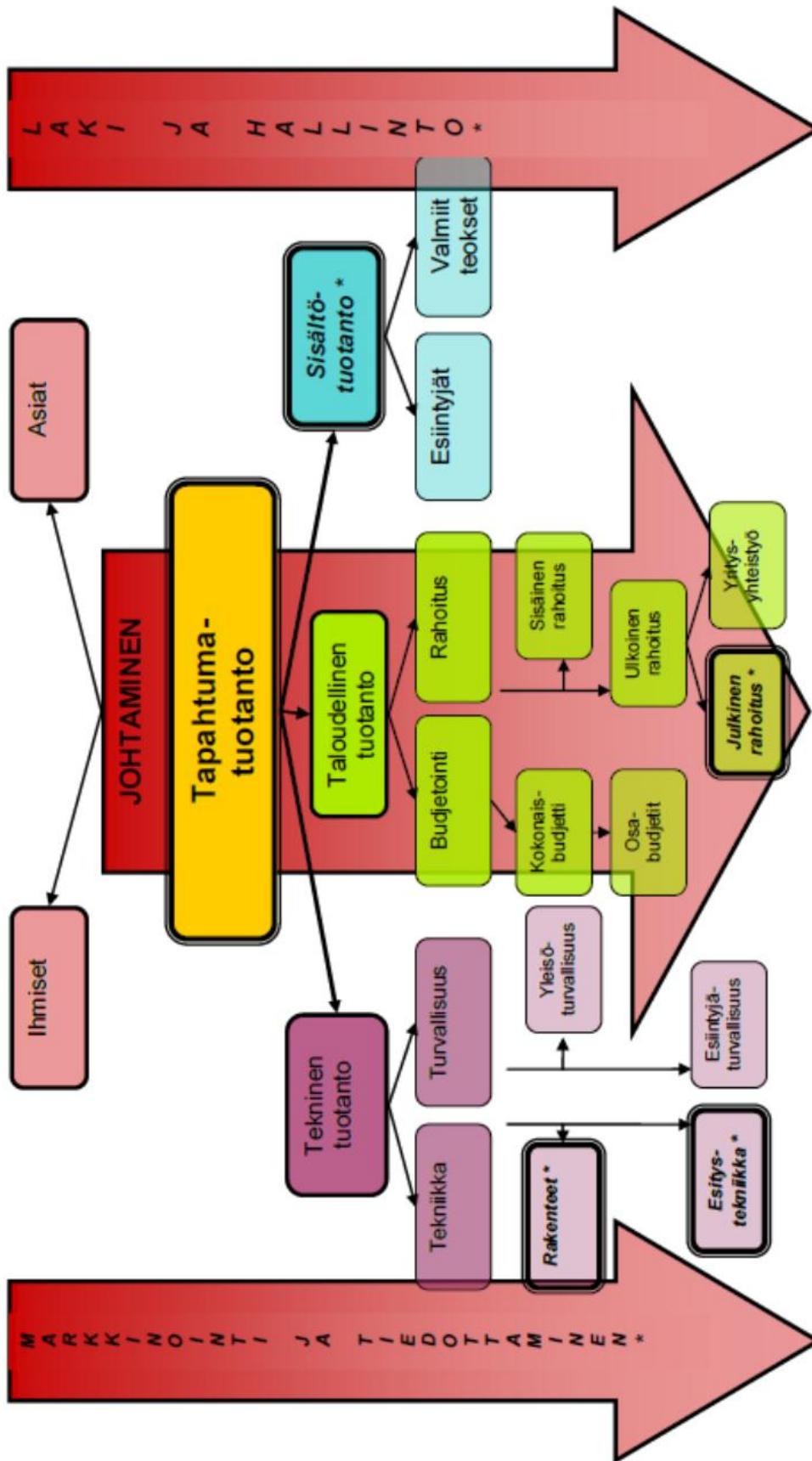
4 ELOKUVATAPAHTUMAN JÄRJESTÄMISEN ERITYISPIIRTEET

Koska nimenomaan elokuvatapahtumien järjestämiseen keskittyvää ja elokuvafestivaaleihin liittyvät erityispiirteet huomioivaa lähdekirjallisuutta ei juurikaan ollut olemassa, työryhmän oli erityispiirteitä kartoittaessaan turvauduttava vaihtoehtoihin lähteisiin. Vaikka potentiaalisen lähdemateriaalin puutteellisuus olikin tiedossa jo opinnäytetyöprosessin alussa, pitkällisten etsintöjen ja tiedustelujen seurauksena aihetta käsitteleviä teoksia löytyi yllättäen ainoastaan yksi. Työryhmän pettymykseksi Lauri Rose Tannerin *Creating Film Festivals – Everything You Wanted to Know But Didn't Know Who To Ask* -teosta ei kuitenkaan ollut saatavilla Suomessa ja sen hyödyntäminen olisi näin ollen vaatinut kirjan tilaamista Yhdysvalloista. Teoksen sisällysluettelo oli kuitenkin nähtävillä sitä esittelevällä ja markkinoivalla Internet -sivustolla, jonka kuvauksesta päätellen kirjaa hyödyntämällä työryhmä olisi saanut vastauksia nimenomaan elokuvatapahtuman erityispiirteisiin liittyviin kysymyksiin. Koska teoksen hankinta ei kuitenkaan sen korkeasta hinnasta johtuen ollut mahdollista, konsultaatiot tiedonhankintamenetelmänä saivat lisäperusteita ja osoittautuivat välttämättömiksi aiheen tietoperustan selvittämiseksi. (Tanner 2011.)

Kirjoitetun tiedon puutteen ei automaattisesti voitu olettaa tarkoittavan, ettei aiheeseen liittyvää tietoa olisi olemassa lainkaan, sillä alan asiantuntijoilla, kokeneilla elo-

kuvafestivaalijärjestäjillä, tiedostettiin olevan hallussaan niin sanottua piilevää tietoa, jota ei mahdollisesta tarpeesta huolimatta ollut saatettu kirjalliseen muotoon. Piilevän tiedon hyödyntämistä ei kuitenkaan nähty opinnäytteen tapauksessa ongelmallisena, sillä toimintaan liittyvän piilevän tiedon jäsentäminen kielelliseen muotoon oli yksi luvussa 3 mainituista toimintatutkimuksen tavoitteista (Heikkinen 2001, 171). Vaikka elokuvatapahtuman toteuttamiseen liittyvät erityispiirteet päätettiin olosuhteiden pakosta lähdekirjallisuuden sijaan selvittää asiantuntijakonsultaation kautta, työssä haluttiin lisäksi hyödyntää opinnäytetyöryhmän elokuvakulttuurin tuntemusta ja omia kokemuksia tapahtumatuotannoista.

Yleiset tapahtumatuotannon osa-alueet on esitetty alla pääpiirteittäin Kuviossa 2. (s.27). Elokuvatapahtuman tuottamisen nähtiin noudattelevan pääosin samaa yleisten tapahtumatuotantojen kaavaa, mutta yhtenevyyksistään huolimatta erilaisten tuotantojen huomattiin tietyillä osa-alueilla eroavan toisistaan merkittävästi. Kohdat, joissa poikkeavuuksia elokuvatapahtuman järjestämisen ja muiden tapahtumatuotantojen välillä oli selvästi nähtävissä, merkittiin kuvioon *kursiivilla*.

Kuvio 2 Tuotantoprosessi / elokuvatapahtuman järjestämisen erityispiirteet (Mukaiillen lähteestä Hoffrén 2010)

Kuvio 2. Tuotantoprosessi / elokuvatapahtuman järjestämisen erityispiirteet (mukaiillen lähteestä Hoffrén 2010)

Vaikka elokuva onkin perinteisesti luokiteltu osaksi visuaalisia taiteita, joidenkin näkemysten mukaan elokuvataiteen nähdään lukeutuvan esittäviin taiteisiin. Erityispiirteiden hahmottaminen suhteessa molempiin näkemyksiin koettiin kuitenkin tarpeelliseksi, joten opinnäytteessä päädyttiin käyttämään elokuvan osana esittäviä taiteita käsittävää luokittelua. Ratkaisuun päädyttiin, koska elokuvatapahtuman erityispiirteiden hahmottaminen nimenomaan suhteessa muihin esittäviin taiteisiin koettiin vaihtoehdoista lähestymistapaa luontevammaksi.

Sisältötuotannon osalta huomattavin erityispiirre ilmenikin nimenomaan suhteessa perinteisiin esittäviin taiteisiin – musiikkiin, teatteriin, tanssiin ja sirkukseen – joissa tapahtumakontekstissa valmiiden teosten sijaan pääpaino on yleensä live-esityksellä. Elokuvataiteessa puolestaan esitettävän sisällön muodostavat lähes poikkeuksetta valmisteokset, jolloin, toisin kuin esimerkiksi teatterissa, vuorovaikutusta yleisön kanssa ei synny. Joissakin tapauksissa live-esitys voidaan kuitenkin liittää myös osaksi elokuvanäytöstä kuten paikanpäällä säestetyissä mykkäelokuvissa tai muissa poikkitaiteellista lähtökohtaa hyödyntävissä yhdistelmissä. Live-esiintymisiä saataan käyttää myös esimerkiksi oheisohjelmiana, mutta silloinkin live-ulottuvuuden rooli on pääosan sijaan ainoastaan varsinaista elokuvanäytöstä tukeva. (Pulkkinen 2011b; Korolainen & Ilomäki 2011.)

Sisältötuotannollisesti huomionarvoista on myös ohjelman katsojalta vaatima pitkäjänteisyys. Esimerkiksi pitkän, hitaasti etenevän taide-elokuvan seuraaminen edellyttää keskittymiskykyä ja tämän huomioiminen ohjelmiston suunnittelussa on ensiarvoisen tärkeää. Toisaalta on osattava huomioida myös sisällön monipuolisuus esitettävän ohjelmiston mahdollisesti vaihdellessa aiheesta, muodosta ja tyyllilajista toiseen. Näin ollen erilaisten ohjelmasisältöjen suhteuttaminen toisiinsa järkevästi voidaan nähdä elokuvatapahtuman kannalta olennaisena. (Korolainen & Ilomäki 2011.)

Taloudellisen tuotannon osalta elokuvafestivaalin suurin ero suhteessa muihin tapahtumatuotantoihin liittyy rahoitukseen ja erityisesti julkisiin apurahoihin ja avustuksiin. Ensiksikin, valtakunnallisen päätöksenteon tasolla elokuvatapahtumat on vuodesta 1999 lähtien eriytetty muista kulttuuritapahtumista. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien osalta päätösvalta tuen myöntämisestä elokuvatapahtumille kuuluu Suomen elokuväsäätiölle, kun taas muiden tapahtumien tuesta päättää opetus- ja kulttuurimi-

nisteriö. Toisekseen huomion arvoista on myös elokuvataidetapahtumien tuen kehitys muista taiteenaloista poikkeavalla, vakaalla ja nousujohteisella tavalla. (Ks. luku 7.1.) Erilaisten kulttuuritapahtumien taloudellista tuotantoa vertailtaessa on lisäksi hyvä huomioida, että joissakin tapauksissa valmiiden sisältöjen eli elokuvien näyttäminen saattaa osoittautua pelkkiä live-esiintymisiä sisältävää ohjelmistoa edullisemmaksi (Korolainen & Ilomäki 2011). (Rautiainen 2010, 38.)

Teknisen tuotannon osalta oleellista on huomioida elokuvatapahtumaan tarvittavat, esitystekniikkaan ja rakenteisiin eli tässä yhteydessä esitystilaan liittyvät erityisvaatimukset muihin kulttuuritapahtumiin verrattuna. Esitysteknisesti valkokankaalla esitettäväksi tarkoitetun elokuvan näyttäminen edellyttää ajantasaista laitteistoa – valkokangasta, projektorista ja elokuvan esittämiseen soveltuvaa äänentoistoa – sekä ammattilaista vastaamaan laitteiston käytöstä. Elokuvan esitystekniikka kehittyy suhteellisen nopeasti, mikä edellyttää sekä järjestäjän ammattitaidon että esityslaitteiston ylläpitoa ja jatkuvaa ajanmukaistamista (Korolainen & Ilomäki 2011). Myös esitystilan valaistus vaatii erikoishuomiota, sillä elokuvan esittämisen edellytyksenä voidaan pitää täysin pimennettävissä olevaa tilaa. Optimaalisen esitystilan erityisvaatimuksena voidaan nähdä myös nouseva, kiinteä katsomo, minkä lisäksi tilan tulisi olla äänieristetty sekä muuten akustiikaltaan elokuvan esittämiseen soveltuva. (Pulkkinen 2011b.)

Markkinoinnin ja tiedottamisen osalta suurimpana haasteena Korolainen ja Ilomäki (2011) näkevät ohjelmistosta tiedottamisen. Koska pienelläkin festivaalilla ohjelmisto saattaa koostua kymmenistä tai jopa sadoista yksittäisistä elokuvista, pyrkimys teosten tasapuoliseen esilletuomiseen tiedotuksessa ja markkinointimateriaaleissa tuomukanaan monista muista kulttuuritapahtumatuotannoista poikkeavia haasteita. Saman monien esitysten mukanaan tuoman ongelman työryhmä näki kuitenkin koskevan myös esimerkiksi suuren kokoluokan musiikkifestivaaleja, joissa esitysten määrä saattaa olla jopa elokuvafestivaalin näytösten määrää suurempi.

Edellä käsitellyt seikat sisällytettiin konsultaatiokysymyksiin, sillä elokuvan erityispiirteistä koostuva osa-alue koettiin opinnäytteen kokonaisuuden kannalta merkitykselliseksi ja mahdollisen tapahtuman toteuttamisen osalta olennaiseksi. Esitettyihin kysymyksiin saatiinkin työryhmän ennako-odotusten mukaisesti arvokasta ja kirjallisen

lähdemateriaalin puutteen vuoksi korvaamatonta tietoa aiheesta, jonka tietoperusta olisi ilman konsultaatioita jäänyt työryhmän oman kokemuspohjan varaan. Kuvioon 2. (s.27) lisättiin kuitenkin elokuvatapahtuman erityispiirteistä kertova merkintä myös kohtaan Laki ja hallinto, jota käsittelevä tuotantoprosessin osa-alue oli jäänyt kokonaan huomioimatta konsultaatiokysymyksiä laadittaessa. Koska lakiin ja hallintoon liittyviin erityispiirteisiin ei näin ollen saatu asiantuntijoiden näkemystä, osa-alue jouduttiin käsittelemään perustuen työryhmän omiin kokemuksiin erilaisista tapahtumatuotannoista. Lain ja hallinnon osa-alueeseen liittyvän poikkeavuuden nähtiin koskevan teosten esitysoikeuksia. Esimerkiksi musiikin ollessa kyseessä, tapahtumajärjestäjä maksaa sekä tekijänoikeusmaksut että esiintymispalkkiot, kun taas elokuvan osalta esitysoikeudet ostetaan valmiille teokselle.

5 MARKKINA-ASEMA-ANALYYSI

liris Film Festivalin markkina-asemaa analysoitaessa esiselvitysvaiheessa oleellisiksi koettiin kilpailuun, kysyntään ja kohderyhmään liittyvät seikat. Kilpailusta huomioitiin sekä alueellisen että valtakunnallisen elokuvafestivaalientän liris Film Festivalille asettamat rajoitukset sekä tapahtuman kannalta olennaisimmat keinot kilpailijoista erottumiseen. Kysynnän osalta tarkastelu rajattiin potentiaalisen kohderyhmän edustajilla teetetyyn kyselyn tulosten analysointiin, sillä kyselyn kautta saadut tulokset nähtiin esiselvitysvaiheessa riittäväksi tiedoksi tapahtuman mahdollisesta kysynnästä. Festivaalin kohderyhmä koettiin järkeväksi käsitellä sekä kokonaisuudessaan että erillisinä segmentteinä, joihin kokonaiskohderyhmä päädyttiin jakamaan mahdollisesti järjestettävän tapahtuman markkinointiviestinnän tehostamiseksi.

5.1 Kilpailu markkinoilla

Elokuvatapahtuman markkina-asemaa selvitetessä ensiarvoista on kilpailijoiden kartoittaminen, sillä kilpailutilanteen tiedostamisen ja ymmärtämisen voidaan nähdä muodostavan pohjan niin tapahtuman sisältölinjauksen ja ajankohdan kuin markkinoinninkin suunnittelulle (Rissanen, 2007, 35). Olennaisia kilpailijoita koskevia tietoja

ovat kilpailijan tarjoamat tuotteet, palvelut ja brändit sekä niiden asema markkinoilla. Tätä kautta merkittäviä seikkoja ovat myös kilpailevan festivaalin asiakkaat ja asiakastytyväisyys sekä tapahtuman alueellinen kattavuus. Taloudelliset tunnusluvut, tiedot strategiasta, tavoitteista ja toimintatavoista, organisaatio ja johto sekä myynnin, mainonnan ja tiedottamisen toimenpiteet ovat myös kilpailun kannalta olennaisia tietoja. Myös tuntemusta kilpailevan tapahtuman hinta- ja laatu- ja sisällönpolitiikasta voidaan pitää merkityksellisenä omaa markkina-asemaa hahmotettaessa. Iiris Film Festivalin kannalta olennaisina pidettiin pääasiassa tietoja kilpailijan kohderyhmästä sekä tuotteesta eli tapahtuman imagosta ja sisältölinjauksesta. Merkityksellisenä nähtiin myös kilpailevien tapahtumien ajallinen sijoittuminen, johon Iiris Film Festival tulisi kyetä järkevästi suhteuttamaan. (Lotti 2001, 61.)

Iiris Film Festivalin kilpailijoina voitiin pitää sekä alueellisia että valtakunnallisia tapahtumia. Festivaalin valtakunnallisiksi kilpailijoiksi määriteltiin vakiintuneet suomalaiset elokuvafestivaalit, joiden merkitys koettiin oleelliseksi johtuen nimenomaan Iiris Film Festivalin tavoitteesta kasvaa tulevaisuudessa valtakunnallisesti kilpailukykyiseksi elokuvafestivaaliksi. Alueellisina kilpailijoina nähtiin alustavasti kaikki Keski-Suomen alueen elokuvafestivaalit ja -tapahtumat kokoluokasta, sisältölinjauksesta ja vakiintuneisuudesta riippumatta.

Paikallistasoa tarkasteltaessa kilpailijoihin luettiin elokuvatapahtumien lisäksi myös muuhun kulttuuriin kuten musiikkiin erikoistuneet tapahtumat. Vaikka kulttuurituotteen pääsääntöisiksi kilpailijoiksi mielletäänkin yleensä nimenomaan muut kulttuurituotteet ja -palvelut, kilpailua ei todellisuudessa käydä pelkästään kulttuurin kentällä. Olennaista onkin huomioida, että esimerkiksi elokuvatapahtuma joutuu lähtökohtaisesti kilpailemaan myös huomattavasti kulttuurimarkkinoita laajemmilla markkinoilla. Kuluttajien vapaa-ajan rajoittuessa niihin muutamaan tuntiin vuorokaudessa, jotka eivät kulu työskennellessä, opiskellessa, nukkuessa tai kotiaskareissa, kilpailu potentiaalisten asiakkaiden suosiosta tapahtuu kulttuurimarkkinoita laaja-alaisemmin niin kutsutuilla vapaa-ajan palveluiden markkinoilla. Koska Iiris Film Festival joutuisikin näin ollen kilpailemaan kulttuurituotteiden lisäksi muiden paikallisten vapaa-ajan tapahtumien ja harrastusten kanssa, myös esimerkiksi urheilutapahtumien ja todennäköisten lomamatkojen ajankohdat oli osattava huomioida kilpailijoita kartoitettaessa. (Colbert 1993, 62–63.)

Vaikka suurin osa liris Film Festivalin merkittävimmistä kilpailijoista olikin etukäteen määriteltävissä, oli kuitenkin huomioitava, että vuosittaiseksi tähtäävän festivaalin kilpailukentältä oli löydettävissä myös muuttuvia tekijöitä, jotka eivät muuttuvasta ajankohdastaan johtuen olleet etukäteen kartoitettavissa. Esimerkiksi Jyväskylän Elävän Musiikin Yhdistys Jelmu ry:n Tanssisali Lutakossa järjestämä ohjelma nähtiin yhtenä liris Film Festivalin merkittävimmistä kilpailijoista. Tanssisali Lutakon yleisökapasiteetin ollessa 530 henkilöä, elokuvafestivaalin kanssa samalle ajankohdalle ajoittuvien konserttien tiedostettiin voivan karsia huomattavasti liriksen yleisömäärää. Kilpailutilannetta Jelmu ry:n kanssa pidettiin kuitenkin huomion arvoisena ainoastaan, mikäli yhdistyksen tarjoama ohjelma tavoittelisi liriksen kanssa samaa kohdeyleisöä. (Jyväskylän Elävän Musiikin Yhdistys Jelmu ry 2011.)

Merkitykselliseksi koettiin myös Ylioppilastalo Ilokivessä järjestettävä ohjelma kuten musiikkikeikat ja stand up -komediaesitykset sekä paikallisten anniskeluravintoloiden ohjelmistot, joiden tiedettiin sisältävän live -musiikkia (Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta 2011). Kulttuurikentän ulkopuolelta nähtiin perustelluksi huomioida erityisesti jääkiekkjoukkue JYP:n Synergia -areenalla isännöimät jääkiekko-ottelut. Areenan yleisökapasiteetin perusteella pelit saattaisivat houkutella paikalle jopa noin 4 600 katsojaa, joista osa lukeutuisi mahdollisesti myös liris Film Festivalin potentiaaliseen asiakaskuntaan. (JYP 2011.)

Kilpailijoiden selvittäminen niin kulttuurin, urheilun kuin muunkin vapaa-ajan saralta koettiin merkitykselliseksi etenkin ajankohdan ja kohderyhmien osalta. Kilpailevien elokuvafestivaalien merkitys korostui kuitenkin myös sisältölinjauksen ja imagon suhteen ja näin ollen kaikki edellä mainituista seikoista olisikin liris Film Festivalin tapauksessa osattava kehittää muusta festivaalikentästä eroaviksi. Valtakunnallisella tasolla muut kuin elokuvatapahtumat huomioitiin ainoastaan suurten yleisötapahtumien osalta ja lähinnä liris Film Festivalin mahdollista järjestämisajankohtaa silmällä pitäen. Tarkempi analyysi kilpailutilanteesta sisällytettiin kilpailijoista erottumisen keinoja käsittelevään lukuun 5.2.

5.2 Erottuminen kilpailijoista

Kilpailussa menestymisen edellytyksenä voidaan pitää muista alan toimijoista erottumista. Laajasta kilpailusta aiheutuva paine pakottaakin kulttuuritoimijat määrittelemään ja hyödyntämään tuotteensa ominaislaatua välittääkseen kuluttajille kuvan oman tuotteen erityisyydestä suhteessa kilpaileviin tuotteisiin. Kilpailutilanteessa jokaisen toimijan on pyrittävä kehittymään pysyvään asemaan, joka mahdollistaa sen erottumisen muista saman alan toimijoista. Erottuminen muusta kentästä on kuitenkin mahdollista ainoastaan korostamalla omasta tuotteestaan niitä kilpailijan tuotteesta eroavia ominaisuuksia, jotka määriteltä kohderyhmä mieltää positiivisiksi. (Colbert 2000, 66.)

Jokisen ja Rautiaisen mukaan (2008, 233) Suomessa on arviolta noin 35 vakiintunutta elokuvafestivaalia, joista useimmat pyrkivät profiloitumaan ja sitä kautta erottumaan kilpailijoistaan erikoistumalla johonkin tiettyyn elokuvan lajiin, aiheeseen tai alueeseen. Elokuvien tarjonta on useissa kaupungeissa suppeaa, ja aiemmin vahva elokuvakerholiike on hiipunut huolimatta siitä, että elokuvan katsomisen kotona koetaan eroavan laatunsa puolesta merkittävästi elokuvateatterista haettavasta kokemuksesta. Lisäksi elokuvia katsovan yleisön mieltymykset ovat muuttuneet taiteessa vallinneen yhtenäisen maun pirstoutuessa eivätkä samat teokset enää välttämättä ole automaattisesti kaikkien suosiossa.

Mieltymysten jakautumista toisistaan eroaviksi, pienemmiksi segmenteiksi on osaltaan vauhdittanut korkean ja matalan kulttuurin rajan sumeneminen. Kulttuurin tuotantotapojen voidaan nähdä heijastelevan ilmiöitä, jotka ovat muodostuneet vallitseviksi myös muilla markkinoilla. Toisistaan poikkeavia mieltymyksiä on enemmän ja kuluttajien valintoja sanelevat nykyään yksilöllisen elämäntyylin kautta löytyvät viite-ryhmät sekä henkilökohtaiset kiinnostuksen kohteet entisten perinteisten luokkajakojen ja traditioiden sijaan. Eri elokuva-lajit ja -tyypit keräävät omat harrastajansa ja koska laaja-alaiset yleisfestivaalit eivät enää riitä yleisölle, tapahtumien on pyrittävä erikoistumaan ja sitä kautta tavoiteltava tiettyä, rajattua kohdeyleisöä. Erikoistuminen kannattaa yleensä toteuttaa sisältölinjauksen sekä tapahtuman tarjoaman, juuri määriteltä kohderyhmää mahdollisesti kiinnostavan oheisohjelman kautta, joita pidettiin myös Iiris Film Festivalin kannalta loogisimpina kilpailijoista erottumisen keinoina (Ko-

rolainen & Ilomäki 2011). Liriksen tapauksessa erottumisen lähtökohtana nähtiin tavoiteltavan kohderyhmän mieltymykset, joita selvitettiin Internetissä julkaistulla kyselylomakkeella (Liite 1). (Jokinen & Rautiainen 2008, 233; Wilenius 2004, 72–73.)

Vaikka erottumista sinänsä voidaankin pitää oleellisena kilpailuetuna mille tahansa tapahtumalle, työryhmä näki sen merkityksen korostuvan etenkin liriksen kaltaisten uusien, paikkaansa hakevien festivaalien kohdalla. Koska suurimmat, jo asemansa vakiinnuttaneet suomalaiset elokuvafestivaalit keräävät vuosittain Suomen mittakaavassa tarkasteltuna valtavan määrän kullekin festivaalille uskollista yleisöä, tunnetuimpien tapahtumien kanssa kilpailemista niiden kanssa yhtenevällä konseptilla pidettiin lähestulkoon mahdottomana. Näin ollen pienten tapahtumien olemassa olon, jatkuvuuden ja menestyksen edellytyksenä nähtiin kyky pystyä kilpailemaan suurempien tapahtumien kanssa nimenomaan erikoistumalla persoonallisella, muusta elokuvafestivaalikentästä eroavalla tavalla. Tämän vuoksi olennaista olisikin hahmottaa syyt sille, miksi tapahtuma yleensäkin on olemassa sekä pyrkiä luomaan festivaalista ainutlaatuinen kokonaisuus (Korolainen & Ilomäki 2011).

Erottuvuusstrategiassa voidaan nähdä kolme eri lähestymistapaa: asiakaslähtöinen, tuotanto-/teknologialähtöinen sekä asiakas-/organisaatiolähtöinen. Kulttuurituotannoista kuten liris Film Festivalista puhuttaessa on usein järkevintä lähestyä aihetta asiakas- ja organisaatiolähtöisesti, jolla tarkoitetaan tiivistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta järjestäjäorganisaation ja yleisön välillä. Liriksen tapauksessa yhteistyö aloitettiin jo esiselitysvaiheessa opinnäytetyötä varten toteutetun kyselyn kautta ja vuorovaikutusta tullaan lisäämään ja kehittämään tapahtumaa mahdollisesti toteutettaessa. Yleisötyötä käsitellään tarkemmin luvussa 6.2 keskittyen asiakkaan rooliin tapahtuman yhteistyöverkostossa. (Taipale 2007, 12.)

Koska erottuvuuden lähtökohtana on nähtävä tavoiteltava kohderyhmä, tietylle asiakasryhmälle suunnattavaa tapahtumaa suunniteltaessa olennaista on tavoiteltavan asiakkaan tuntemus. Vaikka erottuvuudella sinänsä pyritäänkin hyödyttämään pääasiassa toimijaa itseään, käytettävien erottautumisen keinojen on oltava hyödyllisiä myös asiakkaan kannalta. Myös tapahtuman talous on kuitenkin osattava huomioida erottautumisstrategiassa. Näin ollen toimijan tulisikin kilpailijoista erottuakseen kyetä valitsemaan ne toiminnot, joissa asiakkaan saamaan hyötyyn koituva lisä on kustan-

nuksiin suhteutettuna suurin. Erottavuustekijöitä valittaessa on siis pyrittävä löytämään mahdollisimman kustannustehokas ratkaisu. Iiris Film Festivalin kustannustehokkuutta pohdittaessa oli kuitenkin huomioitava, että mahdollisesti järjestettävän tapahtuman ydinorganisaatio tulisi koostumaan kulttuurialan osuuskunnasta, jonka toiminta on lähtökohtaisesti voittoa tavoittelematonta (ks. luku 6.1). Kustannustehokkuuden lähtökohtana ei tällöin voitaisi pitää voiton maksimointia, vaan tavoitteena olisi ainoastaan kulujen kattaminen ja kyky maksaa työstä palkkaa. (Taipale 2007, 7–17, 58–77.)

Jotta asiakkaan hyödyttäminen olisi mahdollista, toimijan on ymmärrettävä asiakkaansa tarpeet ja arvojärjestelmät. Asiakkaan valitessa itselleen sopivinta tuotetta useiden tarjolla olevien vaihtoehtojen joukosta valintaa ohjaavat tarpeet, joiden puolesta voidaan nähdä ohjaavan asiakkaan odotuksia kohti tietynkaltaista ratkaisua. Tarpeet itsessään eivät kuitenkaan ole ainut peruste tuotteen valinnalle vaan nimenomaan odotukset voidaan nähdä tekijänä, johon asiakkaan reaktiot valintatilanteessa perustuvat. Olennaista asiakkaan kulutuspäätöksissä on myös henkilökohtainen arvojärjestelmä, joka määrittää, millaiset ratkaisut asiakas kokee hyväksyttäviksi ja tukemisen arvoisiksi. Sisäisten tekijöiden lisäksi asiakkaan odotuksiin vaikuttavat muun muassa tarjottavan tuotteen ja sen tarjoajan imago, markkinointi sekä tuotteen maine. (Grönroos 2000, 413–414.)

Iiris Film Festivalin kohdalla kuluttajan odotuksia pyrittäisiin ohjaamaan nimenomaan erottautumisstrategian keinoin. Valitessaan vaihtoehtojen joukosta itselleen mieluisimman tapahtuman valinta perustuu asiakkaan odotuksiin tarjolla olevista vaihtoehdoista. Näin ollen esimerkiksi festivaalin sisältölinjaus tai mielenkiintoiset oheistapahtumat saattaisivat olla seikkoja, jotka herättävät asiakkaassa positiivisia odotuksia ja saavat aikaan juuri Iiris Film Festivalin kannalta myönteisen kulutuspäätöksen. Tämän vuoksi toimiva ja nimenomaan tavoiteltavan kohderyhmän mieltymykset huomioiva erottautumisstrategia voitiinkin nähdä merkittävänä kilpailuetuna alan muihin toimijoihin nähden.

Erottautumisella saavutettu kilpailuetu ei kuitenkaan ole automaattisesti pysyvä, vaan toimijan on huomioitava, että asiakkaiden kokemukset tarjotusta tuotteesta sanelevat sen, kuinka pysyväksi erottautumisstrategialla hankittu kilpailuetu muodostuu. Tämän

vuoksi olennaista onkin tähdätä myönteisten kokemusten vahvistamiseen sekä kohderyhmässä kokonaisuudessaan että kussakin asiakassegmentissä erikseen. Asiakkaan tuotteesta saamat kokemukset joko vahvistavat tai heikentävät toimijan ja asiakaskunnan välistä sidettä, joka vaikuttaa suoraan asiakkaan tuleviin kulutuspäätöksiin joko toimijan kannalta positiivisesti tai negatiivisesti. (Taipale, 2007, 76.)

Erottumisen keinot

Opinnäytteessä päädyttiin tarkastelemaan erikseen neljää (4) keskeistä kilpailijoista erottumisen keinoa: tapahtumapaikkaa (1), ajankohtaa (2), imagoa ja sen osana kohderyhmän mielikuvia vanhasta liris Film Festivalista (3) sekä sisältölinjausta (4). Käsiteltävät osa-alueet valittiin perustuen niiden merkitykseen liris Film Festivalille, sillä edellä mainitut seikat koettiin tapahtuman kannalta oleellisimmiksi. Erottumisen keinot käsiteltiin niin tietoperustan kuin käytännönkin kautta suhteuttamalla sekä paikallisen että valtakunnallisen elokuvafestivaalikentän tapahtumat liris Film Festivaliin nimenomaan ajankohdan ja sisältölinjauksen kannalta. Tapahtumapaikka ja imago huomioitiin tapahtuman saavutettavuuden ja kohderyhmää miellyttävän miljööön sekä positiivisen maineen luoman lisäarvon ja kilpailuedun vuoksi.

Tapahtumapaikka

Elokuvafestivaalin tapahtumapaikalla on keskeinen merkitys tapahtuman onnistumiselle ja kilpailukyvyille. Paikan valinnassa olennaista on huomioida sijainti, tavoitettavuus ja tilat, mutta myös mahdolliset oheispalvelut ja paikan imago sekä tilasta aiheutuvat kustannukset. Tapahtuman jatkuvuuden kannalta huomionarvoista on myös pyrkiä löytämään tapahtumapaikka, joka on festivaalin käytettävissä vuodesta toiseen. Tapahtumapaikan sijaintia tulee arvioida nimenomaan kohderyhmän näkökulmasta, vaikka etäisyys sinänsä ei välttämättä olekaan olennaisinta sijaintia arvioitaessa. Merkittävämpää sijainnin kannalta onkin tapahtumapaikan saavutettavuus, jolloin ratkaiseva merkitys on hyvillä kulkuyhteyksillä, julkisen liikenteen mahdollisuuksilla ja paikoitusalueilla. (Kauhanen ym. 2002, 38.), vaan kaikkien potentiaaliseen asiakaskuntaan kuuluvien yhtäläisiä mahdollisuuksia ottaa osaa kulttuuritapahtumiin. YK:n yleissopimuksessa (2006) esitetään vaatimus kulttuuripalvelujen esteettömyydestä ja saavutettavuudesta toteamalla erityisryhmien oikeuden ottaa osaa ja hyödyntää tarjottuja kulttuuripalveluita. Tämän vuoksi kulttuurin saavutettavuuteen tulisi-

kin panostaa myös tapahtumajärjestämisessä huomioimalla erityisryhmien tarpeet tapahtumapaikoilla (Jyväskylän kaupunki 2010).

Keskeinen tekijä yleisön viihtymisen ja sitä kautta tapahtuman onnistumisen kannalta on tilojen riittävyys, ja tilat onkin näin ollen mitoitettava odotetun yleisömäärän mukaan. Mikäli kiinnostusta tapahtumaa kohtaan on ennalta odotettua runsaammin, tapahtumajärjestäjän on arvioitava joustomahdollisuuksia, kuten lisätilojen ja -paikkojen käyttöönottoa, mikä kuitenkin on ongelmallista ja harvoin mahdollista sisätilatapah- tumissa. Tapahtumapaikan valinnan kannalta merkityksellisiä voivat olla myös tarvit- tavien oheispalvelujen, kuten parkkipaikkojen ja ravintolapalveluiden saatavuus. Keskeistä tapahtumapaikassa ovat festivaalin toteuttamisen kannalta myös tilavuokra sekä tarvittavaan laitteistoon ja somistukseen vaadittavat varat. Tiloja valittaessa budjetin lisäksi on kuitenkin osattava huomioida myös paikan imago ja sen yhteen- sopivuus itse tapahtuman imagon ja yleisön odotusten kanssa. (Kauhanen ym. 2002, 38–39.)

Kyselyssä vastaajilta tiedusteltiin osana tapahtumaan osallistumisen syytä kartoitta- vaa kysymystä, kuinka tärkeäksi lomakkeen täyttäjät kokivat elokuvafestivaalin järjes- tämisen nimenomaan elokuvateatterissa (Liite 1). Etukäteisoletuksena oli, että tapah- tumapaikan soveltuvuutta nimenomaan elokuvanäytösten tarkoituksiin korostettaisiin heti kaupallisille teattereille vaihtoehtoisen elokuvatarjonnan ja näytösten edullisuu- den jälkeen. Ennako-odotusten vastaisesti kymmenestä vastausvaihtoehdosta ”esi- tyspaikkana elokuvateatteri” sai kuitenkin vasta kuudenneksi eniten ääniä (ks. Kuvio 8., s. 65). Vastauksia purettaessa huomattiin, että erityisesti esityspaikkaa koskeva kysymys olisi ollut järkevää sisällyttää lomakkeeseen. Pelkkään tapahtumapaikkaan keskittyvä kysymys olisikin todennäköisesti tuonut paremmin julki, kuinka tärkeänä vastaajat todellisuudessa pitivät mahdollisuutta osallistua nimenomaan elokuvateat- terissa järjestettävään festivaaliin.

Opinnäytetyöprosessin alusta asti oli selvää, että sopivan, pysyvän, tapahtumapai- kan löytäminen Jyväskylästä tulisi olemaan ongelmallista johtuen Iiris Film Festivalin tarkoitukseen soveltuvien tilojen vähäisestä määrästä. Osana esiselvitystä haluttiin kuitenkin kartoittaa olemassa olevat mahdollisuudet sekä pohtia vaihtoehtoja perin- teisille esitystilaille. Alun perin suunnitelmissa oli yhteistyömahdollisuuksien selvittä-

minen elokuvateatteriketju Finnkinon kanssa, sillä sitä pidettiin jopa ainoana vaihtoehtona liris Film Festivalin uskottavuuden kannalta. Finnkino -yhteistyön kannattavuus otettiin kuitenkin uudelleen harkintaan kyselyn tuloksia analysoitaessa. Koska kuten yllä mainittiin, kyselyn vastaajat eivät pitäneet tapahtuman järjestämistä nimenomaan elokuvateatterissa merkittävänä syynä festivaaliin osallistumiselle, yhteistyötä Finnkinon kanssa ei enää nähty välttämättömänä. Kyselylomakkeen täyttäjiltä saadut tiedot olivat kuitenkin tapahtumapaikan suhteen ristiriidassa konsultaatioista saadun tiedon kanssa, sillä konsultoivat kokivat riittävän tasokkaan esitystilan olevan olennainen osa ammattimaisesti järjestetyn ja asiantuntevan elokuvafestivaalin imagoa. Valkokankaalla esitettäviksi tarkoitettujen elokuvien mainittiinkin konsultaatioissa vaativan arvoisensa puitteet (ks. luku 4), minkä vuoksi liris Film Festivalin ja Finnkinon välisen yhteistyön mahdollisuuksia alettiin pohtia uudelleen. (Pulkkinen 2011b.)

Yhteistyössä Finnkinon kanssa nähtiin kuitenkin pohdintojen seurauksena enemmän ongelmia kuin mahdollisuuksia. Vaikka tilat itsessään olisivatkin sopivat, tilojen vuokraamisen edellyttämän rahoituksen järjestymisen nähtiin ainakin tapahtuman ensimmäisten järjestämisvuosien osalta epätodennäköisenä. Koska Finnkino yritysmuotoisena organisaationa ja Suomen suurimpana elokuvateatteriketjuna on ensisijaisesti voittoa tavoitteleva, työryhmä ei uskonut yhteistyön olevan mahdollista siinä mitta-kaavassa, mitä esitystilojen saaminen käyttöön edullisesti olisi vaatinut. Mikäli rahoitus tai yhteistyö olisikin ollut järjestettävissä, Finnkinon Jyväskylän teatteri Fantasian saleista olisi luultavasti ollut mahdollista saada käyttöön ainoastaan yksi. Tämä nähtiin ongelmallisena, koska samassa tilassa tapahtuva ohjelma uskottiin miellellävän helposti osaksi yhtä kokonaisuutta ja festivaali olisi näin ollen sekoittunut Finnkinon omaan tarjontaan. Lisäksi riskinä nähtiin Finnkinon imago nimenomaan kaupallisena toimijana, koska kaupallisen elokuvateatterin mukanaan tuomaa leimaa ei haluttu osaksi liris Film Festivaliin liitettäviä mielikuvia. (Finnkino 2011.)

Finnkino -yhteistyön ongelmien hahmotuttua tapahtumapaikkaa alettiin etsiä muualta. Koska yksittäistä täydellistä tilaa ei ollut löydettävissä, päätettiin ryhtyä selvittämään mahdollisuuksia tapahtuman jakamiseksi useampaan esitystilaan. Vaihtoehtoina nousivat esiin elokuvan esittämiseen soveltuvat tilat, kuten Sepänkeskus, Ilokivi ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun Dynamon auditorio, joita Keski-Suomen elokuva-

keskus hyödyntää omassa toiminnassaan (Keski-Suomen elokuvakeskus 2011b). Kaikki edellä mainituista tiloista nähtiin kuitenkin ongelmallisina, koska niitä ei ollut suunniteltu nimenomaan elokuvan esittämiseen. Tästä huolimatta ne haluttiin noteerata harkitsemisen arvoisina vaihtoehtoina Finnkinon tiloille.

Esitystiloja etsittäessä huomioon otettiin myös tieto Tourulan kaupunginosaan osin jo valmistuneen Kansalaistoiminnan keskuksen tiloista, joista jokin saattaisi soveltua liriksen tapahtumapaikaksi (Ojala 2011b). Iiris Film Festivalin kannalta myös Jyväskylän Kankaan alueelle suunnitteilla oleva uusi kolmannen sektorin kulttuuritila nähtiin huomion arvoisena, sillä Keski-Suomen elokuvakeskuksen tiedettiin olevan mukana hankkeessa (Browne 2011). Vaikka hanke olikin edennyt vasta suunnitteluasteelle, sen edistymistä pidettiin seuraamisen arvoisena, koska alueelle oli alustavasti suunnitteilla nimenomaan elokuvataiteen esittämiseen soveltuva tila. Mahdollisia esitystiloja kartoittaessaan työryhmä otti myös itse osaa yhteen Kankaan alueen kulttuuritilan suunnittelukokouksista, ja hankkeen etenemistä seurataan Iiris Film Festivalin vuoksi tiiviisti myös jatkossa.

Mikäli tapahtuma päätettäisiin jakaa useampaan tilaan, kullekin näytökselle vaadittavan tilan suuruus tulisi määritellä erikseen esitettävän elokuvan oletetun suosion perusteella. Tämän vuoksi esimerkiksi pienempiä, marginaaliseen elokuvaan keskittyviä näytöksiä ei olisi välttämätöntä järjestää suurissa tiloissa, vaan niille koettiin järkeväksi etsiä toisenlainen tapahtumapaikka. Koska kyselyn vastauksissa elokuvia toivottiin esitettävän myös yöllä, pienempiä ja rajatumpia kohderyhmiä tavoittelevien ohjelmistojen uskottiin voivan soveltua perinteestä poikkeavaan, erikoisempaan esitysaikaan ja -paikkaan (ks. s. 48). Tämän tyyppisiä näytöksiä silmällä pitäen päätettiin kartoittaa esimerkiksi Jyväskylän harrastajateattereiden tiloja tai pieniä anniskeluravintoloita, joissa elokuvan esittäminen olisi mahdollista liikuteltavalla esityskalustolla. Mainittujen vaihtoehtojen lisäksi harkitsemisen arvoisia, totutusta poikkeavia tapahtumatiloihin voisivat olla esimerkiksi museot tai ruokaravintolat. Varsinaiset neuvottelut potentiaalisten tapahtumapaikkojen kanssa päätettiin kuitenkin käydä vasta, kun festivaalin järjestäminen olisi ajankohtaista.

Ajankohta

Tapahtuma-ajankohtaa valittaessa olennaista on huomioida tapahtuman erityispiirteiden asettamat vaatimukset ja rajoitukset, jotka ulottuvat aina vuodenajasta ja kuu-kaudesta päivään ja tarkkaan kellonaikaan (Wolf & Wolf 2005, 10–12, 25–26). Tapahtuman luonne ja asiakaskunta määrittelevät pääasiallisesti festivaalin tarkoituksenmukaisen ajankohdan, mutta perustellusti valittu tapahtuma-ajankohta nähtiin erityisen merkityksellisenä myös kilpailun kannalta. Ajankohtaa valittaessa on huomioidava myös muuttumattomana säilyvän tapahtuma-ajankohdan vaikutus jatkuvuuteen ja sitä kautta yleisön sitouttamiseen. Vaikka potentiaalisen yleisön mieltymykset ja tapahtuman teema asettavatkin monissa tapauksissa jopa huomattavia rajoituksia ajankohdan valinnalle, työryhmä koki Iiris Film Festivalin kannalta olennaiseksi myös kilpailevien tapahtumien ajallisen sijoittumisen. (Kauhanen ym. 2002, 37.)

Suurin osa suomalaisten työssäkäyvien vuosilomista sijoittuu kesälle, jolloin kuluttajien vapaa-ajasta, mielenkiinnosta ja rahoista kilpailee valtava määrä erilaisia yleisötapahtumia. Myös koululaisten lomaviikoilla ja koulujen alkamisajankohdilla on vaikutusta järjestettävien tapahtumien ajoitukseen. Ajoituksen ongelmallisuus ei kuitenkaan liity pelkästään ennalta tiedettyihin kilpailijoihin ja rajoituksiin, sillä ongelmia saattavat luoda myös vaikeammin ennakoitavat tekijät. Ajankohdaltaan muuttuvia ja sen vuoksi ongelmallisia kilpailijoita voivat olla esimerkiksi TV-lähetykset suurista urheilutapahtumista, jotka saattavat varastaa yleisön mielenkiinnon kulttuuritapahtumilta. TV-tarjonnan vaikutuksen kilpailutilanteeseen työryhmä uskoi kuitenkin olevan vähenemässä nykYTEKNOLOGIAN mahdollistaessa lähetysten tallentamisen, sillä esimerkiksi tallentavien digiboksien ansiosta katsojan ei välttämättä tarvitse olla vastaanottimen ääressä määrättynä ajankohtana. (Kauhanen ym. 2002, 37.)

Päivitetyn Iiris Film Festivalin markkina-asemaa selvitettäessä olennaista oli kilpailijoiden kartoittaminen. Pelkän kilpailijalistauksen sijaan työryhmän oli kuitenkin selvitettävä kunkin Iirixen kanssa alueellisella tasolla kilpailevan tapahtuman ajankohta, sisältölinjaus sekä kävijämäärä, joista etenkin kaksi ensimmäistä koettiin merkityksellisiksi erottautumisstrategian kannalta. Keski-Suomen alueen elokuvatapahtumien tiedot on esitetty seuraavassa kuviossa (Kuvio 3).

Tapahtuman nimi	Paikkakunta	Ajankohta	Kävijämäärä	Teema
Arktisen Upeeta	Jyväskylä	helmikuu	675	pohjoismainen elokuva
HURMOS koulukinofestivaali	koko maakunta	loka- (marraskuu)	9000	lasten elokuva
Lyhytelokuvia kansalle	Jyväskylä ja lähikunnat	joulukuu	300	lyhytelokuva
Night Visions Kampus Kino	Jyväskylä	huhtikuu	66	kauhu-, sci-fi-, fantasia- ja kulttelokuvat
Saarijärven elokuvaviikko	Saarijärvi	marraskuu	2500–3500	ei määriteltyä teemaa
Viitasaaren elokuvaviikko	Viitasaari	maaliskuu	2593	uusi kotimainen elokuva
Vinokino festivaali	Jyväskylä	marraskuu	200	seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä käsittelevät elokuvat

Kuvio 3. Keski-suomalaiset elokuvafestivaalit ja -tapahtumat

(mukailien lähteistä Jyväskylän Seta ry 2011, Rihto 2011, Hartikainen 2011, Latvala 2011, Tapaninen 2011, Pulkkinen 2011a)

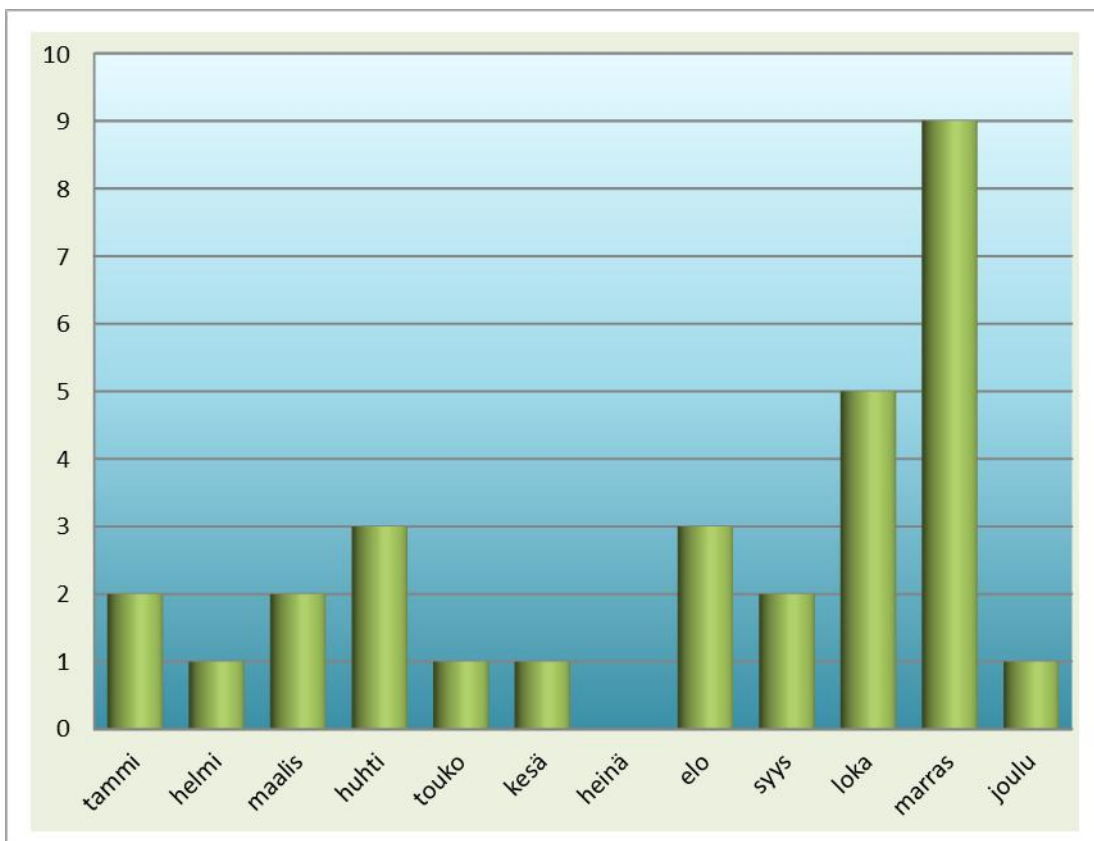
Merkittävin paikallistason kilpailijoista Iiris Film Festivalin näkökulmasta oli Keski-Suomen alueen suurin elokuvataiteeseen keskittyvä, Jyväskylään sijoittuva festivaali Arktisen Upeeta (Arktisen Upeeta 2011). Kuitenkin myös kaikki muut kuviossa listatuista alueellisista tapahtumista koettiin huomion arvoisiksi ja merkityksellisiksi festivaalin ajankohtaa valittaessa. Ainoan poikkeuksen muodosti koulukinofestivaali HURMOS, joka ei kohderyhmälinjauksensa perusteella tavoitellut Iirisen kanssa samoja yleisöjä eikä sitä näin ollen koettu Iiris Film Festivalin kilpailijaksi (Keski-Suomen elokuvakeskus 2010).

Työryhmä määritteli kilpailua koskevan linjauksen siten, ettei omalla toiminnallaan vahingoitettaisi paikallista kulttuuritoimintaa ja aiheutettaisi tarpeetonta kilpailua ajoittamalla Iiris Film Festival päällekkäin jonkin jo olemassa olevan alueellisen elokuvatapahtuman kanssa. Koska alueella toimivat tapahtumat tavoittelevat pääosin samoja kohdeyleisöjä, kilpailutilanne haluttiin pitää sellaisena, etteivät asiakkaat joutuisi valitsemaan kahden päällekkäisen tapahtuman väliltä. Tämän kaltaisen linjauksen koettiin sekä palvelevan reilun pelin hengessä paikallisen kulttuuritarjonnan kehitystä että mahdollistavan hyvät suhteet muihin toimijoihin ja avaavan sitä kautta yhteistyömahdollisuuksia.

Ajankohtaa suunniteltaessa oli kuitenkin huomioitava, ettei päällekkäisyys jonkin alueellisen elokuvafestivaalin kanssa välttämättä tarkoittaisi pelkästään kilpailua vaan myös yhteistyömahdollisuuksia. Kilpailutilanteen muuttamisen kumpaakin osapuolta hyödyttäväksi yhteistyöksi nähtiin mahdollistavan esimerkiksi kulujen karsimisen tai markkinointiyhteistyön. Tämän vuoksi Iiris Film Festivalin ajankohtaa suunniteltaessa olikin olennaista ottaa alueellisen kilpailun lisäksi huomioon mahdollisuus paikallisten toimijoiden väliseen yhteistyöhön ja verrata yhtenevän ajankohdan mukanaan tuomia hyötyjä ja riskejä. Alueellisen yhteistyön lisäksi otettiin huomioon mahdollisuus myös valtakunnallisiin kumppanuuksiin, joista saatava molemminpuolinen hyöty olisi sama kuin alueellisissa kumppanuuksissa. Valtakunnallisia yhteistyömahdollisuuksia päätettiin kuitenkin kartoittaa vasta siinä vaiheessa, kun tapahtuman järjestäminen olisi ajankohtaista. (Ks. luku 6.3.)

Vaikka alueellinen elokuvatapahtumatarjonta olikin ensisijainen kriteeri Iiris Film Festivalin mahdollista ajankohtaa selvittäessä, olennaista oli kartoittaa kilpailu myös valtakunnallisella tasolla. Koska esiselvitysvaiheesta lähtien haluttiin pitää avoimena mahdollisuus tapahtuman kasvattamiseen valtakunnallisesti merkittäväksi elokuvafestivaaliksi, jo opinnäytteessä pyrittiin selvittämään potentiaaliset ajankohdat myös tästä näkökulmasta. Pyrkimyksenä oli välttää päällekkäisyydet alueellisten tapahtumien lisäksi erityisesti suurimpien, valtakunnallisesti vakiintuneiden elokuvatapahtumien kanssa. Valtakunnallisesti vakiintuneet ja merkittävät elokuvafestivaalit määriteltiin opinnäytteessä Suomen elokuväsäätiön ja Valtion elokuvataidetoimikunnan viimeisen kahden vuoden aikana myöntämien apurahojen perusteella (Suomen elokuväsäätiö 2011b; Suomen elokuväsäätiö 2010; Valtion elokuvataidetoimikunta 2011;

Valtion elokuvataidetoimikunta 2010). Vakiintuneiden valtakunnallisten ja alueellisten elokuvataapahtumien ajoittuminen on esitetty alla olevassa kuviossa (Kuvio 4).

Kuvio 4. Vakiintuneet valtakunnalliset ja alueelliset elokuvafestivaalit ja -tapahtumat kuukausittain (mukailen lähteistä Suomen elokuvasäätiö 2011b; Suomen elokuvasäätiö 2010; Valtion elokuvataidetoimikunta 2011; Valtion elokuvataidetoimikunta 2010)

liris Film Festivalin potentiaalista tapahtuma-ajankohtaa suunniteltaessa oli huomiotava suomalaisten elokuvafestivaalien suuri määrä sekä suhteellisen tasainen ajoittuminen pitkin kalenterivuotta, mistä johtuen tapahtumalle ei voitu olettaakaan löydettävän täydellistä ajankohtaa. Tämän vuoksi liriksen mahdollista ajankohtaa kartoitettaessa työryhmän oli arvioitava kunkin ajankohdan hyvät ja huonot puolet. Tarkastelussa huomioon otettiin valtakunnallinen elokuvafestivaalikenttä, merkittävät kulttuuri- ja muut yleisötapahtumat ja sekä liris Film Festivalin että muiden elokuvataapahtumi-

en sisältölinjaukset ja kohderyhmät. Parhaiten liriksen tarkoituksiin soveltuva ajan-kohta valittiin mainittujen seikkojen pohjalta.

Pohjoismaiseen elokuvaan erikoistuneen, Jyväskylään sijoittuvan Arktisen Upeeta - elokuvafestivaalin ollessa Iiris Film Festivalin varteenotettavin alueellinen kilpailija Iiris haluttiin sijoittaa ajallisesti mahdollisimman kauas merkittävimmästä kilpailijastaan. Koska Arktisen Upeeta sijoittui vuodesta 2011 lähtien helmikuulle, harkinnan ulkopuolelle suljettiin kokonaan helmikuu lähikuukausineen. (Arktisen Upeeta 2011.) Vaikka tammi- ja maaliskuu itsessään vaikuttivatkin diagrammin pohjalta hiljaisilta ajanjaksoilta, tammi- ja maaliskuun pois sulkemiseen vaikutti Arktisen Upeeta -festivaalin lisäksi kahden merkittävän valtakunnallisen elokuvatapahtuman sijoittuminen juuri kyseisille ajankohdille. (Kuvio 4., s. 43.)

Arktisen Upeeta -tapahtuman varatessa vuoden ensimmäisen neljänneksen, ensimmäinen tarkempaan tarkasteluun valittu kuukausi oli huhtikuu. Valtakunnallisesta näkökulmasta huhtikuu osoittautui kuitenkin ongelmalliseksi, sillä se todettiin kevättalven vilkkaimmaksi ajankohdaksi elokuvatapahtumatarjonnan osalta. Huhtikuulle ajoitui paikallisista tapahtumista Jyväskylässä järjestettävä Night Visions -elokuvailta, jonka lisäksi samalle ajankohdalle sijoittui muun muassa Suomen elokuvasäätiön elokuvafestivaalien tuen piirissä oleva, valtakunnallisesti merkittävä Suomalaisen elokuvan festivaali (Valtion elokuvataidoimikunta 2011; Suomen elokuvasäätiö 2011b). Night Visions koettiin liriksen kannalta merkittäväksi kilpailijaksi johtuen osittain yhtenevästä sisältölinjauksesta, minkä vuoksi myöskään huhtikuuta ei pidetty järkevänä tapahtuma-ajankohtana. (Kuvio 4., s. 43.)

Ajanjakso toukokuun alusta heinäkuun loppuun käsiteltiin yhtenäisenä kokonaisuutena. Vaikka kesäkuukausien huomattiinkin olevan elokuvatapahtumakentällä vuoden hiljaisinta aikaa, työryhmän oli huomioitava muiden kulttuuritapahtumien keskittyminen nimenomaan kesäkuukausille. Ajanjakson tiedettiin olevan ruuhkautunut kulttuuritarjonnan osalta sekä valtakunnallisesti että alueellisesti eikä kilpailemista merkittävien yleisötapahtumien kanssa nähty kannattavana. Kesälle sijoitettavia kulttuuritapahtumia olivat muun muassa Suomen mittakaavassa valtavat valtakunnalliset musiikkifestivaalit sekä suuret paikalliset yleisötapahtumat, kuten Jyväskylän Kesä ja Sata-man Yö. (Jyväskylän seudun matkailu 2011). Kesäkuukausien soveltuvuutta arvioita-

essa oli huomioitava myös Sodankylän elokuvajuhlien sijoittuminen kesäkuulle, mikä vahvasti entisestään päätöstä jättää kesäkuukaudet tarkemman perehtymisen ulkopuolelle. (Kuvio 4., s.43.)

Seuraava liriksen ajankohdaksi harkittu kuukausi oli elokuu. Ajankohdalle sijoittui kuitenkin useita valtakunnallisesti merkittäviä elokuvatapahtumia eri paikkakunnilla, minkä vuoksi myös elokuu koettiin liriksen kannalta ongelmalliseksi (Kuvio 4., s.43). Suurin syy elokuun soveltumattomuudelle liris Film Festivalin ajankohdaksi oli kuitenkin Neste Oil Rally Finland -autourheilutapahtuma, jonka tiedettiin keräävän niin huomattavan määrän yleisöä sekä valtakunnallisesti että paikallisesti, ettei tapahtuman kanssa koettu järkeväksi edes pyrkiä kilpailemaan (Jyväskylän seudun matkailu 2011).

Vaikka liris Film Festivalin sijoittaminen Neste Oil Rally Finlandin kanssa yhtenevälle ajankohdalle olisikin tarjonnut vaihtoehtoisen tapahtuman niille, jotka eivät koe autourheilutapahtumaa itselleen mielekkääksi, merkittävän ongelman liriksen kannalta olisi muodostanut kaupungin ruuhkautuminen ja sitä kautta tilan puute. Koska jo Neste Oil Rally Finland itsessään oli perinteisesti riittänyt ruuhkauttamaan liikenteen sekä täyttämään hotellit, ravintolat ja kadut autourheilun ystävillä, liris Film Festivalin potentiaalisille ulkopaikkakuntalaisille asiakkaille ei uskottu riittävän tilaa. Lisäksi oli huomioitava autourheilutapahtuman karkottavan kaupungista viikonlopun ajaksi suuren määrän liris Film Festivalin tavoittelemasta yleisöstä. Edellä mainittujen seikkojen valossa elokuvafestivaalin järjestäminen Neste Oil Rally Finlandin kanssa yhteneväenä ajankohtana koettiin mahdottomaksi ja näin ollen myös elokuu jätettiin tarkemman arvioinnin ulkopuolelle.

Alueellista elokuvatapahtumakenttää tarkasteltaessa syyskuu vaikutti liris Film Festivalia ajatellen sopivimmalta ajankohdalta, sillä se todettiin vapaaksi alueellisista kilpailijoista. Kesäkuukausina lämpimien ja aurinkoisten säiden uskottiin vähentävän sisällä järjestettävän tapahtuman asiakasmäärää, mutta syyskuussa ilmojen viilennettyä aurinko ei enää houkuttelisi potentiaalisia asiakkaita uimarannoille, mökeille ja puistoihin. Myös koulujen alulla oletettiin olevan positiivinen vaikutus liriksen osanottajamäärään, sillä arjen alettua etenkin opiskelijoiden arveltiin kaipaavan vapaa-ajalleen opinnoista erillään olevaa toimintaa. Kun tarkastelu kuitenkin laajennettiin

kattamaan myös valtakunnalliset toimijat, syyskuu jouduttiin jättämään kokonaan harkinnan ulkopuolelle. Ratkaisuun päädyttiin, koska Suomen merkittävimpiin elokuvafestivaaleihin lukeutuvan ja sisältölinjaukseltaan liiristä sivuavan Helsinki International Film Festival – Rakkautta & Anarkiaa -tapahtuman huomattiin sijoittuvan syyskuulle (Helsinki International Film Festival – Rakkautta & Anarkiaa 2011). (Kuvio 4., s. 43.)

Vaikka tunnettua ja vakiintunutta Rakkautta & Anarkiaa -festivaalia ei sinänsä voitukaan pitää liriksen kilpailijana, ajankohtaa harkittaessa oli muistettava huomioida tavoite liris Film Festivalin kasvattamisesta valtakunnallisesti merkittäväksi. Näin ollen, vaikka liriksestä ei vielä olekaan kilpailemaan Suomen suurimman elokuvafestivaalin kanssa, tapahtuman mahdollista kasvua ei katsottu järkeväksi jättää huomioimatta. Mahdolliset tulevat kilpailijat haluttiinkin ottaa huomioon myös ajankohdan jatkuvuuden kannalta, sillä ajankohdan vakiinnuttaminen ja säilyttäminen samana vuodesta toiseen katsottiin liriksen tapauksessa järkeväksi (Pulkinen 2011a).

Lokakuulle sijoittui alueellisen HURMOS koulukinofestivaalin lisäksi useita vakiintuneita valtakunnallisia elokuvatapahtumia, mikä sai kyseisen ajankohdan vaikuttamaan liriksen tapahtuma-ajankohdaksi soveltumattomalta (Kuvio 4., s. 43). HURMOS:sta ei kuitenkaan kohdeyleisönsä vuoksi ollut tarvetta lukea varsinaiseksi kilpailijaksi eikä sen ajankohtaa näin ollen pidetty liris Film Festivalin kannalta merkittävänä. Valtakunnallisten festivaalien puolestaan katsottiin eroavan sisältölinjauksensa puolesta liriksestä niin merkittävästi, ettei niiden uskottu tavoittelevan liris Film Festivalin kanssa samoja yleisöjä. Tämän vuoksi lokakuu koettiin vilkkaudesta huolimatta vuoden ensimmäiseksi järkeväksi ja harkinnan arvoiseksi ajankohdaksi.

Marraskuulle puolestaan sijoittui alueellisten Vinokinon ja Saarijärven elokuvaviikon lisäksi lukuisia valtakunnallisia elokuvatapahtumia. Näin ollen marraskuu osoittautui sekä paikallisen että valtakunnallisen kilpailija-analyysin perusteella kiistatta vuoden vilkkaimmaksi. (Ks. Kuvio 3., s.41; Kuvio 4., s. 43.) Valtakunnallisen ruuhkautumisen lisäksi marraskuun hylkäämiseen vaikutti merkittävästi nimenomaan alueellisten elokuvatapahtumien sijoittuminen marraskuulle ja sitä kautta työryhmän turhan kilpailun aiheuttamista koskeva linjaus. Ajankohtaa arvioidessaan työryhmän oli kuitenkin pohdittava sen mukanaan tuomia yhteistyömahdollisuuksia ja arvioitava, muo-

dostuisivatko saavutetut hyödyt haittoja suuremmiksi, mikäli tapahtuma päädyttäisiin järjestämään marraskuussa. Ajankohta todettiin kuitenkin positiivisten ja negatiivisten seikkojen vertailun tuloksena ongelmalliseksi nimenomaan huomioiden Iiris Film Festivalin tavoitteen kasvaa valtakunnallisesti kilpailukykyiseksi. Näin ollen myös marraskuusta ajankohtavaihtoehtona jouduttiin luopumaan.

Kilpailevien tapahtumien ajoittumista kartoittavassa analyysissä joulukuu todettiin kesäkuukausien tavoin hiljaiseksi ajanjaksoksi (Kuvio 4., s. 43). Tapahtuman sijoittamista joulukuulle harkittaessa oli kuitenkin otettava huomioon myös ajankohdalle sijoittuvat juhlapyhät sekä oppilaitosten lomat, joiden ajaksi useat ulkopaikkakunnilta kotoisin olevat opiskelijat palaisivat kotipaikkakunnilleen. Joulukuu koettiin ongelmalliseksi myös johtuen työssäkävien joululomista, jotka osan tapahtuman kohderyhmästä uskottiin viettävän esimerkiksi ulkomailla lomailleen. Näin ollen myöskään joulukuun ei koettu soveltuvan liriksen tarkoituksiin.

Kuten aiemmin mainittiin, tapahtuman ajankohdan määrittämisen kilpailijoiden kautta tulisi tapahtua myös yhteistyömahdollisuudet huomioiden. Tämän vuoksi konsultaation yhteydessä kartoitettiin lyhyesti mahdollisuuksia yhteistyöhön Iiris Film Festivalin ja konsultoitavien edustamien tapahtumien välillä. Koska yhteistyö vaikutti mielekkäältä vaihtoehdolta sekä liriksen että Saarijärven elokuvaviikon ja Reikäreuna -elokuvafestivaalin kannalta, mahdollisten yhteistyötapahtumien ajankohdat oli järkevää ottaa huomioon liriksen ajoitusta suunniteltaessa. Saarijärven elokuvaviikon sijoituessa elokuvatapahtumakentän vilkkaimmalle ajankohdalle, marraskuulle, järkevimmiltä vaihtoehdoilta yhteistyön kannalta vaikuttivat marraskuuta ympäröivät kuukaudet, loka- ja joulukuu. Reikäreunan puolestaan sijoituessa syyskuulle Reikäreuna-yhteistyön kannalta järkevimminä tapahtuma-ajankohtina pidettiin elo- ja lokakuuta. Näin ollen lokakuu nähtiin sopivimmaksi ajankohdaksi huomioiden sekä Saarijärven elokuvaviikon ja Reikäreunan ajoittumisen että aiemmin esitellyt ajankohtaan vaikuttavat seikat. (Pulkkinen 2011b; Korolainen & Ilomäki 2011.)

Kyselyssä kohderyhmän toivomuksia ajankohdan suhteen kartoitettiin kahdella kysymyksellä. Ensimmäisessä selvitettiin näkemyksiä festivaalin ihannepituuudesta ja ajoittumisesta, johon vaihtoehtoina olivat viikonloppu perjantaista sunnuntaihin, viisi päivää keskiviikosta sunnuntaihin tai seitsemän päivää maanantaista sunnuntaihin.

Vastaajille annettiin myös mahdollisuus esittää valmiista vaihtoehtoista eroavia toivomuksia. Eniten kannatusta sai kolmipäiväinen festivaali 99 äänellä ja toiseksi eniten viisipäiväinen kuudellakymmenellä (60) äänellä. Seitsemänpäiväistä tapahtumaa vastaajista toivoi 16. Vaihtoehtoon ”joku muu, mikä?” vastanneista suurin osa ei pitänyt festivaalin pituutta ja ajoittumista merkittävänä. Toisella ajankohtaan liittyvällä kysymyksellä kartoitettiin puolestaan tapahtuma-ajankohdaksi sopivimpia vuorokaudenaikoja. Strukturoidussa kysymyksessä vaihtoehdot olivat aamu, päivä, ilta ja yö, joista aamua kannatti 12, päivää 81, iltaa 173 ja yötä 88 vastaajaa. Vaihtoehtoista oli mahdollista valita useampi itselleen mieluisa ajankohta. (Liite 1.)

Sekä ensimmäisestä että toisesta kysymyksestä saadut tulokset olivat linjassa työryhmän ennako-odotusten kanssa. Ainoastaan yönäytösten suosio jäi hieman odotettua heikommaksi. Iiriksestä oli etukäteen kaavailtu kolmipäiväistä, perjantaista sunnuntaihin kestävästä festivaalista, jonka näytöksiä esitettäisiin päivästä riippuen niin päivällä, illalla kuin yölläkin. Perjantain näytökset oli kaavailtu illalle, kun taas lauantaina elokuvia oli ajateltu voitavan esittää sekä päivällä, illalla että yöllä. Sunnuntain elokuvat oli tarkoitus ajoittaa päivälle ja illalle. Suunnitelmissa oli näin ollen otettu huomioon perjantai työ- ja koulupäivänä, jonka jälkeen yleisön ei uskottu jaksavan valvoa yönäytöksiin asti. Sunnuntaille suunnitelluissa aikatauluissa huomioon oli otettu seuraavan aamun herätys kouluun ja töihin, jonka vuoksi sunnuntaille ei katsottu järkeväksi sijoittaa yönäytöksiä. Verrattaessa kyselystä saatuja tuloksia työryhmän etukäteen kaavailemiin aikatauluihin niiden nähtiin olevan suurilta osin yhteneviä ja näin ollen kohderyhmältä saatujen vastausten voitiin katsoa tukevan lirikselle alustavasti suunniteltuja aikatauluja.

Imago

Tapahtuman imago on olennainen osa kilpailijoista erottumista, sillä jokaisella, etenkin jo asemansa markkinoilla vakiinnuttaneella toimijalla, on oma imagonsa, joka leimaa tuotetta kuluttajien silmissä joko positiivisessa tai negatiivisessa mielessä. Imagoon vaikuttavia tekijöitä ovat itse tuotteen lisäksi muun muassa tapahtumapaikka, ohjelma – kuten esiintyjät tai esitettävät elokuvat – sekä yhteistyökumppanit ja niiden imago. Organisaation imagon voidaan nähdä edustavan arvoja, joita sen asiakkaat – sekä nykyiset, mahdolliset tulevat että entiset – ja muut ihmisryhmät siihen liittävät,

minkä vuoksi imago voikin vaihdella ihmisryhmästä ja jopa yksilöstä riippuen. (Kauhanen ym. 2002, 40; Grönroos 2000, 385–388.)

Imagon tehtävä on monitasoinen. Ensinnäkin sen tarkoituksena on viestiä odotuksista ulkoisen markkinoinnin rinnalla sekä auttaa mahdollisia asiakkaita suodattamaan markkinointiviestinnän kautta tuotteesta annettavaa tietoa. Imagon ollessa positiivinen asiakkaiden voidaan nähdä olevan vastaanottavaisia markkinoinnin luomalle myönteiselle kovalle tuotteesta, kun taas negatiivisen imagon vaikutus on päinvastainen. Toiseksi imagoa voidaan pitää tuotetta mahdollisesti suojaavana suodattimena, joka vaikuttaa asiakaskunnan käsityksiin tuotteesta. Näin ollen suotuisan imagon hankkinut organisaatio ei välttämättä kärsi tekemistään yksittäisistä virheistä, kun taas jo valmiiksi epäsuotuisa imago heikkenee helposti entisestään pienenkin ongelman ilmetessä. Kolmanneksi imago on riippuvainen asiakkaiden odotuksista ja kokemuksista. Mikäli kokemus vastaa myönteistä ennako-odotusta tai ylittää sen, imago vahvistuu, kun taas tapauksissa, joissa odotukset jäävät kokemuksia suuremmiksi, imago heikkenee. Imagolla voidaan nähdä olevan myös sisäinen, organisaation henkilöstöön kohdistuva vaikutus, jota voidaan pitää merkityksellisenä muun muassa henkilöstön asenteita ja työpanosta ajatellen. (Grönroos 2000, 385–388.)

Vaikka tapahtuman imagon tiedettiin muotoutuvan pääasiassa asiakaskunnan tapahtumaan liittämistä arvoista ja mielikuvista sekä yleisön tapahtumasta saamista kokemuksista, työryhmän oli osattava määritellä päivitetylle Iiris Film Festivalille tavoiteltava imago, jonka pohjalta asiakkaille välitettävät mielikuvat pyrittäisiin muodostamaan. Iiris Film Festivalin tavoiteltava imago oli kuitenkin määriteltävissä vasta kyselytutkimuksen tulosten kautta tehtävän sisältölinjauksen ja kilpailevien tapahtumien erityispiirteiden kartoittamisen jälkeen. Kyselystä saatuja vastauksia koskien tapahtuman sisältölinjausta pidettiin olennaisina tavoiteltavan imagon määrittelyssä johtuen opinnäytteen tavoitteesta selvittää, millaiselle tapahtumalle kohderyhmä koki kaupungissa olevan tarvetta. Näin ollen kohderyhmän toivomukset haluttiin ottaa huomioon myös tavoiteltavaa imagoa suunniteltaessa siten, että niiden pohjalta rakentuva imago olisi riittävän voimakas takaamaan tapahtuman jatkuvuuden.

Tapahtumaprojektin ollessa vasta esiselitysvaiheessa, tavoiteltavan imagon määrittäminen ei kuitenkaan ollut mahdollista muuten kuin alustavana linjauksena. Imago-

kysymyksessä olennaiseksi koettiin nimenomaan tavoiteltavan kohderyhmän huomiointi sekä erottuminen merkittävimmistä kilpailijoista. Iiris Film Festivalin tapauksessa imagokysymys nähtiin erityisen ongelmallisena johtuen tapahtuman aiemmas- ta maineesta hajanaisena ja harrastelijamaisena festivaalikokeiluna. Seitsemän jär- jestämisvuotensa aikana Iirikselle oli jo ehtinyt muotoutua maine, joka ei kuitenkaan oletetusti vastannut uudelle Iiris Film Festivalille kaavailtua imagoa. Näin ollen van- han tapahtuman maineen uskottiin voivan hankaloittaa festivaalin uudelleen lansee- raamista vanhan tapahtuman päivitettyä versiona.

Kohderyhmän mieltymyksiä ja toiveita kartoittavan kyselyn tulokset nähtiin tavoitelta- van imagon kannalta suhteellisen selkeinä ja yhtenäisinä. Merkittävimmin lomakkeen täyttäjien vastauksissa näyttivät korostuvan toivomukset vaihtoehtoisuudesta eli ni- menomaan kaupallisten elokuvateattereiden ohjelmistoista eroavista näytöksistä se- kä persoonallisesta oheisohjelmasta. Koska Iiris Film Festivalin suunnittelun perusta- na pidettiin jo esiselvitysvaiheessa kohderyhmän mieltymyksiä, työryhmä näki järke- väksi pyrkiä kehittämään vanhaa festivaalia kohderyhmän toivomusten mukaisesti. Näin ollen positiivista imagoa haluttiin lähteä tavoittelemaan nimenomaan kohdeylei- sön toivoman vaihtoehtoisuuden kautta. Myös konsultaatioiden tulokset puolsivat imagon rakentamista tapahtuman persoonallisen ja erottuvan sisältölinjauksen poh- jalta (Korolainen & Ilomäki 2011).

Osana imagoa nähtiin olennaiseksi esitellä myös vanhaan Iiris Film Festivaliin liitetty- jä mielikuvia ja asenteita, joita kartoitettiin kohderyhmällä teetetyllä kyselyllä. Kysy- mys ”minkälaisia mielikuvia Iiris Film Festival sinussa herättää?” koettiin oleelliseksi, sillä, kuten mainittu, työryhmä oli olettanut tapahtuman seitsemän vuoden aikana muovautuneen maineen poikkeavan uudelle Iirikselle kaavaillusta imagosta. Merki- tyksellisenä pidettiin myös tietoa siitä, kuinka suuri osa vastaajista oli tietoinen festi- vaalin olemassaolosta. (Liite 1.)

Lisäksi haluttiin selvittää, kuinka moni lomakkeen täyttäneistä oli joskus ottanut osaa tapahtumaan sekä kartoittaa syyt osallistumiseen tai vaihtoehtoisesti päätökseen olla osallistumatta (Liite 1). Tietoja uskottiin voitavan hyödyntää uudistetun Iiris Film Fes- tivalin tavoitellun imagon suunnittelussa, sillä esimerkiksi markkinointitoimenpiteiden koettiin vaativan kohderyhmän ennakoasenteiden ja mielikuvien tuntemusta. Kun

kyselyn kautta saatiin karkea käsitys siitä, kuinka laajalle tapahtuman maine epämääräisenä harrastustoiminnan tuloksena oli levinnyt, työryhmä uskoi hankittujen tietojen kautta voivansa helpommin suunnitella toimenpiteet, joilla oletettu negatiivinen imago olisi muutettavissa positiiviseksi.

Kyselyyn vastanneista noin viisikymmentä (50) prosenttia oli kuullut Iiris Film Festivalista, mutta vain noin 13 prosenttia ilmoitti ottaneensa joskus osaa tapahtumaan. Osallistumisen syiksi mainittiin työskentely tapahtumassa sekä muutamassa tapauksessa ohjelmiston mielenkiintoisuus. Pääasiallinen syy osallistumatta jättämiseen puolestaan oli, että festivaalin markkinointi ei ollut tavoittanut vastaajaa eikä lomakkeen täyttäjää näin ollen ollut tietoinen tapahtuman olemassa olosta. Syiksi mainittiin kuitenkin myös tapahtuman sisältölinjauksen hajanaisuus sekä vääränlainen ohjelmisto. Vaikka osa vastaajista kuvailikin festivaalia sisällöllisesti ontuvaksi ja mielenkiinnottomaksi, muutamassa lomakkeessa mainittiin vastaajan olleen halukas osallistumaan tapahtumaan, mutta estyneen aikataulullisista syistä.

Iiris Film Festivaliin yhdistettäviä mielikuvia kysyttäessä vastauksia saatiin laidasta laitaan. Muutama vastaaja koki Iiriksen rahan ja ajan haaskaukseksi, kun taas monissa vastauksissa tapahtuma miellettiin pieneksi, vaihtoehtoisen elokuvan festivaaliksi, jonka edullisuus ja miellyttävä ilmapiiri koettiin vetoavina. Monet yhdistivät tapahtuman Jyväskylän ammattikorkeakouluun ja olivat tietoisia sen opiskelijavetoisuudesta, mutta pelkän nimensä puolesta Iiris miellettiin monissa vastauksissa feministisen tai muutoin naisille suunnatun elokuvan festivaaliksi. Uuden Iiris Film Festivalin kannalta merkittävää oli, että useat vastaajista mainitsivat odottavansa tapahtumalle jatkoa nimenomaan vaihtoehtona kaupallisten elokuvateattereiden tarjonnalle. Vaikka vaihtoehtoisuus esiintyikin vastauksissa lomakkeen täyttäjien päällimmäisenä toiveena, osa vastaajista oli maininnut erikseen toivovansa, ettei tapahtuma vaihtoehtoisuudestaan huolimatta keskittyisi pelkästään tuntemattomiin indie- ja taide-elokuviin ja päättyisi täysin vieroksumaan tunnetumpia ja kaupallisempia teoksia.

Festivaaliin aiemmin osallistuneet olivat tiedostaneet tapahtuman ongelmat, sillä osassa vastauksista oli korostettu välttämätöntä tarvetta muutokseen festivaalin säilymisen ja kilpailukyvyn takaamiseksi. Osa vastaajista alleviivasikin näkemystään siitä, ettei uskonut festivaalilla olevan tulevaisuutta ilman merkittäviä muutoksia ja

vanhaa liristä leimanneesta harrastelijamaisuudesta luopumista. Suurimpina epäkohdina esiin nostettiin konseptin hajanaisuus, amatöörimäinen toteutus sekä tunnelman ontuvuus. Vaikka tapahtuman todettiin jääneen vuodesta toiseen yrittelyn tasolle, jopa kriittisimmät vastaajat osoittautuivat kuitenkin monessa tapauksessa toiveikkaiksi odottaessaan liriksen muotoutumista ammattimaiseksi ja uskottavaksi elokuvafestivaaliksi.

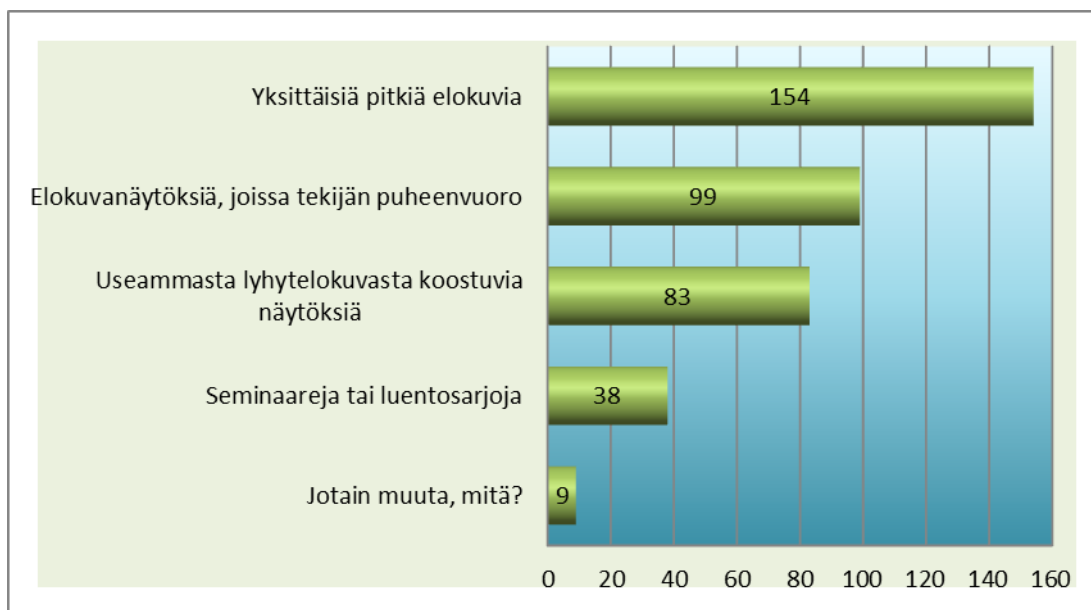
liris Film Festivaliin kyselyssä yhdistettyjä mielikuvia pidettiin tapahtuman uudelleen järjestämisen kannalta sekä positiivisina että negatiivisina. Festivaaliin sen seitsemän järjestämisvuoden aikana liitettyjen kielteisten mielikuvien muuttaminen myönteisiksi tiedostettiin olevan ongelmallista ja aikaa vievää ja työryhmä uskoikin tulevan tapahtuman suurimmaksi haasteeksi muodostuvan nimenomaan negatiivisen imagon muokkaaminen positiiviseksi. Ongelmallisista lähtökohdista huolimatta työryhmä koki festivaalin maineen muovaamisen mahdolliseksi, vaikkakin muutoksen tiedostettiin vaativan aikaa ja merkittäviä toimia sekä sisällöllisesti että markkinointiviestinnän eri osa-alueilla. Positiivista lirikseen yhdistetyissä mielikuvissa puolestaan oli vanhan tapahtuman ongelmakohdista riippumaton toiveikkuus ja odotukset tapahtuman uudelleen lanseeraamisesta vanhan festivaalin paranneltuna versiona. Myönteisiä odotuksia pidettiin myös liriksen kannalta erityisen merkittävänä, sillä niiden katsottiin viestivän yleisön kiinnostuksesta ja sitä kautta tapahtuman kannalta olennaisesta kysynnästä.

Vaikka imagokysymys koettiin olennaiseksi osaksi kulttuuritapahtuman suunnittelua, sen tarkastelu ei varsinaisesti sisälly esiselvitysvaiheeseen. Tämän vuoksi opinnäytteen kannalta koettiin riittäväksi imagoselvityksen merkityksen ja vaikutuksen tiedostaminen kokonaisuutta ajatellen sekä tavoiteltavan imagon pääpiirteittäinen linjaus. Tavoiteltavaa imagoa opinnäytteessä käsiteltiin pääasiassa vanhaan liris Film Festivaliin kyselyssä liitettyjen mielikuvien sekä kyselyn vastauksiin perustuvien kohderyhmän toiveiden kautta. Koska imagokysymyksen koettiin kuitenkin vaativan laajempaa pohdintaa kuin mihin opinnäytteen osalta oli tarvetta, sen laaja-alaisempi tarkastelu päätettiin jättää myöhemmin erikseen toteutettavaksi.

Sisältölinjaus

Kuten aiemmin todettiin, kilpailijoista erottuminen on usein järkevää toteuttaa sisältölinjauksen sekä nimenomaan tavoiteltavalle kohdeyleisölle suunnitellun ohjelman kautta. Olennaista on myös rakentaa festivaalille pysyvä teema, joka osaltaan vaikuttaa positiivisesti tapahtuman hahmottamiseen vakiintuneena vuosittaisena toimijana. Iiris Film Festivalin tapauksessa erottumisen lähtökohtana nähtiin tavoiteltavan kohderyhmän mieltymykset, joita selvitettiin Internetissä julkaistulla kyselylomakkeella. Sisältölinjauksen kannalta merkittävimpiä olivat kysymykset, jotka koskivat kohdeyleisön elokuvamieltymyksiä sekä ohjelmatoiveita. Iiris Film Festivalin mahdollista sisältölinjausta selvitettiin kyselyssä neljällä (4) eri kysymyksellä, joista ensimmäisen tarkoituksena oli selvittää, minkä tyyppisiä näytöksiä kohdeyleisö toivoi festivaalilla näkevänsä. Kaksi (2) sisältötoiveita kartoittavista kysymyksistä oli vastaajien elokuva- ja genremakua selvittäviä asenneasteikkoja. Lisäksi kohderyhmän mieltymyksiä selvitettiin vapaalla kysymyksellä, johon vastaajat saivat mainita suosikkielokuviaan. (Liite 1.)

Ensimmäinen sisältölinjaukseen liittyvä kysymys oli ”Elokvafestivaalilla näkisin mielelläni”, joka piti sisällään viisi (5) vastausvaihtoehtoa, joista vastaaja sai halutessaan valita useamman. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, kannattaisiko potentiaalinen yleisö tapahtuman toteuttamista yksittäisistä pitkistä elokuvista koostuvina näytöksinä, kuten työryhmä oli uskonut, vai olisivatko vastaajat kiinnostuneempia esimerkiksi useammasta lyhytelokuvasta koostetuista kokonaisuuksista. Vastausvaihtoehdoiksi annettiin yksittäiset pitkät elokuvat, tekijän puheenvuoron sisältävät näytökset, useammasta lyhytelokuvasta koostuvat näytökset sekä seminaarit tai luentosarjat. Lisäksi sekamuotoisessa kysymyksessä vastaajalla oli mahdollisuus esittää omia toivomuksiaan kohdassa ”jotain muuta, mitä?”. Koska vastausvaihtoehdoista sai valita useamman, Kuviossa 5. (s. 54) esitettyjen vastausten kokonaismäärä poikkeaa vastaajien kokonaismäärästä. Tästä syystä vastausten lukumääriä ei esitetty prosentuaalisesti. Kunkin vaihtoehdon kannatus on havainnollistettu alla olevassa kuviossa (Kuvio 5). (Liite 1.)

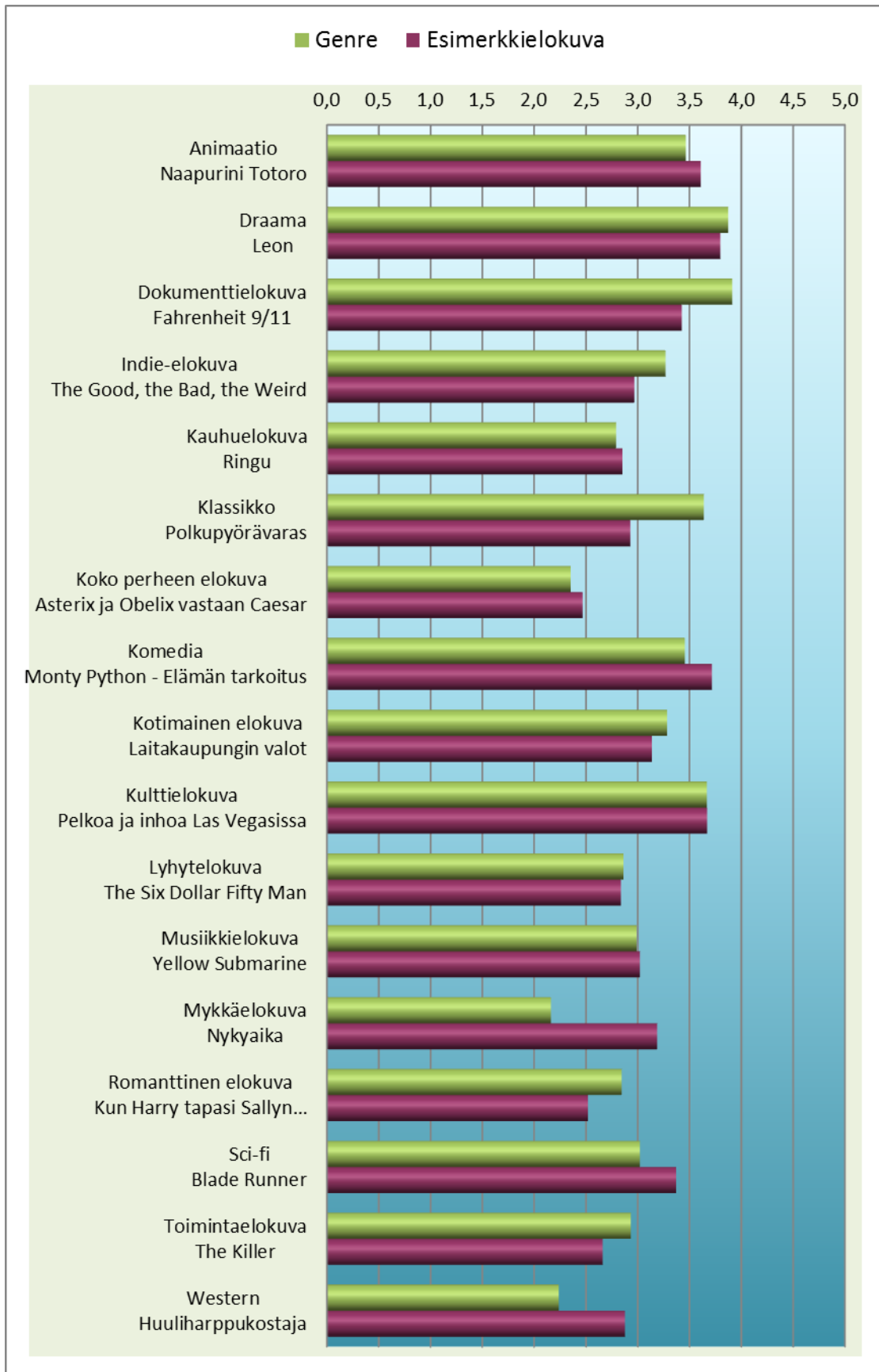
Kuvio 5. Elokuva festivaalilla näkisin mielelläni

Sisältötoivomuksia koskevassa kysymyksessä ylivoimaisesti suurimman kannatuksen valmiiksi annetuista vaihtoehdoista saivat odotetusti yksittäiset pitkät elokuvat, jonka jälkeen vastaajia kiinnostivat tekijän puheenvuoron sisältämät elokuvanäytökset (Kuvio 5). ”Jotain muuta, mitä?” -vaihtoehtoon oli esitetty toivomuksia oheishjelmasta, josta mainittiin esimerkkeinä elokuvamyymäläiset ja näyttelyt. Saatujen tulosten perusteella työryhmä koki järkevimmäksi ehdottaa Iiris Film Festivalin linjaamista yksittäisistä kokopitkistä elokuvista koostuvaksi tapahtumaksi. Linjaukseen päädyttiin, koska tapahtuman kehittämistä yleisön toivomuksista eroavaan suuntaan ei nähty järkevänä, vaan yleisön toivomusten kunnioittamisen uskottiin vaikuttavan positiivisesti tapahtuman kysyntään ja mahdollistavan sen jatkuvuuden.

Kaksi (2) sisältölinjaustoivomuksia kartoittaneista kysymyksistä oli tyypiltään asenneasteikkoja, joilla selvitettiin kunkin vastaajan asenteita sekä elokuvagenrejä että yksittäisiä elokuvia kohtaan. Tarkoituksena oli generajojen kautta selvittää, minkä tyyppiselle elokuvafestivaalille kohderyhmän keskuudessa olisi kysyntää. Kysymyksissä vastaajat pisteyttivät jokaisen genren ja elokuvan arvosteltavana olevan kohteen mielekkyyden mukaan yhdestä viiteen arvon yksi (1) ollessa ”ei mieluisa / ei kiinnostava” ja arvon viisi (5) ollessa ”erittäin mieluisa / erittäin kiinnostava”. Vaikka kysymykset olivatkin sinänsä sisällöltään täysin yhtenevät, työryhmä halusi sisällyttää

kyselylomakkeeseen molemmat voidakseen vertailla genren ja kyseistä genreä edustavan elokuvan saavuttamien pistekeskiarvojen eroa. Tämän vuoksi yksittäisiä elokuvia koskevaan kysymykseen ei sisällytetty tietoja siitä, mihin genreen kukin teoksista kuului. (Liite 1.)

Yksittäisten elokuvien suosiota kartoittava asenneasteikko laadittiin siten, että siihen pyrittiin sisällyttämään elokuvia mahdollisimman monipuolisesti eri vuosikymmeniltä ja eri puolilta maailmaa huomioiden kuitenkin, että arvosteltavien elokuvien tulisi olla tuttuja mahdollisimman monelle vastaajista. Tämän vuoksi kysymykseen listattiinkin pääasiassa elokuvahistorian merkkiteoksia, jotteivät elokuville annetut pisteet jäisi alhaisiksi arvosteltavan teoksen tuntemattomuuden vuoksi. Tulokset sekä genrejen että esimerkkielokuvien osalta on esitetty pisteiden keskiarvon mukaan alla olevassa diagrammissa (Kuvio 6., s. 56). Kuviota tulkittaessa on kuitenkin otettava huomioon vastausvaihtoehdon 3, ”en osaa sanoa / en ole nähnyt”, vaikutus keskiarvoon. (Liite 1.)

Kuvio 6. Genret ja esimerkkielokuvat

Genrekysymyksen vaihtoehtoista korkeimman pistekeskiarvon saivat dokumenttielokuva, draama ja kulttielokuva, kun taas teoksista korkeimman keskiarvon saivat Leon, Monty Python – Elämän tarkoitus sekä Pelkoa ja inhoa Las Vegasissa. Näin ollen draama ja kulttielokuva olivat vastaajien suosiossa niin genreinä kuin esimerkkielokuviansakin puolesta. Komedian osalta genren ja esimerkkielokuvan pistekeskiarvot kuitenkin erosivat toisistaan suhteellisen paljon Monty Python – Elämän tarkoitus -elokuvan ollessa huomattavasti edustamaansa genreä suositumpi. Myös dokumenttielokuvan suosiossa ero genren ja esimerkkiteoksen välillä oli merkittävä genren pisteiden keskiarvon ollessa huomattavasti esimerkkielokuva Fahrenheit 9/11 -dokumentin pistekeskiarvoa korkeampi (Kuvio 6., s. 56).

Asenneasteikkojen tuloksia analysoitaessa oli huomioitava mahdollisuus, että huolimatta työryhmän pyrkimyksestä sisällyttää kysymykseen mahdollisimman tunnettuja teoksia, osa esimerkkielokuvista saattoi olla monille vastaajille tuntemattomia. Vaikka lomakkeen täyttäjillä olikin mahdollisuus etsiä Internetistä tietoja mainituista elokuvista arvioidensa perustaksi, on mahdollista, että moni jätti mahdollisuuden käyttämättä ja pisteytti itselleen tuntemattomat elokuvat tämän vuoksi alhaisilla pisteillä. Näin ollen esimerkiksi alle kolmen (3) pisteen keskiarvon saaneet elokuvat eivät välttämättä olleet vastaajien mielestä huonoja, vaan saattoivat kärsiä tuntemattomuudestaan. Esimerkiksi klassikko sai genrenä keskiarvokseen noin 3,6 pistettä, mutta genren esimerkkielokuva ainoastaan 2,9, minkä ei kuitenkaan voida suoraan päätellä tarkoittavan vastaajien kokeneen Polkupyörävarkaan huonoksi elokuvaksi (Kuvio 6., s. 56). Polkupyörävarkaan tapauksessa olikin otettava huomioon myös mahdollisuus, että suuri osa nuorista vastaajista ei ollut nähnyt vuonna 1948 valmistunutta klassikkoelokuva.

Eroja genren ja teoksen pisteiden välillä esiintyi myös toisinpäin, sillä osa genreistä sai vastaajilta suhteellisen alhaisen pistekeskiarvon vastaajien kuitenkin arvioidessa esimerkkielokuvan huomattavasti korkeammilla pisteillä. Näin tapahtui muun muassa mykkäelokuvan tapauksessa, joka genrenä keräsi vain noin 2,2 pisteen keskiarvon, kun taas esimerkkielokuvan (Nyky aika) keskiarvo oli huomattavasti korkeampi, noin 3,2. Myös westernin pisteiden keskiarvo oli suhteellisen alhainen western -elokuva Huuliharppukostajan kerätessä kuitenkin huomattavasti edustamaansa genreä korkeamman keskiarvon (Kuvio 6., s. 56).

Asenneasteikkojen lisäksi vastaajien elokuvamakua pyrittiin kartoittamaan avoimella kysymyksellä, jossa vastaajia pyydettiin mainitsemaan 1 - 5 lempielokuvaansa (Liite 1). Tällä tavoin haluttiin selvittää, olisivatko lomakkeen täyttäjien mainitsemat elokuvat linjassa asenneasteikoista saatujen tulosten kanssa eli, nostaisivatko vastaajat esiin teoksia pääsääntöisesti niistä genreistä, jotka olivat asenneasteikon perusteella vastaajien suurimmassa suosiossa. Lisäksi haluttiin nähdä, saisivatko jotkut elokuvat useampia mainintoja. Vaikka vapaan kysymyksen vastauksien uskottiinkin etukäteen jäävän hajanaisiksi eikä työryhmällä ollut varmuutta siitä, mainittaisiinko ainuttakaan elokuvaa useamman kuin yhden vastaajan lomakkeessa, kysymys esitettiin, koska sillä oletettiin voitavan saavuttaa arvokasta tietoa potentiaalisen asiakaskunnan mielipiteistä. Etenkin useamman kuin yhden maininnan saaneiden elokuvien uskottiin tuovan asenneasteikkojen rinnalle lisämateriaalia sisältöä koskevien johtopäätösten perustaksi.

Suosituimmat elokuvat keräsivät ennakko-oletusten vastaisesti parhaimmillaan jopa yli kymmenen (10) erillistä mainintaa. Huomion arvoista oli se, että mainitut teokset olivat suurilta osin linjassa asenneasteikkojen tulosten kanssa lukuun ottamatta dokumenttielokuvan suosiota, joka osoittautui vapaassa kysymyksessä päin vastaiseksi asenneasteikon tulokseen nähden. Opinnäytteessä yksittäisiä elokuvia käsiteltäessä kunkin teoksen genre määriteltiin käyttäen hyväksi elokuvaan erikoistunutta Internet -sivustoa, The Internet Movie Databasea (IMDb). Alla olevaan kuvioon (Kuvio 7., s.59) koottiin useita erillisiä mainintoja vapaassa kysymyksessä keränneistä elokuvista ne, jotka lukeutuivat johonkin asenneasteikon kolmesta suosituimmasta genrestä.

Kuviota tulkittaessa on kuitenkin otettava huomioon, että suurimman osan elokuvista katsottiin Internet Movie Databasen (2011) mukaan lukeutuvan yhtäaikaaisesti useampaan genreen. Koska kuvio kuitenkin haluttiin pitää yksinkertaisena, elokuvat lajiteltiin esimerkiksi draamoiksi, mikäli yksi kyseiseen teokseen yhdistetyistä genreistä oli draama. Esimerkiksi Blade Runner tunnetaan yleisesti sci-fi-elokuvan merkkiteokseksi, mutta alla esitettyyn kuvioon teos listattiin draamaksi johtuen IMDb:n (2011) luokittelusta. Lisäksi on huomioitava, että kulttielokuviksi listatut teokset määriteltiin kuviossa kulttielokuviksi työryhmän oman näkemyksen mukaan. Vaikka luokittelussa pyrittiinkin objektiivisuuteen, kullakin lukijalla saattaa olla työryhmän mielipiteestä

poikkeava käsitys kunkin teoksen kulttiasemasta. Teosten luokittelussa kulttielokuviiksi käytettiin useita eri kriteerejä, minkä vuoksi osa teoksista listattiin kulttielokuviiksi teoksen, ohjaajan tai päänäyttelijän kiistattoman kulttimaineen takia, kun taas osan määriteltiin lukeutuvan kulttigenreen elokuvassa käsiteltävän marginaalisen aihepiirin vuoksi.

Elokuva	Genre	Mainintojen määrä
Fight Club	Draama, Kultti	11
Star Wars-saaga	Kultti	10
Fear and Loathing in Las Vegas	Draama, Kultti	9
Moulin Rouge	Draama	9
Requiem for a Dream	Draama, Kultti	8
Pulp Fiction	Draama, Kultti	8
Trainspotting	Draama, Kultti	8
One Flew Over the Cuckoo's Nest	Draama, Kultti	7
Alien-saaga	Kultti	6
American History X	Draama	6
Lost in Translation	Draama	5
Rocky -saaga	Draama, Kultti	5
Donnie Darko	Draama, Kultti	5
Pan's Labyrinth	Draama	5
A Clockwork Orange	Draama, Kultti	5
Forrest Gump	Draama	5
Sin City	Draama	5
Amores Perros	Draama	4
Edward Scissorhands	Draama, Kultti	4
Blade Runner	Draama, Kultti	4
Rocky Horror Picture Show	Kultti	4

Kuvio 7. Vastaajien lempielokuvat
(mukaillen lähteestä The Internet Movie Database 2011)

Vaikka dokumenttielokuva saikin genrejen suosiota kartoittavassa asenneasteikossa korkeimman pistekeskiarvon, vapaassa lempielokuvakysymyksessä ainutkaan kahdestakymmenestäkuudesta (26) eniten mainintoja saaneesta teoksesta ei lukeutunut dokumenttigenreen (Kuvio 6., s. 56; Kuvio 7). Eri kysymyksiin saatujen ristiriitaisten

vastausten vuoksi tapahtuman linjaaminen dokumenttielokuvan festivaaliksi nähtiin ongelmallisena. Huolimatta dokumenttielokuvan suosioista vastaajien genremakua kartoittavassa asenneasteikossa, liriksien rajaamista dokumenttielokuvan festivaaliksi ei pidetty järkevänä myöskään nimekkäiden kilpailijoiden takia. Helsingissä vuosittain järjestettävä DocPoint on pohjoismaiden suurin dokumenttielokuvan festivaali, joka keräsi vuonna 2010 oheistapahtumineen noin 27 000 kävijää ja joka järjestettiin samana vuonna Helsingin lisäksi Tallinnassa (DocPoint 2011). DocPointin rinnalla dokumenttielokuvafestivaalien kentällä kilpailee useita muita dokumenttielokuvafestivaaleja, joiden lisäksi dokumenttielokuvat kuuluvat myös useiden muiden elokuvafestivaalien ohjelmistoon.

Draamoiksi listattiin IMDb:n (2011) luokittelujen pohjalta kahdeksantoista (18) elokuvaa ja kulttielokuviksi työryhmän oman arvion perusteella neljätoista (14). Myös draama nähtiin sisältölinjauksen kannalta ongelmallisena, sillä työryhmän näkemyksen mukaan draamaelokuvaa esittävällä festivaalilla ei olisi tarpeeksi selkeää ohjelmistolinjausta genren laajuuden ja siitä aiheutuvan hajanaisuuden vuoksi. Genren pirstaleisuuteen kiinnitettiin huomiota kyselyyn vastanneiden lempielokuvista laadittua kuviota tarkasteltaessa, sillä The Internet Movie Databasen (2011) mukaan luokitelluista elokuvista draamoiksi listattiin perinteisten draamaelokuvien lisäksi muun muassa *Pulp Fiction* sekä *Blade Runner* (Kuvio 7., s. 59). Mikäli draamaelokuvaa kuitenkin päädyttäisiin pitämään Iiris Film Festivalin kannalta järkevimpänä ohjelmistolinjauksena, sisältö olisi rajattava jonkin draamagenren osa-alueen mukaisesti. Tällöin tapahtuma linjattaisiin esimerkiksi yhteiskunnallisen tai tositapahtumiin perustuvan draaman festivaaliksi.

Kokonaan listauksen ulkopuolelle useita mainintoja saaneista elokuvista jäivät fantasiaseikkailutrilogia *The Lord of the Rings*, japanilainen animaatioelokuva *Naapurini Totoro*, ranskalainen fantasia *Amélie* sekä action-elokuvat *Kill Bill* ja *Machete*, jotka eivät lukeutuneet mihinkään kolmesta asenneasteikon perusteella suosituimmasta genrestä (The Internet Movie Database 2011).

Suosituimmiksi yksittäisistä elokuvista nousivat *The Lord of the Rings* -trilogia seitsemällätoista (17), *Amélie* kuudellatoista (16), *Fight Club* yhdellätoista (11), *Star Wars* -saaga kymmenellä (10) sekä *Moulin Rouge!* ja *Fear and Loathing in Las Ve-*

gas yhdeksällä (9) maininnalla. Pulp Fiction, Requiem for a Dream, Trainspotting ja Naapurini Totoro oli mainittu kahdeksassa (8) lomakkeessa ja One Flew Over the Cuckoo's Nest seitsemässä (7). Kuusi (6) vastaajaa oli maininnut Alien -elokuvat ja American History X:n suosikeikseen ja viidestä (5) lomakkeesta löytyi maininta teokista Lost in Translation, Rocky -saaga, Donnie Darko, Pan's Labyrinth, A Clockwork Orange, Kill Bill, Forrest Gump sekä Sin City. Neljässä (4) lomakkeessa mainittuja olivat Amores Perros, Edward Scissorhands, Blade Runner, Rocky Horror Picture Show ja Machete. (Kuvio 7., s. 59.)

Yksittäisten elokuvien, trilogioiden ja saagojen lisäksi useita mainintoja saivat muutamien ohjaajien tuotannot kokonaisuudessaan. Useissa lomakkeissa esiin nostettuja ohjaajia olivat Quentin Tarantino, Stanley Kubrick, Tim Burton, Terry Gilliam sekä David Lynch. Ohjaajien suhteen huomion arvoista oli, etteivät dokumenttielokuvat lukeudu ainoankaan mainintoja saaneen ohjaajan repertuaariin, mikä lisäsi entisestään vapaan kysymyksen ja asenneasteikon tulosten välistä ristiriitaa dokumenttielokuvien suhteen. Muilta osin suosituimpien genrejen ja ohjaajien suhteesta vapaasta kysymyksestä saadut tulokset osuivat yksiin asenneasteikkojen tulosten kanssa, sillä kaikki edellä mainitut ohjaajat voidaan lukea kulttiohjaajiksi ja elokuvansa lähes poikkeuksetta kulttimaineisiksi. Koska kulttielokuva oli kolmanneksi suosituin genre asenneasteikon tulosten perusteella, vapaalla kysymyksellä saavutettujen tulosten voitiin näiltä osin katsoa tukevan asenneasteikoilla hankittua tietoa.

Yhtenevyyttä löydettiin myös yksittäisten elokuvien suosiota kartoittavan asenneasteikon ja vapaan kysymyksen vastauksissa mainittujen ohjaajien väliltä. Terry Gilliamin yhteys Monty Python -komediaryhmän jäsenenä toiseksi eniten kannatusta asenneasteikossa saaneeseen Monty Python – Elämän tarkoitus -elokuvaan oli itsestään selvä. Tämän lisäksi Gilliam tunnetaan asenneasteikossa kolmanneksi korkeimman pistekeskiarvon saaneen ja vapaassa kysymyksessä yhdeksän mainintaa keränneen Fear and Loathing in Las Vegas -elokuvan ohjaajana. (The Internet Movie Database 2011.)

Sisältölinjauksen kannalta erityisen huomion arvoisena pidettiin myös kolmen asenneasteikossa suosituimman elokuvan välistä yhteyttä, sillä Pelkoa ja inhoa Las Vegasissa -elokuvan lisäksi myös draamaelokuva Leon ja komedia Monty Python –

Elämän tarkoitus voitiin työryhmän näkemyksen mukaan lukea kulttielokuviksi. Tapahtuman rajaaminen kulttielokuvan festivaaliksi koettiin mielenkiintoiseksi ja kannattavaksi valinnaksi nimenomaan kulttielokuvan monipuolisuuden vuoksi. Festivaalin sisällön linjaaminen kulttielokuvan maineen ansainneisiin teoksiin ei rajaisi pois ohjelmistovaihtoehtoja mistään genrestä, vaan mahdollistaisi elokuvien esittämisen genererajoista riippumatta. Ajatuksen puolesta puhuivat myös konsultoitavat, sillä Korolainen ja Ilomäki (2011) korostivat vastauksessaan persoonallisen sisällön merkitystä ja peräänkuuluttivat ohjelmiston monipuolisuutta genererajoista välittämättä. Työryhmä näki monipuolisuuden olennaisena myös kohdeyleisön miellyttämisen kannalta, sillä kulttielokuvaan erikoistuvalla festivaalilla olisi mahdollista esittää myös kahteen asenneasteikossa korkeimman pistemäärän saaneeseen genreen lukeutuvia kulttimaineisia elokuvia. Näin ollen kulttielokuva nähtiin vastaajien eniten kannattamista vaihtoehtoista järkevimpänä uuden Iiris Film Festivalin sisältölinjaukseksi.

Kyselyllä selvitettiin myös kohderyhmän toivomuksia tapahtuman oheisohjelmasta. Oheisohjelmaa käsittelevän kysymyksen sisällyttäminen lomakkeeseen osoittautuikin kannattavaksi ratkaisuksi, sillä esimerkiksi osallistumisen syitä kartoittavassa kysymyksessä monet vastaajista olivat maininneet mahdollisen osallistumisensa syyksi nimenomaan mielenkiintoisen oheisohjelman. Toivomuksia kartoitettiin strukturoidulla kysymyksellä, ”minkälaista oheisohjelmaa toivoisit elokuvafestivaalin tarjoavan?”, jossa vastaaja sai valita yhdeksästä (9) valmiiksi annetusta vaihtoehdosta itselleen mieluisimmat. Vaihtoehtoina olivat luennot, ohjaajavieraat, jatkobilet, työpajat, ennakkoklubi, kilpailut ja elokuvaklubit. Vastausvaihtoehtoihin sisällytettiin myös vaihtoehdot ”ei mitään” sekä ”jotain muuta, mitä?”. (Liite 1.)

Eniten kannatusta saivat jatkobilet 103 äänellä sekä elokuvaklubit 100 äänellä, kun taas vaihtoehdon ”ei mitään” valitsi ainoastaan kuusi (6) vastaajaa. Huomion arvoisia olivat myös vaihtoehtoon ”jotain muuta, mitä?” annetut vastaukset, jotka olivat monessa tapauksessa yhteneviä festivaaliin osallistumisen syitä sekä sisältölinjausta kartoittavien kysymysten vastaavaan vaihtoehtoon annettujen vastausten kanssa. Mielenkiintoisimpina ja Iiris Film Festivalin kannalta harkitsemisen arvoisina pidettiin muun muassa elokuvakirpputoria ja elokuva-aiheisiin tavaroihin, kuten paitoihin, julisteisiin ja seinälippuihin keskittyviä myyjäisiä sekä oheistuotemyyntiä ja elokuvanäyt-

telyitä. Kannatusta sai myös perinteisistä elokuvanäytöksistä poikkeava erityisohjelma, kuten livenä säestetyt mykkäelokuvat ja muu poikkitaiteellisuus, jonka myös työryhmä näki ideana kehityskelpoiseksi uutta lirisistä ajatellen. Lisäksi jatkoille toivottiin elokuvamusiikin konsertteja, joita työryhmä oli alustavasti kaavailnut osaksi liris Film Festivalia jo ennen esiselvitystyön aloittamista.

Toivottua oheisohjelmaa kartoitti myös kysymys ”Elokuva festivaalilla näkisin mielelläni” (Liite 1). Yksittäisten pitkien elokuvien jälkeen vastaajia kiinnostivat eniten tekijän puheenvuoron sisältävät elokuvanäytökset (ks. Kuvio 5., s. 54). Tekijän puheenvuoron sisällyttämistä osaan näytöksistä pidettiin budjetin puitteissa harkitseminen arvoisena johtuen vaihtoehdon suhteellisen korkeasta kannatuksesta. Esimerkiksi seminaarien ja luentosarjojen kannatuksen katsottiin jääneen siinä määrin alhaiseksi, ettei niiden sisällyttämistä elokuvafestivaaliin pidetty järkevänä. Tapahtuman ohjelmaa suunniteltaessa olisi otettava mainittujen toiveiden lisäksi huomioon myös mahdollisuus, että tietyn kaltaisella oheisohjelmalla saattaisi olla yleisömäärään laskeva vaikutus. Riski tulisikin huomioida erityisesti harkittaessa sellaista ohjelmaa, jonka kannatus jäi tutkimuksessa alhaiseksi.

5.3 Kysyntä, kohderyhmät ja segmentointi

liris Film Festivalin kysyntää käsiteltiin opinnäytteessä teorian tiedon lisäksi kyselyllä saavutettujen tulosten kautta. Tapahtuman tavoiteltava kohderyhmä määriteltiin aiemmin työssä alustavasti linjatun imagon perusteella ja kokonaiskohderyhmä päädyttiin segmentoimaan pienempiin osaryhmiin segmentointia käsittelevään tietopohjaan peilaten.

Kysyntä

Tuotteen kysynnällä tarkoitetaan ostojen määrää joko rahayksiköinä tai kappalemäärinä mitattuna tarvittavan tiedon laadusta riippuen. Kysyntää voidaan tarkastella kahdesta eri näkökulmasta käsitellen joko potentiaalista tai todellista kysyntää. Todellinen kysyntä vastaa nimensä mukaisesti toteutuneen myynnin määrää tiettyinä aikoina, kun taas potentiaalisella kysynnällä tarkoitetaan suurinta mahdollista kysynnän

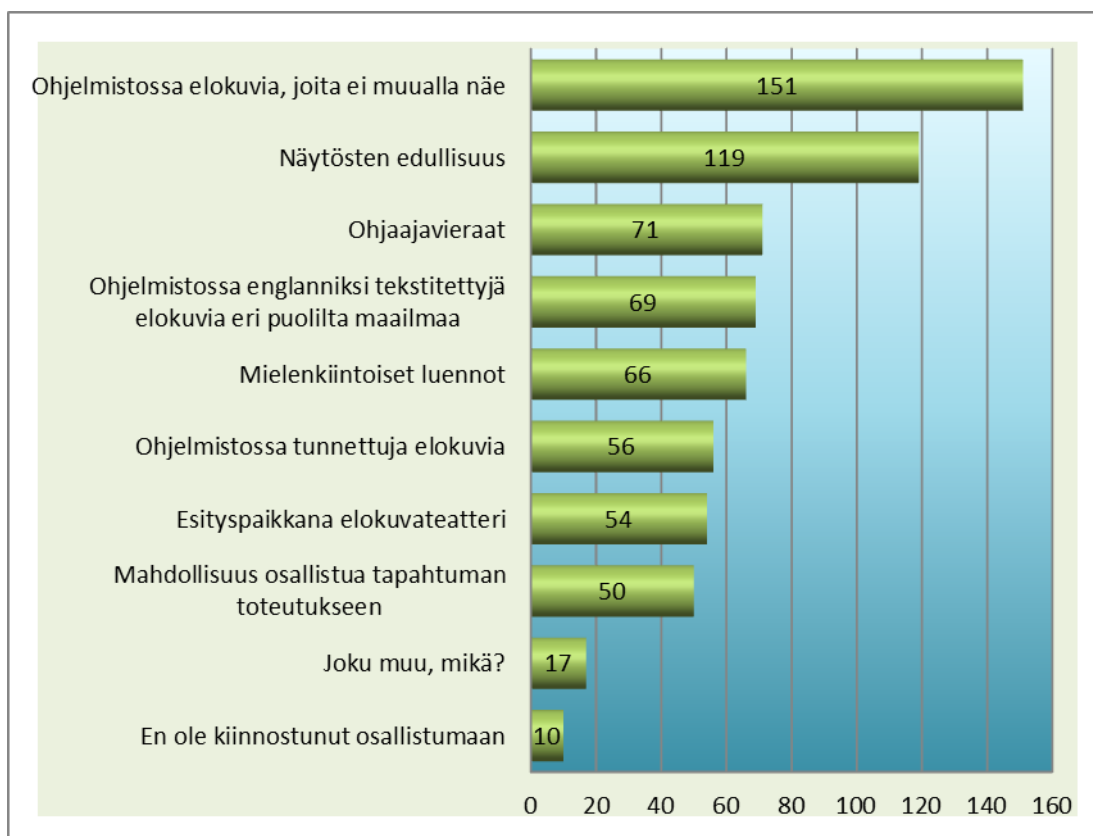
tasoa, jonka myytävän tuotteen on mahdollista saavuttaa. Todellinen kysyntä jää usein potentiaalista kysyntää alhaisemmaksi, sillä koko kuluttajakunta on vain harvoin tavoitettavissa, mutta myös todellisen kysynnän kasvaminen potentiaalisen tasolle on mahdollista. Todellisen kysynnän jäädessä potentiaalista kysyntää heikommaksi sitä osaa kuluttajista, jotka eivät kohderyhmään kuulumisestaan huolimatta päädy kulutus päätöksessään myyjän kannalta positiiviseen ratkaisuun, kutsutaan potentiaalisiksi asiakkaiksi. Opinnäytteessä potentiaalisen asiakkaan käsitettä käytettiin kuitenkin tarkoittamaan kohderyhmään kuuluvaa henkilöä riippumatta tämän ai komuksista osallistua tai jättää osallistumatta tapahtumaan. (Colbert 2000, 57, 59.)

liris Film Festivalin kysynnän arviointi osoittautui suhteelliseksi, sillä vanhaa ja uutta lirisistä ei yhteneväisyyksistä huolimatta voitu pitää täysin samana tapahtumana. Tämän vuoksi uuden liriksen kohdalla katsottiinkin voitavan puhua mielekkäästi ainoastaan potentiaalisesta kysynnästä, vaikka vanhan tapahtuman kohdalla myös todellisen kysynnän arviointi oli mahdollista johtuen tapahtuman seitsemänvuotisesta historiasta ja olemassa olevista kävijämäärätiedoista. Esimerkiksi vuoden 2006 liriksen kävijämäärä oli yhteensä 1175 mukaan luettuna sekä Jyväskylän että Saarijärven näytökset sekä oheisohjelma (Norrena, Arffman, Järvenpää, Kovanen, Rannaste, Talja & Vähäniitty 2006). Vuonna 2009 tapahtuman kävijämäärä oli 446, johon oli laskettu sekä koulukinon, lirisklubin ja kauhukinon sekä lastenkinon kävijät (Vilen ym. 2009). Vaikka saavutetut kävijämäärät nähtiin pienen festivaalin tapauksessa menestyksenä, todellinen kysyntä jäi kuitenkin kiistatta vuodesta toiseen potentiaalisen kysynnän alapuolelle.

Arvioidessaan kysyntää uuden liris Film Festivalin kannalta työryhmä hyödynsi kyselyllä saatuja tuloksia. Yksi festivaalin muotoutumisen kannalta merkittävimmistä ja erottumisen kannalta perustavanlaatuisista selvityksen aiheista koski kohderyhmän syitä elokuvafestivaaliin osallistumiselle. Osallistumishalukkuutta ei kuitenkaan haluttu esittää liian mustavalkoisesti kyllä / ei -muodossa. Tämän vuoksi syitä kartoitettiin kysymyksellä ”Miksi ottaisit osaa elokuvafestivaaliin?”, jonka kautta uskottiin saatavan arvokasta tietoa tapahtuman mahdollisesta kysynnästä. Kysymys laadittiin sekamuotoiseksi ja vastaajalle annettiin kymmenen (10) mahdollista vastausvaihtoehtoa, joiden joukosta lomakkeen täyttäjän tuli valita neljä (4) tärkeimmäksi kokemaansa seikkaa. Koska vastausvaihtoehtoja saattoi valita useita, vastausten yhteenlasket-

tu määrä poikkesi kyselyyn vastanneiden määrästä eikä tuloksia tämän vuoksi esitetty prosentuaalisesti. Saavutetut tulokset ja kunkin vastausvaihtoehdon kannatus suhteessa muihin vaihtoehtoihin on esitetty alla graafisessa muodossa (Kuvio 8). (Liite 1.)

Kuvio 8. Miksi ottaisit osaa elokuvafestivaaliin?

Kohderyhmän festivaaliin osallistumisen syitä kartoittavassa kysymyksessä selvästi suurimman kannatuksen saivat vaihtoehdot ”ohjelmistossa elokuvia, joita ei muualla näe” sekä ”näytösten edullisuus”, jotka tulkittiin kysynnän edellytyksiksi (Kuvio 8). Erityisen huomion arvoiseksi työryhmä koki myös vaihtoehtoon ”joku muu, mikä?” annetut vastaukset, joiden huomattiin tukevan suurelta osin kohderyhmän toivomusta vaihtoehtoisesta elokuvatarjonnasta. Vastaukset olivatkin monessa tapauksessa ensimmäisen vastausvaihtoehdon kanssa yhteneviä korostaessaan kyselyyn vastanneiden halua nähdä valkokankaalta elokuvia, joita kaupalliset elokuvateatterit eivät tarjoa. Näin ollen ensimmäisen vastausvaihtoehdon kannatus voitiin tulkita jopa dia-

grammissa osoitettua 151 ääntä suuremmaksi. Johtopäätöksiä tehtäessä oli kuitenkin huomioitava vastaajille annettu mahdollisuus valita halutessaan useampia vaihtoehtoja. Näin ollen sama vastaaja onkin saattanut valita vastauksikseen sekä eniten ääniä saaneen vaihtoehdon että vapaan vaihtoehdon, joista jälkimmäiseen on saatettu nostaa esiin ensimmäisen vaihtoehdon kanssa yhteneviä asioita. Elokuvatarjonnan vaihtoehtoisuuden lisäksi vaihtoehdossa ”joku muu, mikä?” tuotiin esiin toivomuksia persoonallisesta ja mielenkiintoisesta oheishjelmasta.

Sekä opinnäytteen että liris Film Festivalin kannalta olennaista oli myös vaihtoehdon ”en ole kiinnostunut osallistumaan” kannatus, sillä opinnäytetyön keskeisiin tavoitteisiin oli määritelty pyrkimys selvittää, löytyisikö mahdollisesti järjestettävälle paikalliselle elokuvatapahtumalle kysyntää. Mikäli kyseisen vaihtoehdon kannatus olisi noussut merkittävän suureksi, työryhmän olisi ollut järkevää arvioida entistä kriittisemmin elokuvafestivaalin järjestämisen kannattavuutta nimenomaan heikon kysynnän vuoksi. Vaihtoehdon kannatuksen jäädessä kuitenkin kymmeneen (10) ääneen, tulosta ei pidetty liriksen kannalta huolestuttavana, vaan vastausvaihtoehdon valintojen alhaisen määrän tulkittiin viestivän tapahtumalle olemassa olevasta kysynnästä (Kuvio 8., s.65).

Kysymyksen ”oletko kiinnostunut elokuvista?” katsottiin osaltaan tukevan kysynnästä tehtyä johtopäätöstä. Kaikista vastaajista 83,4 % valitsi vastausvaihtoehdokseen ”kyllä, katson mielelläni elokuvia ja seuraan elokuvaan liittyviä tapahtumia”, kun taas ”ei, en ole kiinnostunut elokuvista tai elokuvakulttuurista” -vaihtoehdon valitsi ainoastaan 0,6 prosenttia. Loput vastaajista ilmoittivat suhtautumisensa neutraaliksi tai valitsi vaihtoehdon ”en osaa sanoa”. Tuloksia arvioitaessa oli kuitenkin otettava huomioon, ettei kiinnostus elokuvakulttuuria kohtaan automaattisesti tarkoita kiinnostusta osallistua elokuvafestivaaliin. Näin ollen ”kyllä, katson mielelläni elokuvia ja seuraan elokuvaan liittyviä tapahtumia” -vaihtoehdon kannatuksesta ei voitu suoraan vetää johtopäätöksiä kysynnästä, vaan tulosta oli pidettävä suuntaa-antavana.

Kohderyhmä

Tapahtuman kohderyhmällä tarkoitetaan joukkoa potentiaalisia asiakkaita, jolle palvelu suunnataan ja jolle sen markkinointi kohdistetaan (Lotti 2001, 84). Tapahtumaa

järjestettäessä olennaista on tietämys siitä, keitä tapahtumaan odotetaan osallistuvaksi, sillä potentiaalisen kohderyhmän jäsenten ominaisuudet, tarpeet ja mieltymykset määrittelevät osaltaan sen, millaiseksi tapahtuma muodostuu. Merkityksellisiä seikkoja kohderyhmän tuntemuksessa ovat muun muassa potentiaalisten asiakkaiden määrä ja ikäjakauma sekä joissakin tapahtumatuotannoissa sukupuolijakauma. Tapahtumaan oletettavasti osallistuvan yleisön määrää voidaan pitää tapahtumasuunnittelun peruskysymyksenä johtuen yleisömäärän vaikutuksesta tapahtuman vaatimaan tilakapasiteettiin. Kohderyhmän ikä ja mahdollisesti myös sukupuolijakauma puolestaan saattavat luoda rajoituksia tapahtuman ohjelmistoon. (Wolf & Wolf 2005, 1–7.)

Tapahtuman suunnittelun ja kohderyhmän välisessä suhteessa työryhmä näki kaksi lähestymistapaa. Ensimmäisessä vaihtoehdossa olemassa olevalle ja valmiiksi valitulle kohderyhmälle räätälöitäisiin kohdeyleisön ehdoilla sopiva tuote. Toisessa lähestymistavassa valmiin tuotteen – tässä tapauksessa Iiris Film Festivalin – ominaisuuksien, kuten sisällön ja konseptin perusteella tapahtumalle etsittäisiin sopiva kohderyhmä, jonka toivomusten mukaisesti tuotteesta jalostettaisiin valitulle kohdeyleisölle sopiva. Tämä ei kuitenkaan tarkoittaisi asiakkaan ohjaavan liiketoimintaa vaan toimijan luovan tuotteelleen asiakaskuntaa ja pyrkivän takaamaan kysynnän vaikuttamalla kuluttajien kokemuksiin tarjoamastaan tuotteesta (Taipale 2007, 76). Iiris Film Festivalin suunnittelua päätettiin lähestyä jälkimmäisestä näkökulmasta, sillä tapahtuma oli hajanaisuudestaan huolimatta ollut suhteellisen valmis tuote jo seitsemän vuotta. Lisäksi työryhmä uskoi parannusten kautta löytävänsä festivaalille potentiaalisen kohdeyleisön ilman, että tapahtumaa olisi tarvetta toteuttaa puhtaasti eri asiakasryhmien ehdoilla. Tätä kautta koettiin myös mahdolliseksi pysyvän kohderyhmän tavoittaminen festivaalin jatkuvuuden takaamiseksi.

Uuden Iiris Film Festivalin potentiaalisen asiakaskunnan kokemuksiin pyrittiin vaikuttamaan jo esiselvitysvaiheessa huomioimalla kohdeyleisön toiveet tapahtuman alustavaa konseptia suunniteltaessa. Kohdeyleisön mieltymyksiä pyrittiin selvittämään kyselyllä, jonka toteuttamisen uskottiin sekä antavan työryhmälle arvokasta tietoa tavoiteltavasta kohderyhmästä että saavan lomakkeen täyttäjät kokemaan olevansa osallisina uuden Iiris Film Festivalin suunnittelussa (Liite 1).

Työryhmän tapauksessa ensisijaista oli osata valita suhteellisen valmiille tuotteelle juuri sille sopivat kohderyhmät. Olennaista oli lähteä jo esiselvitysvaiheessa kehittämään toimintaa kohdeyleisön toivomaan suuntaan sen sijaan, että voiton maksimimiseksi kohdeyleisöksi olisi tavoiteltu ostovoimaisimpia asiakkaita tapahtuman sisällön kustannuksella. Tapahtuman sisällön ja tavoiteltavan imagon perusteella liriksen kohderyhmäksi määriteltiin karkeasti Jyväskylän alueen elokuvakulttuurista kiinnostuneet 20–35-vuotiaat.

Segmentointi

Kohderyhmän ei kuitenkaan katsota koostuvan mieltymyksiltään ja ominaisuuksiltaan yhtenevästä joukosta tavoiteltavaa yleisöä, vaan se on edelleen jaettavissa pienempiin osaryhmiin, segmentteihin, joilla tarkoitetaan sisäisesti homogeenisiä, mutta toisistaan eroavia osaryhmiä. Potentiaalisen asiakaskunnan segmentoinnissa olennaisia kriteerejä ovat niin fyysiset kuin olosuhteita, kulutusmahdollisuuksia, asuinaluetta ja ajatusmaailmaakin kuvaavat seikat. Fyysisiin kriteereihin lukeutuvat muun muassa ikä ja sukupuoli, kun taas ajatusmaailmaa kuvaavilla seikoilla tarkoitetaan esimerkiksi arvoja, asenteita ja mielipiteitä. Asuinaluetta kuvaavilla kriteereillä voidaan tarkoittaa joko konkreettisia asuinalueita, kuten tiettyjä kaupunkeja, kaupunginosia tai läänejä, mutta myös paikkakunnan tyyppiä. Olosuhteita kuvaavia kriteereitä ovat muun muassa asema perheessä tai työelämässä ja kulutusmahdollisuuksia kuvaavia taas esimerkiksi varallisuus, tulot ja asema yhteiskunnassa. (Lotti, 2001, 84–85.)

Potentiaalisen asiakasryhmän segmentointi on olennaista asiakkaiden toisistaan poikkeavien tarpeiden ja toiveiden vuoksi. Koska tuote tai palvelu pystyy vain harvoin vastaamaan kaikkien potentiaalisten asiakkaiden tarpeisiin, segmentointi on välttämätön työkalu tavoiteltavien kohderyhmien löytämiseksi ja tavoittamiseksi. Toisiaan muistuttavien osaryhmien tyydyttäminen yhdellä tuotteella tai palvelulla on yksinkertaisempaa kuin miellyttää keskenään huomattavan erilaisia segmenttejä, sillä palvelun tuotantojärjestelmä pystyy vain harvoin täyttämään täysin erilaisia toiveita. Lisäksi on huomioitava, että etenkin palveluiden ollessa kyseessä merkittävästi toisistaan eroavien segmenttien miellyttäminen on ongelmallista, sillä asiakkaat vaikuttavat toistensa palvelukokemuksiin. Tämän vuoksi toimijan tavoitellessa toisistaan ratkaise-

vasti poikkeavia asiakasryhmiä sen on useimmissa tapauksissa kannattavaa pitää ne erillään. (Grönroos 2000, 415.)

Segmentoinnin voidaan kuitenkin nähdä olevan riippuvainen tuotteen kysynnästä, sillä markkinat on järkevää segmentoida vain, jos niillä on riittävästi potentiaalista asiakaskuntaa. Segmentoinnin kannattavuus riippuu osaltaan myös siitä, onko tietyn asiakassegmentin edustajilla yhteisiä piirteitä ja tarpeita sekä siitä, voidaanko eri segmenttien välillä nähdä riittävän merkittäviä eroja segmentoinnin kannattavuuden perustelemiseksi. Lisäksi segmentoinnin perusehtona voidaan pitää sitä, kyetäänkö toisistaan erotellut asiakasryhmät saavuttamaan esimerkiksi markkinointiviestinnän keinoin siten, että asiakkaiden tavoittamiseksi käytettävät toimenpiteet ovat sekä tehokkaita että taloudellisia. (Opetushallitus 2011.)

Asiakassegmentointia suunniteltaessa on usein houkuttelevaa keskittyä lyhytnäköisesti ostovoimaisimpaan kohderyhmään. Kohderyhmää jaettaessa pienemmiksi osaryhmiksi on kuitenkin huomioitava, että segmentin määrittely liian kapeaksi antaa kilpailijoille mahdollisuuden kasvattaa omaa markkina-asemaansa muissa segmenteissä. Toisaalta liian laaja asiakaskunta puolestaan hajottaa fokuksen tarjoten kilpailijoille mahdollisuuden kehittää toimintaansa omissa, tarkemmin määritellyissä segmenteissään. Segmentoinnin ideana on, että valituille asiakasryhmille pystytään kohderyhmän tarkan kartoittamisen ansiosta tarjoamaan juuri heitä kiinnostavia palveluita. Tätä kautta saavutettu kilpailuetu tulisikin pyrkiä säilyttämään kehittämällä toimintaa tarpeen mukaan. Asiakaslähtöisesti toimivan festivaalin onkin näin ollen kannattavaa kerätä tietoa asiakkaidensa toivomuksista ja niiden muuttumisesta sekä peilata sitä jatkuvasti tapahtuman tarjoamaan. (Taipale, 2007, 12, 56–57.)

Ollakseen selvillä potentiaalisen asiakaskuntansa toiveista jo liris Film Festivalin esiselvitysvaiheessa toteutettiin kysely, jonka tuloksia voitaisiin hyödyntää myös varsinaista tapahtumaa suunniteltaessa. Koska kohderyhmän mieltymykset ja sitä kautta toivomukset koskien festivaalin käytännön toteutusta ja sisältöä saattavat kuitenkin ajan kuluessa muuttua, tapahtuman tulisi pyrkiä pysymään mukana muutoksessa. Tästä johtuen yksittäistä kyselyä ei voitu pitää festivaalin jatkuvuuden takaamisen kannalta riittävänä. Ollakseen jatkuvasti tietoinen kohderyhmän toiveista liris -työryhmän olisikin toteutettava vastaavia kartoituksia myös tulevaisuudessa ja mu-

kautettava tapahtumansa kohderyhmän muuttuviin toivomuksiin. (Taipale 2007, 12, 56–57.)

liris Film Festivalin pääasiallinen kohderyhmä päädyttiin jakamaan kolmeen yläsegmenttiin – elokuvakulttuurin harrastajiin, opiskelijoihin ja muihin 20–35-vuotiaisiin elokuvasta kiinnostuneisiin. Pääkohderyhmä lohkottiin useampaan segmenttiin, sillä segmentoinnin katsottiin mahdollistavan eri asiakasryhmien mahdollisimman tehokkaan tavoittamisen ja eri yleisöjen huomioimisen tapahtuman sisällössä. Alan harrastajat segmentoitiin elokuvataiteen tekijöihin ja elokuvakulttuurin suurkuluttajiin, joista jälkimmäiseen ryhmään luettiin sekä elokuvakerhojen jäsenet että aktiivisesti elokuvakulttuuria seuraavat ja elokuvia katsovat. Opiskelijat jaettiin edelleen kahteen alasegmenttiin, kulttuurialan opiskelijoihin sekä muihin opiskelijoihin.

Ensimmäinen yläsegmentti, elokuvakulttuurin harrastajat, luettiin omaksi segmentiksi, sillä ryhmän uskottiin olevan tavoitettavissa muista segmenteistä poikkeavin keinoin, kuten alan lehtien, sähköpostilistojen ja Internet -sivustojen kautta. Joukko päädyttiin jakamaan kahteen erilliseen ryhmään, koska itse elokuvaa tekevien uskottiin erityisesti oheisohjelman osalta olevan kiinnostuneita erilaisista tapahtumasisällöistä kuin katsojaharrastajien. Tekijöiden arvioitiin voivan olla kiinnostuneita esimerkiksi ohjaajavieraiden luennoista ja työpajoista, kun taas muun muassa oheistuotemyynnin tai näyttelyiden uskottiin kiinnostavan katsojaharrastajia. Opiskelijat puolestaan jaettiin kahteen alasegmenttiin, sillä kulttuurialan opiskelijoiden oletettiin olevan kiinnostuneita ottamaan osaa myös tapahtuman järjestämiseen, kun taas muut opiskelijat uskottiin kannattavan huomioida lähinnä potentiaalisina katsojina. Kolmatta yläsegmenttiä, ”muut elokuvakulttuurista kiinnostuneet 20–35-vuotiaat”, ei nähty tarpeellisena lohkoa pienempiin osaryhmiin, sillä sen ei katsottu sisältävän sellaisia erillisiä yleisöjä, joiden huomioiminen erikseen olisi ollut liris Film Festivalin kannalta kannattavaa.

6 YHTEISTYÖVERKOSTON RAKENTAMINEN

Kulttuurialan tapahtumaorganisaatiot ovat perinteisesti hierarkialtaan matalia eli yritysmaailmalle tyypillistä johtaja-assistentti-työntekijä -hierarkiaa ei esiinny juuri lainkaan. Kulttuuritapahtumaorganisaatiot työllistävät yleensä ainoastaan muutamia ympärivuotisia työntekijöitä, mutta varsinaisen tapahtuman ympärille rakentuu mittava tilapäinen, kymmenistä tai jopa sadoista ihmisistä koostuva yhteistyöorganisaatio, jonka yhteistyön tuloksena tapahtuma toteutuu. Myös mahdollisesti järjestettävän liris Film Festivalin taustalle kaavailtiin edellä mainitun kaltaista organisaatiota, jonka ytimen eli opinnäytetyöryhmän edustaman, perusteilla olevan kulttuuriosuuskunnan ympärille rakennettaisiin useista eri toimijoista koostuva taustaorganisaatio. (Artes, Björkqvist, Halonen, Iso-Aho & Uotila 2010, 46–47.)

Opinnäytteessä tapahtuman yhteistyöverkosto jaettiin kahtia varsinaisesta tapahtuman suunnittelusta ja toteutuksesta vastaavaan ydin- eli tuottajaorganisaatioon sekä muihin yhteistyötahoihin. Yhteistyöverkostoa päädyttiin käsittelemään eri toimintasektoreiden näkökulmasta siten, että ydinorganisaation osalta huomioitiin vapaalla kentällä toimimisen erityispiirteet, kun taas muun verkoston rakentamista lähestyttiin poikkisektoraalisen yhteistyön lähtökohdista.

6.1 Tapahtuman ydinorganisaatio: vapaa kenttä tapahtumatuottajana

Kulttuuriala voidaan jakaa kolmeen (3) toimintasektoriin: julkiseen sektoriin eli valtion ja kuntiin, yksityiseen eli yrityssektoriin sekä yhdistykset ja säätiöt käsittävään kolmanteen sektoriin. Lisäksi nykykeskustelussa huomioidaan niin kutsuttu neljäs sektori, jonka muodostavat yhteiskunnalliset yritykset (Fourth Sector Network 2008). Perinteisten kolmen (3) tai neljän (4) sektorin rinnalle voidaan kuitenkin nähdä muodostuneen myös uusi ulottuvuus, joka perustuu oivallukseen siitä, että myös kulttuuri- ja taidealat ovat nähtävissä liiketoimintana. Kolmannen sektorin uusista muodoista syntyneestä ilmiöstä voidaan käyttää termiä hybriditalous, jolla tarkoitetaan kolmannella sektorilla tapahtuvaa toimintaa, mutta, joka on tästä huolimatta yksityisen sektorin tapaan markkinatalouden ehdoilla toimivaa elinkeinotoiminnan harjoittamista. Tä-

män tyyppisiä toimijoita ovat usein esimerkiksi osuuskunnat, jotka yritysmuotoisuudesta huolimatta ovat voittoa tavoittelemattomia ja lukeutuvat näin ollen sekä osaksi yksityistä että kolmatta sektoria. Tälle alueelle, yksityisen ja kolmannen sektorin välimaastoon, voitiin nähdä asettuvan myös liris Film Festivalin taustaorganisaation eli opinnäytetyöryhmän edustaman, perusteilla olevan kulttuurialan osuuskunnan. (Kosonen & Pekkarinen 2010, 8, 11; Taalas 2010.)

Koska termi hybriditalous on selkeästi sidonnainen taloustieteisiin, opinnäytteessä haluttiin käyttää vapaammin ymmärrettävää ja merkitykseltään laajempaa termiä. Edellä esiteltyä harmaata aluetta kuvaamaan on käytetty muun muassa käsitettä ”uusi kolmas sektori”, joka kuitenkin nähtiin ongelmallisena, sillä sen koettiin ohjaavan ajatukset virheellisesti yhdistystoimintaan. Näin ollen opinnäytteessä päädyttiin käyttämään termiä ”vapaa kenttä”. Myös vapaan kentän käsitteeseen nähtiin kuitenkin liittyvän ongelmia johtuen termiin nykykeskustelussa liitettävistä moninaisista merkityksistä. Esimerkiksi Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksessä (2011b, 8) vapaa kenttä määritellään monimuotoiseksi ammattitaiteilijoista koostuvaksi tuotantoreenaksi, jonka toimijat, kuten erilaiset työryhmät ja freelance -taiteilijat, eivät kuulu valtionosuusjärjestelmän piiriin. Määritelmä nähtiin kuitenkin suhteellisen suppeana sen käsittäessä ainoastaan taiteellisen sisällön tuottajat. Opinnäytetyössä termiä päädyttiinkin käyttämään huomattavasti laajemmassa merkityksessä, sillä siihen sisällytettiin taiteellisen sisällön tuottajien lisäksi lukuisia muita toimijoita.

Opinnäytteessä vapaa kenttä käsitettiin toimintasektoriksi, joka pitää sisällään sekä kolmannen että neljännen sektorin sekä yllä hybriditalouden piiriin lukeutuviksi laskeut toimijat. Karkeasti rajattuna vapaan kentän nähtiin erottavan yksityisestä sektorista voittoa tavoittelemattomuus, kun taas erona kolmanteen sektoriin nähden pidettiin lähinnä toiminnan ammattimaisuutta. Eroavuuksista huolimatta kolmannen ja neljännen sektorin sisällyttäminen vapaan kentän käsitteeseen koettiin järkevämpänä kuin kaikkien edellä mainittujen tahojen käsitteleminen toisistaan erillisinä yksiköinä. Näin ollen perinteiseen kolmen (3) sektorin ajatteluun sisältyvä yhdistys- ja säätiökentän kattava termi ”kolmas sektori” korvattiin opinnäytteessä kokonaan uudella vapaan kentän käsitteellä.

Kuviossa 9. on esitetty kulttuurialan toimintasektoreiden lähtökohdat ja toimintaa ohjaavat tavoitteet tuotantoprosessin osa-alueiden kautta. Sisältötuotannon suhteen vapaan kentän toimintaa määrittää tavoite toimijan oman mission toteuttamisesta, kun taas yksityisen sektorin toimintaa ohjaavat markkinat. Julkisen sektorin lähtökohdaksi puolestaan on julkisen palvelun tehtävä eli palveluiden tuottaminen. Teknisessä tuotannossa suurimmat erot sektoreiden välillä liittyvät tuotantojen varsinaisiin toteuttajiin. Vaikka kaikki sektorit hyödyntävätkin tuotannoissaan ostopalveluita, vapaan kentän toiminta perustuu ensisijaisesti vapaaehtoistyöhön yksityisen sektorin hyödyntäessä yrityksen omaa henkilöstöä. Julkisella sektorilla tuotannot toteutetaan yleensä virkatyönä. Taloudellisen tuotannon osalta selkein ero liittyy taloudellisiin tavoitteisiin. Vapaan kentän tavoitellessa nollatulosta yksityisen sektorin toiminta perustuu voiton tavoitteluun. Myös julkinen sektori pyrkii usein nollatulokseen, mutta, vapaasta kentästä poiketen, määrärahopohjaisesti.

Toimintasektori	Vapaa kenttä eli vapaaehtoisuuden sektori	Yksityinen eli markkina- ja yrityssektori	Julkinen sektori
Tuotantoprosessin osa-alue			
Sisältötuotanto	Usein oman mission pohjalta	Kysyntä- ja markkinalähtöisyys	Palveluiden tuottaminen
Tekninen tuotanto	Toteutetaan usein vapaaehtoisvoimin, usein myös ostopalveluina	Toteutetaan yleensä itse, osin myös ostopalveluina	Virkatyö, ostopalvelut ja kumppanuudet
Taloudellinen tuotanto	Tavoitteena nollatulos tai voiton palautus omaan toimintaan	Tavoitteena positiivinen tulos, voitto	Tavoitteena määrärahopohjainen nollatulos

Kuvio 9. Kulttuurialan toimintasektorit suhteessa tuotantoprosessin osa-alueisiin (mukaillen lähteistä Hoffrén 2010, Kosonen & Pekkarinen 2010)

Koska vapaa kenttä on terminä suhteellisen uusi ja tuntematon, kirjoitettua tietoa aiheesta oli vaikea löytää. Kuitenkin suurimman osan kolmatta sektoria käsittelevästä tiedosta huomattiin olevan sovellettavissa kattamaan myös vapaan kentän toiminnan.

Toimimisen kolmannen ja yksityisen sektorin rajapinnalla oli kuitenkin ymmärrettävä asettavan vaatimuksia tiedon soveltavalle tulkinnalle. (Heiskanen 2005, 63.)

Vapaan kentän toiminta voidaan usein nähdä epäsäännöllisenä ja produktiokohtaisena ja toimintaa ohjaa usein halu itsensä työllistämiseen voiton tavoittelun sijaan (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011b, 21). Vaikka vapaan kentän toiminta onkin perusluonteeltaan itsenäistä yritystoimintaa, organisaatiomuoto on usein kuitenkin vain tarkoituksenmukaisuuskysymys, sillä rekisteröidyn yrityksen status mahdollistaa esimerkiksi rahaliikenteen hoitamisen ja hallinnoimisen yrityksen kautta. Opinnäytetyöryhmän edustama kulttuuriosuuskunta voitiin nähdä esimerkkinä juuri edellä mainitun kaltaisista syistä syntyneestä organisaatiosta, sillä yritys haluttiin perustaa nimenomaan mahdollistamaan Iiris Film Festivalin ja muiden vastaavien kulttuurituotantojen toteuttaminen. (Heiskanen 2005, 66).

Vapaan kentän rooli tapahtumatuottajana koettiin melko epäselväksi johtuen toimijoiden sijoittumisesta perinteisten sektoreiden raja-alueille. Esimerkiksi yritysmuotoisen kulttuuriosuuskunnan huomioitiin kilpailevan tulevaisuudessa samoilla markkinoilla yksityisen sektorin kanssa sekä organisaatiomuotonsa että markkinalähtöisen toimintansa puolesta, vaikka peruslähtökohdiltaan sen toiminta onkin kolmannen sektorin tapaan voittoa tavoittelematonta. Kilpailutilanne voidaankin nähdä jokseenkin epäreiluna, sillä vapaan kentän piirissä toimiva yritysmuotoinen organisaatio muistuttaa kysyntälähtöisen toimintansa puolesta yrityssektorin toimijoita ja on näin ollen verrattavissa niihin. Toiminnan voittoa tavoittelematon lähtökohta kuitenkin mahdollistaa kolmannen sektorin toimijoiden tapaan esimerkiksi tiettyjen julkisten avustusten ja apurahojen hakemisen, minkä voidaan nähdä tekevän tilanteesta kilpailun kannalta ongelmallisen. (Kosonen & Pekkarinen 2010, 11.)

Vapaan kentän roolin kulttuurin tuottajana voidaan kuitenkin nähdä korostuneen ja jatkavan yhä nousujohteisuuttaan, sillä valtion talousarviossa vapaalle kentälle suunnatut määrärahat ovat kasvaneet vuodesta 2007 lähtien noin 74 prosenttia. Lisäksi vapaalla kentällä työskentelevien taiteilijoiden ja työryhmien määrän kasvu on ollut huomattavaa. Tämän pohjalta on perusteltua olettaa vapaan kentän roolin kasvavan tulevaisuudessa entisestään ja näin ollen uuden toimintasektorin lähtökohtien ymmärtäminen voidaankin nähdä tulevaisuutta ajatellen erityisen merkityksellisenä. Itse

vapaalla kentällä vaikuttavan toimijan näkökulmasta tärkeintä on kuitenkin hahmottaa vapaan kentän tuntemattomuus sekä terminä että toimintasektorina ja tämän pohjalta ymmärtää, minkälaisia vaatimuksia ilmiön uutuus asettaa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011b, 9.)

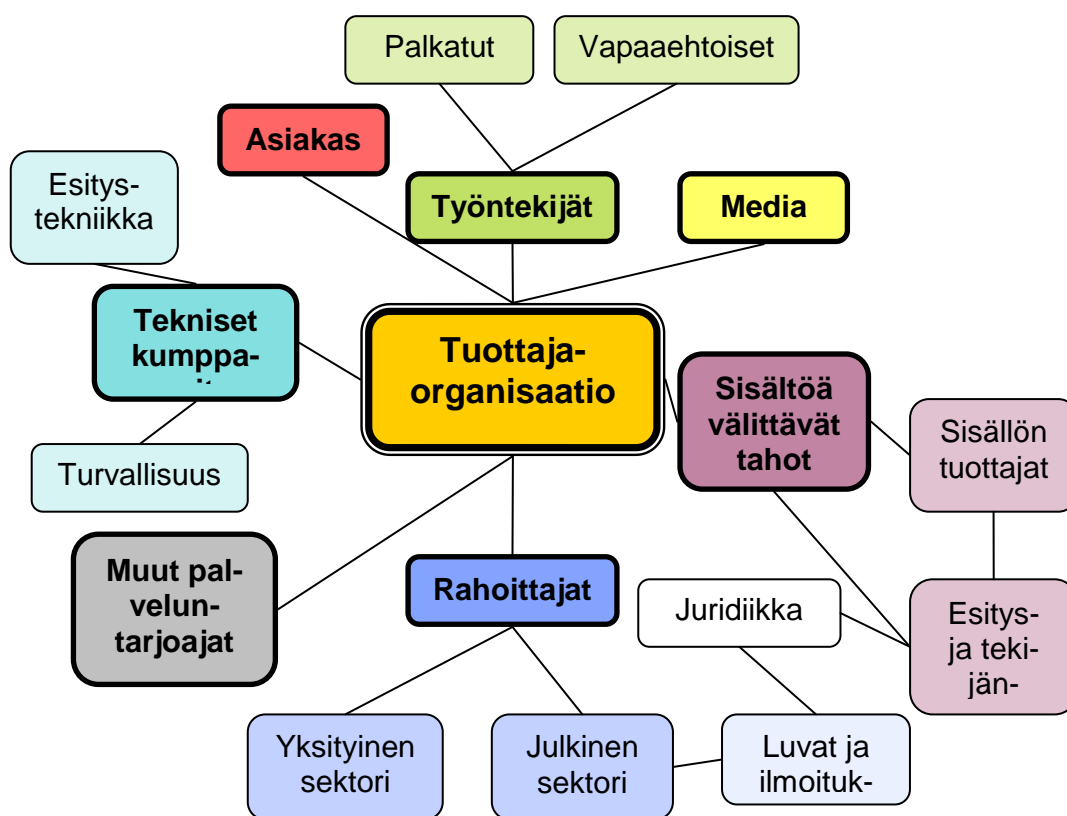
6.2 Tapahtuman yhteistyöverkosto: poikkisektoraalinen yhteistyö

Kulttuurialan tapahtumaorganisaatiot ovat tyypillisesti lyhytkestoisia ja rakentuvat lukuisista eri toimijoista. Tällaista organisaatiotyyppiä kutsutaan verkostoorganisaatioksi, johon voidaan nähdä liittyvän sekä positiivisia että negatiivisia puolia. Verkostomallisen toimintamuodon suurimpiin hyötyihin lukeutuu se, että kun muut tehtäväkokonaisuudet on ulkoistettu, varsinaiselle tapahtumatuotannon ydintoteuttajalle jää aikaa keskittyä nimenomaan tuotannollisiin seikkoihin ja ylin vastuu päätöksenteosta on helppo säilyttää. Lyhyeksi ajaksi rakennettava organisaatio mahdollistaa myös erikoistuneiden ammattilaisten hyödyntämisen tuotannossa. Lyhytikäisen organisaation heikkoutena voidaan kuitenkin pitää itse lyhytikäisyyttä, sillä vain hetkellisesti yhdessä työskentelevän organisaation sisälle ei välttämättä ehdi syntyä luottamusta, eikä jäsenille lyhyen ryhmän työskenneltävän ajan vuoksi välttämättä muodostu riittävää käsitystä muiden organisaation jäsenten osaamisesta. (Allen, O'Toole, Harris & McDonnell 2011, 101–102.)

Tämänsuuntaisten ongelmien välttämiseksi Iiris Film Festivalin yhteistyöverkosta suunniteltaessa päätettiin festivaalin jatkuvuuden mahdollistamiseksi keskittyä pitkäaikaisten, syvien kumppanuuksien rakentamiseen sen sijaan, että vanhat kumppanuudet korvattaisiin vuosittain uusilla yhteistyötahoilla. Yhteisen historian ja luottamuksen varaan rakentuvan verkoston kehittämisen ja pitkäjänteisen ylläpitämisen puolesta puhui myös Saarijärven elokuvaviikkoa järjestävä Yrjö Pulkkinen. Pulkkinen (2011b) mukaan olennaisinta yhteistyöverkoston rakentamisessa on valita kumppaneita, joiden päämäärät ja toiveet tapahtuman kehittämisestä ovat tuottajatahon kanssa yhtenevät sen sijaan, että kumppanuuksia lähdettäisiin rakentamaan ainoastaan taloudellisin perustein. Pysyvien yhteistyömallien edellytyksenä voitiin pitää yhteistyötahojen sitouttamista toteutettavaan tuotantoon, mikä näin ollen muodostaakin pohjan konsultaatiovastauksissa peräänkuulutetuille pitkäaikaisille kumppanuuksille.

Myös yhteistyöverkoston laajuus ja monipuolisuus voidaan nähdä tapahtuman voimavarana (Korolainen & Ilomäki 2011).

Kulttuuritapahtumia tarkasteltaessa tapahtumaorganisaatio kuvataan usein siten, että yhteistyöverkoston keskiön muodostaa tapahtuman tuottaja tai vaihtoehtoisesti tuottajan edustama organisaatio. Tuottajatahon ympärille rakentuvan toimijaverkoston analysointi puolestaan muodostaa pohjan yhteistyön mahdollisuuksien ymmärtämiselle. Tapahtuman yhteistyöverkosta hahmoteltiin Kuvioon 10. Iiris Film Festivalin näkökulmasta. Iirixen lähtökohtana nähtiin kulttuuritapahtumille tyypillinen tuottajaorganisaatiolähtöisyys, koska näkökulman katsottiin mahdollistavan tuottajaorganisaation pysyvän toimimisen sekä tapahtuman alkuperäisenä ideoijana, hallinnoijana että varsinaisena toteuttajana. (Halonen 2010, 12.)

Kuvio 10. Iiris Film Festivalin verkosto-organisaatio tehtäväkuvausten kautta (mukailen lähteistä Halonen 2010; Allen ym. 2011, 101–102)

Tapahtumatuotannon selkeästi tärkein yksittäinen yhteistyötaho ovat *asiakkaat* eli yleisö. Yleisöksi voidaan laskea monipuolinen joukko suoria ja epäsuoria tapahtumapalveluiden kuluttajia, sillä siihen kuuluvat sekä tapahtumatuotannon suorat asiakkaat että tapahtumaa muulla tavoin hyödyntävät organisaatiot ja toimijat. Tuotannon suorat asiakkaat voivat osallistua tapahtumaan varsinaisella tapahtumapaikalla tai vaihtoehtoisesti joko reaaliaikaisesti tai muuten tapahtumapaikan ulkopuolelta. Tapahtumapaikan ulkopuolinen osallistuminen voi olla organisoitua, kuten elokuvateattereissa esitettävät suorat lähetykset kulttuuritapahtumista tai esimerkiksi internetin kautta osallistumista, jolloin osallistuja valitsee itse ajan tai paikan tuotannon tarjoamien mahdollisuuksien puitteissa. Nykyisin näkemys yleisöstä sisältää usein myös ajatuksen osallisuudesta, sillä osallistuessaan tapahtumaan yleisön roolissa asiakkaat voivat ottaa osaa myös itse tapahtuman tuotantoon. (Halonen 2010, 13.)

Yleisön osallisuutta ei kuitenkaan voida pitää uutena ilmiönä. Nykyisen valtion tukipolitiikan kehittymiseen saakka kulttuurin kuluttaminen ja tekeminen oli Suomessa pääasiallisesti osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, mistä puhutaan myös nykyajan kulttuuripoliittisissa strategioissa. Yleisötyön ja erityisesti osallistavuuden kehittäminen voidaan kuitenkin nähdä sekä selvästi kasvavana trendinä että erottumisen keinona ja sitä kautta merkittävänä kilpailuvalttina. (Järvi & Laitio 2010, 45–47, 95.)

Sekä Suomen valtio että Suomen kulttuurirahasto ovat panostaneet viime vuosina kulttuurilaitosten yleisötyön tukemiseen. Ajatus yleisöstä pelkkänä toiminnan kohteena ja vastaanottajana on peräisin passiivisesta yleisökäsityksestä, jonka mukaan yleisöltä ei perinteisesti odoteta muuta kuin kuluttamista ja paikallaoloa, eikä se normaalisti osallistu ongelmanratkaisuun tai saa mahdollisuutta tarjota mielipidettään. Yhä useammat potentiaalisista asiakkaista kuitenkin haluavat osallistua tuotantojen toteutukseen ja sitä kautta tuntea olevansa osa kokemuksen syntymistä. Tämän vuoksi kulttuurialan ammattilaisten olisikin ensiarvoisen tärkeää reagoida yleisön osallistamisen mukanaan tuomiin mahdollisuuksiin tarjoamalla yleisölleen enemmän, mutta antamisen vastapainona myös vaatimalla siltä enemmän. Näin ollen uuden liris Film Festivalin suunnittelun tueksi toteutetussa kyselyssä selvitettiin myös, kuinka tärkeäksi vastaajat kokivat mahdollisuuden osallistua tapahtuman toteutukseen. Kysymys ”miksi ottaisit osaa elokuvafestivaaliin?” piti sisällään kymmenen (10) vaihtoehtoa, joista kukin vastaaja sai valita neljä itselleen merkittävimmiksi kokemaansa.

Vaihtoehtona ”mahdollisuus osallistua tapahtuman toteutukseen” kannatus oli viisikymmentä (50) ääntä ja näin ollen työryhmän olisikin lirstä suunnitellessaan pohdittava ja arvioitava järkeviä keinoja yleisön osallistamiseen myös tapahtumajärjestämisen kautta (ks. Kuvio 8., s. 65). (Järvi & Laitio 2010, 45–47, 95.)

Alankomaiden kansallinen amatööritaiteen instituutti Kunstfactor on tunnistanut kolme tasoa, jotka auttavat ymmärtämään yleisöyhteistyön mahdollisuuksia. Vaikka ajatukset pohjautuvatkin taiteen tekemiseen, niiden nähtiin olevan sovellettavissa myös taiteen esittämiseen ja sitä kautta tapahtumatuotantoihin. Tämän perusteella teorian koettiin olevan hyödynnettävissä myös liris Film Festivalin yleisötyön kehittämisessä. Ensimmäisellä tasolla keskeistä on ajanvietteen tarjoaminen, jonka mukaisesti asiakkaalle voidaan tarjota esimerkiksi tekijävierailuja tai pääsy tapahtuman kulisseeihin, kun taas toisella tasolla asiakas pääsee aidosti osallistumaan tekemiseen esimerkiksi työpajojen muodossa. Kaksi ensimmäistä tasoa voisivat liris Film Festivalin tapauksessa näkyä esimerkiksi kyselyn vastaajien toivoman oheisohjelman muodossa, mikäli edellä mainitun kaltaisen yleisön osallistamisen sisällyttämistä tapahtumakokonaisuuteen pidettäisiin liriksen kannalta järkevänä. (Järvi & Laitio 2010, 48–49.)

Kolmannella tasolla tekemistä arvioidaan jo suhteessa ammattilaisten tuotantoihin ja nostetaan näin yleisö tasa-arvoiseen asemaan tekijöiden kanssa. Myös kolmas yleisötyön taso voisi liris Film Festivalin tapauksessa olla toteutettavissa oheisohjelman kautta, sillä kyselyn vastauksissa oli toivottu tapahtumaan liitettävien kilpailuja, joihin yleisön olisi mahdollista lähettää omia elokuva-aiheisia tuotantojaan (ks. luku 5.2). Lisäksi mahdollisesti järjestettävän tapahtuman puitteissa toteutettavaksi suunnitellut kävijäkyselyt ja sitä kautta yleisön mahdollisuus vaikuttaa tapahtuman kehittymiseen koettiin tärkeäksi osaksi uuden liris Film Festivalin yleisötyötä ja sitä kautta yhtenä tapahtuman jatkuvuuden mahdollistajana. (Järvi & Laitio 2010, 48–49.)

Kuviossa 10. (s. 76) esitellyt *tekniset kumppanit* ovat tapahtumatuotannon käytännön toteutuksen edellytys. Teknisiin kumppaneihin ja alihankkijoihin voidaan lukea kuuluvaksi sekä turvallisuudesta että tekniikasta vastaavat tahot eli kaikki ne, joilla on suoria tai epäsuoria vaikutuksia tapahtumaan, kuten esimerkiksi ääni- ja valotekniikkaan, yleisö- ja esiintyjäturvallisuuteen sekä jätehuoltoon ja kuljetuksiin liittyvät kumppanit. liris Film Festivalin tapauksessa tärkeimmiksi teknisiksi kumppaneiksi koettiin lukeu-

tuvan elokuvien esitystekniikasta sekä erityisesti yleisön turvallisuudesta vastaavat tahot. *Sisällön tuottajat* käsittävä kategoria puolestaan pitää sisällään sekä taiteilijat että teosten esittäjät, joiden lisäksi tapahtumatuotannon verkostoon kuuluvat olennaisesti tekijänoikeusjärjestöt sekä sisältöä välittävät tahot. Iiris Film Festivalin kannalta olennaisimpina sisällön tuottajiin kuuluvina yhteistyötahoina pidettiin elokuvien levittäjiä sekä esitysoikeuksia hallinnoivia tahoja, joista jälkimmäisten voidaan nähdä lukeutuvat yhteistyötahoihin myös juridisten kysymysten kannalta. Muita juridiikkaan liittyviä toimijoita ovat viranomaistahot, jotka hallinnoivat lupa- ja ilmoitusasioita. (Halonen 2010, 12.)

Tapahtuman *rahoittajat* ovat jaettavissa kahteen kategoriaan, yksityisiin ja julkisiin rahoittajiin, joista kumpikaan ei kuitenkaan välttämättä toimi tuotannossa pelkkänä rahoittajana. Julkinen sektori hallinnoi mainittuja lupa- ja ilmoitusasioita, minkä lisäksi sillä saattaa olla hallussaan esimerkiksi tapahtuman käyttöön soveltuvia esitystiloja. Myöskään yksityisen sektorin toimijoita ei tule mieltää ainoastaan mahdollisina sponsoreina, vaan myös konkreettista vastikkeellista palvelua edellyttävinä kumppaneina. Julkisen sektorin rooli rahoittajana käsiteltiin opinnäytteen rakenteen selkeyttämiseksi tarkemmin kohdassa 7.1, kun taas yritys yhteistyön mahdollisuuksia päädyttiin kartoittamaan syväluotaavammin kohdassa 7.2. (Halonen 2010, 12.)

Median voidaan nähdä toimivan tapahtumatuotannon yhteydessä useissa erilaisissa rooleissa, sillä sen lisäksi että media toimii pääasiallisena tiedonvälistyskanavana, sen roolia voidaan pitää merkittävänä myös tapahtumaan liittyvien mielikuvien synnyttäjänä (Halonen 2010, 12). Näin ollen media voidaankin nähdä eräänlaisena laadun vartijana, joka saattaa vaikuttaa sekä potentiaaliin yleisöihin ja yhteistyökumppaneihin että mahdollisesti myös tapahtuman sisältöihin. Iiris Film Festivalia suunniteltaessa määritellyn kohderyhmän pohjalta työryhmän tuli huomioida erityisesti sähköisen median hyödyntämisen tarjoamat mahdollisuudet. Etenkin sosiaalisen median rooli voidaan nähdä kaksisuuntaisena, sillä informaatiota on mahdollista siirtää molempiin suuntiin, mikä mahdollistaa yleisön sitouttamisen kohderyhmän toiveiden ja palautteen huomioimisen kautta. Kuvion viimeinen kategoria *muut palveluntarjoajat* puolestaan pitää sisällään kirjavan joukon erilaisia yhteistyötahoja. Iiris Film Festivalin kannalta näistä olennaisimpina pidettiin muun muassa vakuutusyhtiöitä, taloushallinnon palveluita tarjoavia tahoja sekä painotaloja.

Lisäksi olennaisena osana tapahtuman yhteistyöverkoston kuuluvat *työntekijät* eri rooleissa. Vaikka Iiris Film Festivalin tapauksessa suurin osa käytännön työstä suunniteltiinkin esiselvitysvaiheessa toteutettavan järjestäjäorganisaation toimesta, jo tapahtumaprojektin alussa oli olennaista huomioida myös tarve ulkopuoliselle työvoimalle kuten järjestyksentralvoille ja lipunmyyjille. Lisäksi osana opinnäytetyötä tehtyä kyselyä tiedusteltiin vastaajien halukkuutta osallistua tapahtuman toteutukseen, minkä kautta pyrittiin kartoittamaan mahdollisuutta vapaaehtoistyövoiman hyödyntämiseen.

Poikkisektoraalisuus

Kulttuuritapahtumakenttä on perinteisesti jaoteltu taiteellisen sisällön lisäksi toimintasektoreiden mukaan. Vaikka sisältöjen perusteella tehtävät kategorisoinnit ovatkin edelleen olennaisia, taiteellista sisältöä tarkasteltaessa on kuitenkin huomioitava esimerkiksi moni- ja poikkitaiteellisuuden roolin korostuminen. Sektorijaottelu, jossa keskeinen erottelun peruste ovat olleet sekä taloudelliset seikat että toiminnan lähtökohdat ja päämäärät, puolestaan on selvästi hämärtyvässä. Kuten Kuviossa 9. (s. 73) esitettiin, julkinen sektori rakentuu määrärahopohjaisesti esimerkiksi veroina kerättyjen tulojen siirron ja niiden pohjalta tuotettujen julkisten palveluiden varaan. Yksityinen sektori puolestaan pyrkii tuottamaan voittoa ja rakentaa toimintansa voiton tavoittelun pohjalta, kun taas vanha kolmas sektori voidaan karkeasti määritellä eräänlaiseksi vaihdantataloudeksi. (Halonen 2010, 9.)

Perinteinen, sektoreiden varaan rakentunut jaottelu on kuitenkin murentumassa sekä aiemmin esitellyn hybriditalouden ja sitä kautta vapaan kentän piiriin lukeutuvan toiminnan korostumisen vuoksi että sektoreiden välisten roolijakojen hämärtyttyä. Myös sektorien välisen yhteistyön on ennustettu lisääntyvän ja osaltaan määrittävän kulttuurialan tulevaisuuden suuntaa. Tällaisesta kahden tai kaikkien kolmen sektorin toimijoiden välisestä yhteistyöstä käytetään opinnäytteessä nimitystä poikkisektoraalisuus. Vaikka termi onkin suhteellisen uusi, nykykeskustelussa se on esiintynyt jo muun muassa ministeriötasolla, minkä vuoksi termin voidaan katsoa vakiintuneen viralliseen kieleen. Ilmiön uutuudesta johtuen suoraan aihetta käsittelevää kirjallisuutta ei kuitenkaan ollut löydettävissä, joten tietopohja oli koostettava eri lähteistä kerätyistä informaatiosta koskien sektorien toisistaan poikkeavia toimintamalleja, lähtö-

kohtia ja arvoja. Tämän pohjalta pyrittiin löytämään keinoja eri sektoreille ominaisten tavoitteiden ja arvojen yhteensovittamiseen kaikkia osapuolia hyödyttävällä tavalla. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011a.)

Koska sekä erilaisten selvitysten kuten Opetus- ja kulttuuriministeriön selonteon kulttuurin tulevaisuudesta (2011a) että opinnäytetyöryhmän omien havaintojen pohjalta perinteisten kulttuurin tuotantotapojen huomattiin olevan nykykehityksen valossa kestävämpiä, myös liris Film Festivalin yhteistyöverkosta lähdettiin hahmottelemaan sektorien välisen yhteistyön näkökulmasta. Kuten Kuviossa 9. (s. 73) käy ilmi, sektoreiden todettiin kuitenkin eroavan toisistaan huomattavasti niin taloudellisissa lähtökohdissa kuin toimintaa määrittävissä tavoitteissakin. Kuviossa esitetyt lähtökohdat eivät kuitenkaan olleet ainoita sektorit toisistaan erottavia tekijöitä, mutta siihen päädyttiin sisällyttämään ainoastaan tapahtumatuotantojen ja näin ollen myös liris Film Festivalin kannalta olennaisimmat seikat. liriksen poikkisektoraalisen yhteistyöverkoston rakentamisen kannalta haasteen muodostivatkin sektoreiden toisistaan poikkeavat ominaisuudet. Kuviossa esitettyjen erojen pohjalta tiedostettiin, ettei eri sektoreiden toimijoiden saattaminen yhteen tapahtumatuotannon taustalle olisi mutkatonta, sillä yhteistyön perustana tulisi olla jokaisen toimijan organisaatiomuodon sanelemat lähtökohdat ja niiden kunnioittaminen.

Eri sektoreiden edustajien yhteen saattamisessa perustana tulisi kuitenkin nähdä erilaisten lähtökohtien aiheuttamien ongelmien sijaan niiden avaamat mahdollisuudet. Esimerkiksi Kuviossa 9. (s. 73) esiteltyjä taloudellisia seikkoja tarkasteltaessa voitiin huomata, että koska eri sektorit hyödyntävät toiminnassaan toisistaan poikkeavia rahoituslähteitä, nämä yhdistämällä voisi olla mahdollista rakentaa uusia, joustavampia rahoitusmalleja. Tuotannon yhteistyöverkosta suunniteltaessa oli olennaista huomioida eri sektoreiden edustajien mahdollisuus toimia tapahtumatuotannossa mitä erilaisimmissa rooleissa, joiden järkevällä jaottelulla voitaisiin välttää sektoreiden välisen yhteistyön ongelmakohdat ja saada irti mahdollisimman suuri hyöty. Kuviossa 11. havainnollistettiin eri sektoreiden mahdollisia rooleja liris Film Festivalin näkökulmasta siten, että keskiössä toimii tuottajaorganisaatio, jonka roolia vapaan kentän toimijana ei kuitenkaan huomioitu kuviossa erikseen.

Kuvio 11. Toimintasektoreiden roolit tapahtumatuotanto-organisaatiossa (mukailien lähteestä Artes, Björkqvist, Halonen, Iso-Aho & Uotila 2010, 46)

6.3 Yhteistyökumppanineuvottelut

Osana opinnäytetyötä suunniteltiin käytävän alustavia neuvotteluja merkittävimmiksi koettujen potentiaalisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Ajanpuutteen vuoksi suurimmasta osasta neuvotteluja jouduttiin kuitenkin luopumaan, ja suunnitellusti pystyttiin toteuttamaan ainoastaan keskustelu Jyväskylän kaupungin kulttuuripalvelujen edustajan kanssa. Opinnäytteessä päätettiin kuitenkin toteutetun neuvottelun lisäksi esitellä sekä sellaisia toimijoita, joiden kanssa yhteistyön mahdollisuutta oli prosessin aikana sivuttu ainoastaan lyhyesti että tahoja, joiden kanssa neuvotteluja suunniteltiin käytävän vasta tulevaisuudessa.

Potentiaaliset yhteistyötahot valikoitiin ottaen huomioon sekä alueelliset ja paikalliset että valtakunnalliset toimijat, jotka luokiteltiin poikkisektoraalisen tapahtumayhteistyön havainnollistamiseksi toimintasektoreiden mukaan. Toimijoita kartoitettaessa

huomioitiin tuotantoprosessin kolme eri osa-aluetta – sisältötuotanto, taloudellinen tuotanto ja tekninen tuotanto – sekä lisäksi markkinointi ja tiedottaminen. Erityishuomiota kiinnitettiin yrityksiin, jotka oman toimintansa kautta olivat sidoksissa erityisesti elokuvataiteeseen ja -tapahtumiin tai joiden tavoitteet sivusivat liris Film Festivalille määriteltyjä linjauksia. Koska liris Film Festivalille mahdollisia yhteistyötahoja löytyi suhteellisen runsaasti, opinnäytteessä päädyttiin esittelemään tarkemmin ainoastaan muutama erityisen merkittäväksi koettu taho. Muita mahdollisia yhteistyökumppaneita listattiin lyhyesti luvun loppuun.

Julkinen sektori

Kuten Kuviosta 11. (s.82) voidaan nähdä, julkisen sektorin mahdolliset roolit tapahtumatuotannossa todettiin moninaisiksi. Yhteistyökumppanuudessa liris Film Festivalin kannalta merkittävimpänä roolina pidettiin rahoittajan lisäksi lähinnä mahdollisten esitystilojen hallinnoijaa. Koska neuvottelujen aloittaminen Jyväskylän kaupungin kanssa ehdittiin sisällyttää osaksi opinnäyteprosessia, kaupungin esittelemisen potentiaalisena yhteistyökumppanina nähtiin perusteltuna.

Jyväskylän kaupungin kulttuuripalvelut

Jyväskylän kaupungin kulttuuripalveluja pidettiin alusta asti potentiaalisena yhteistyötahona, sillä Jyväskylän imagon kulttuuri- ja opiskelijakaupunkina uskottiin mahdollisesti edistävän liris Film Festivalin kaipaamaa kumppanuutta. Jyväskylän kaupungin kulttuurijohtajan Elli Ojaluodon kanssa keskustelut aloitettiin sähköpostitse, ja niiden pohjalta järjestettiin pääasiassa projektin sekä yhteistyötavoitteiden esittelyyn tähdännyt tapaaminen. Neuvotteluissa työryhmä tiedusteli kaupungin alustavaa halukkuutta olla mukana tapahtuman suunnittelussa ja toteutuksessa sekä toi esiin ehdotuksia, kuinka yhteistyö voitaisiin käytännössä toteuttaa. Keskustelujen myötä kävi kuitenkin ilmi Jyväskylän kaupungin kulttuuripalvelujen pääosin ulkoistaneen vastuun paikallisen elokuvatarjonnan järjestämisestä Keski-Suomen elokuvakeskukselle, jonka toimintaa kaupunki tukee rahallisesti. Tämän vuoksi Ojaluoto ohjasikin työryhmää keskittymään yhteistyöhön nimenomaan työn tilaajan, Keski-Suomen elokuvakeskuksen kanssa. (Ojaluoto 2011a; Ojaluoto 2011b.)

Koska kulttuuripalvelut on rajannut oman toimintansa lähinnä lapsille ja ikääntyneille kohdennettuun kulttuuritarjontaan, Ojaluoto koki liris Film Festivalin kannalta järkevimpänä ratkaisuna kaupungin avustuksen hakemisen. Jyväskylän kaupungin avustuksiin perehdyttiin opinnäytteessä tarkemmin kohdassa 7.1. Lisäksi Ojaluodon aloitteesta keskusteltiin mahdollisuudesta perinteiseen sponsorointiyhteistyöhön eli kaupungin näkyvyyteen tapahtuman markkinointiviestinnässä. Tapaamisessa keskusteltiin myös keinoista markkinoida festivaalia kaupungin kanavia hyödyntäen sekä mahdollisuuksista kaupungin hallinnoimien tilojen hyödyntämiseksi tapahtuman esitystiloina. Neuvotteluja päätettiin jatkaa syksyllä tapahtuman suunnittelun edettyä ja varsinaisen festivaalin järjestämisen ollessa ajankohtaista. (Ojaluoto 2011a; Ojaluoto 2011b.)

Vapaa kenttä

Koska myös tapahtuman ydinorganisaatio, opinnäytetyöryhmän edustama kulttuurialan osuuskunta, toimii vapaalla kentällä, yhteistyön muiden vapaan kentän toimijoiden kanssa voitiin olettaa olevan muiden toimijoiden kanssa toteutettavaa yhteistyötä yksinkertaisempaa. Toimijoista opinnäytteessä päädyttiin esittelemään yhdistysmuotoinen Keski-Suomen elokuvakeskus sekä muut elokuvafestivaalit. Näiden lisäksi vapaalla kentällä toimivat myös useat taiteilijat, joiden – liris Film Festivalin keskittyessä valmiiden teosten esittämiseen – oli suunniteltu osallistuvan tapahtuman tuotantoon pääasiassa oheisohjelman kautta. Lisäksi vapaan kentän toimijoihin luettiin erilaiset elokuva-alan harrastajaryhmät ja yhdistykset, joiden katsottiin hyödyttävän liristä sekä yleisöinä että harrastajille kohdistetun tiedotuksen väylinä.

Keski-Suomen elokuvakeskus

Keski-Suomen elokuvakeskus oli tilaajana alusta asti osa opinnäytetyöprosessia ja liris Film Festivalin kehitystä, minkä vuoksi jonkinlaista yhteistyötä tapahtuman toteutuksessa pidettiin itsestään selvänä. Jo opinnäytteen aiheesta sovittaessa elokuvakeskus lupautui olemaan mukana tapahtumatuotannossa, mikäli selvityksen tuloksena festivaalin järjestäminen nähtäisiin järkevänä (Tapaninen 2010). Yhteistyö elokuvakeskuksen kanssa koettiin molempia osapuolia hyödyttäväksi johtuen toimijoiden yhteisestä tavoitteesta kehittää alueellista elokuvakulttuuria (Keski-Suomen elokuvakeskus 2011a). Yhteistyön ollessa suhteellisen varmaa ainoana selvitettävänä asiana

pidettiin yhteistyön muotoa. Koska tarkemmille sopimuksille ei esiselvitysvaiheessa nähty olevan tarvetta, varsinaisen neuvottelun käymistä ei koettu opinnäytteen kannalta ajankohtaiseksi tai välttämättömäksi. Alun perin aiheesta keskusteltaessa ajatuksena oli elokuvakeskuksen toimiminen tapahtuman taustaorganisaationa. Tilanne kuitenkin muuttui opinnäytetyöryhmän päätettyä perustaa osuuskunnan ja sitä kautta saatua mahdollisuuden toimia itse toteuttajaorganisaationa. Olosuhteiden muututtua elokuvakeskukselle ehdotettava rooli tulisikin näin ollen olemaan yksi tapahtuman pääyhteistyökumppaneista.

Muut elokuvafestivaalit ja -tapahtumat

Muut elokuvafestivaalit ja -tapahtumat nähtiin opinnäytteessä kilpailijoiden lisäksi mahdollisina yhteistyökumppaneina. Koska muiden kulttuuritapahtumien tapaan myös elokuvafestivaalit toimivat usein yhdistyspohjalta, ne luokiteltiin opinnäytetyön sektorilinjauksen mukaisesti osaksi vapaata kenttää. Potentiaalisimpina yhteistyökumppaneina pidettiin Kuviossa 3. (s. 41) esiteltyjä paikallisia ja alueellisia tapahtumia, joista Saarijärven elokuvaviikon Yrjö Pulkkisen kanssa mahdollista yhteistyötä sivuttiin lyhyesti konsultaation yhteydessä (Pulkinen 2011b). Olennaista yhteistyötahojen valinnassa oli huomioida tapahtumien sisällön yhtenevyys Iiris Film Festivalin kanssa sekä tapahtuma-ajankohdat, joiden tulisi sijoittua mahdollisimman lähekkäin.

Myös Keski-Suomen alueen ulkopuolella toimivat elokuvafestivaalit oli aiheellista huomioida yhteistyömahdollisuuksien kannalta, ja elokuvafestivaali Reikäreunan Tuomas Korolaisen ja Jani Ilomäen kanssa mahdolliseen yhteistyöhön viitattiinkin lyhyesti osana konsultaatiota (Korolainen & Ilomäki 2011). Valtakunnallisessa yhteistyössä ajankohdan lisäksi olennaisena nähtiin nimenomaan yhteistyötapahtuman ja Iiris Film Festivalin suhteellisen yhtenevän sisällön ja teeman merkitys. Yhtenäistä teemaa pidettiin merkityksellisenä, koska loogisimmiksi yhteistyön muodoiksi koettiin sisällön kierrättäminen ja sitä kautta esimerkiksi useammassa tapahtumassa esitettävien elokuvien rahtikulujen jakaminen. Konsultaatioiden pohjalta kävikin ilmi sekä Reikäreuna -elokuvafestivaalin että Saarijärven elokuvaviikon tekevän yhteistyötä niin muiden tapahtumien kuin alan ammattilaistenkin kanssa (Korolainen & Ilomäki 2011; Pulkinen 2011b).

Yksityinen sektori

Kuten luvussa 7.2 on tarkemmin selvitetty, yritys yhteistyöstä on odotettu kehittyvän varteenotettava vaihtoehto kulttuurin julkiselle rahoitukselle, minä vuoksi mahdollisten yritys yhteistyökumppaneiden kartoittaminen koettiin olennaiseksi myös Iiris Film Festivalin tulevaisuuden kannalta. Yritys yhteistyön periaatteista tapahtumarahoituksen lähtökohdista on kerrottu lisää luvussa 7.2, kun taas alla keskityttiin esittelemään työryhmän näkemyksen mukaan potentiaalisin yritys yhteistyökumppani nimenomaan käytännön kautta.

Oppilaitokset

Oppilaitokset yhteistyötahona ovat tapahtumatuotannon kannalta varteenotettava vaihtoehto (Korolainen & Ilomäki 2011). Iiris Film Festivalin tapauksessa oppilaitos yhteistyö nähtiin järkevimpänä toteuttaa opiskelijoiden kautta, sillä tämän kaltaisen yhteistyön uskottiin parhaiten hyödyttävän molempia osapuolia. Oppilaitos yhteistyön kautta tapahtuma saisi osaavaa ja ammattitaitoista työvoimaa ja vastineeksi mahdollisuuden tarjota opiskelijoille mahdollisesti vakiintuneeksi muodostuva yhteistyötaho, jossa työnhajaajat ja projektin tai opinnäytetyön tilaajat tuntisivat oppilaitosten käytännöt ja opiskelijoiden valmiudet. Paikkoina yhteistyölle nähtiin esimerkiksi harjoitellut tai projektit tapahtumatuotannon eri osa-alueilla sekä erilaiset kehittämishankkeet, kuten kohdassa 5.2 mainittu imagon ja brändäyksen kehittäminen. Tämän vuoksi opinnäytetyöprosessin alusta asti huomioitiin mahdollisuudet oppilaitos yhteistyön hyödyntämiseksi ja aihetta sivuttiin ohjaavien opettajien kanssa käydyissä keskusteluissa.

Potentiaalisimpina oppilaitos yhteistyötahoina nähtiin työryhmän jäsenten omat oppilaitokset Humanistinen ammattikorkeakoulu HUMAK ja erityisesti kulttuurituotannon koulutusohjelman opiskelijat sekä Jyväskylän ammattikorkeakoulu Jamk, jotka molemmat osakeyhtiömuotoisuutensa vuoksi lukeutuvat osaksi yksityistä sektoria. Vaikka Jamkin viestinnän koulutusohjelman asteittaisen alasajon seurauksena medianomi-opiskelijoita ei pian enää ole, sopivia opiskelijoita uskottiin löytyvän esimerkiksi englanninkielisestä Music & Media Management -koulutusohjelmasta (Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2011). Näiden lisäksi mahdollisia yhteistyötahoja uskottiin voitavan löytää esimerkiksi alueen toisen asteen oppilaitoksista.

Muita yhteistyötahoja

liris Film Festivalin muut yhteistyötahot jaoteltiin sektoreiden sijaan perustuen kunkin toimijan rooliin tapahtumatuotannossa. Roolit määriteltiin Kuvion 10. (s.76) mukaan ja niistä valittiin liris Film Festivalin kannalta olennaisimmat – tekniset kumppanit, sisällöntuottajat sekä rahoittajat.

Tekniset kumppanit

Teknisten kumppaneiden osalta liris Film Festivalin tapauksessa nähtiin olennaisimpana käsitellä mahdollisia esitystiloja hallinnoivia tahoja, joihin viitattiin lyhyesti tapahtumapaikkaa kartoitettaessa sekä yllä Jyväskylän kaupungin osalta. Muiksi esitystilan kautta potentiaalisiksi yhteistyökumppaneiksi Jyväskylän alueella koettiin esimerkiksi harrastajateatterit, ruoka- ja anniskeluravintolat sekä tahot, jotka hallinnoivat muiden taiteenalojen esittämiseen tarkoitettuja tiloja kuten gallerioita.

Sisällöntuottajat

Sisällöntuottajat -kategoria nähtiin yhteistyökumppanuuden osalta ongelmallisena. Koska mahdollisesti toteutettavan liris Film Festivalin sisältö tulisi pääosin koostumaan esitettävistä elokuvista, yhteistyön mahdollisuudet olivat sisällöntuottajien osalta rajalliset. Näin ollen järkevämpää olikin lähteä etsimään kumppanuuksia oheisohjelman sisällön kautta. Koska oheisohjelmaa ei kuitenkaan ollut vielä tarkemmin linjattu, mahdollisuuksien kartoittaminen todettiin opinnäytetyön prosessin aikana mahdolliseksi, sillä esimerkiksi jatkojen tai elokuvaklubien järjestämisen nähtiin edellyttävän ja mahdollistavan täysin erilaisia kumppanuuksia kuin työpajatoiminnan. Koska yhteistyö sisällön tuotannon osalta oli kuitenkin kiinnostava osa tapahtuman yhteistyöverkostoa, se haluttiin huomioida erikseen, vaikka mahdollisuuksien kartoitukseen käytännössä ei vielä ollutkaan olemassa tarvittavaa tietoa tulevan tapahtuman sisällöstä.

Rahoittajat

Yritysten osalta potentiaalisina rahoittajina pidettiin olennaisena huomioida niin paikalliset kuin valtakunnallisetkin toimijat sekä pyrkiä hankkimaan yhtäläillä pienemmillä summilla tapahtumaa mahdollisesti rahoittavia kuin suurempiakin tukijoita. Merkityk-

sellisiä rahoittajia haettaessa tulisi huomioida toiminnan vastavuoroisuus eli se, mitä tuettava tapahtuma voisi tarjota tukea myöntävälle yritykselle vastineeksi.

Valtakunnallisella tasolla liris Film Festivalin yritysmalliseksi rahoittajaksi neuvoteltava taho voisi olla esimerkiksi jokin kauppaketju, jonka kautta taloudellisen tuen lisäksi tapahtumalle voitaisiin saavuttaa muun muassa näkyvyyttä. Lisäksi kauppaketjujen osana tai vakiintuneena yhteistyökumppanina toimii usein erilaisia ravintoloita ja hotelleja, mikä saattaisi hyödyttää liristä esimerkiksi mahdollisten puhujavieraiden tai esiintyjien ruokailujen ja majoitusten järjestämisen kautta. Kauppaketjujen, jotka hyödyntävät toiminnassaan kanta-asiakkuusjärjestelmää, huomattiin useissa tapauksissa haluavan tarjota asiakkailleen myös muita palveluita alennuksella. Tämän huomiointi nähtiin järkeväksi lähtökohdaksi yhteistyölle ja sitä uskottiin voitavan käytännössä hyödyntää tarjoamalla esimerkiksi alennusta lipun hinnasta yhteistyöyrityksen kanta-asiakkaille.

Eryteisesti elokuvataiteeseen keskittyneitä potentiaalisia kumppaneita voisivat olla elokuvavuokraamot tai elokuvien oheistuotteita, kuten paitoja tai julisteita, myyvät tahot. Rahoittajien hakemista olisi syytä suunnitella myös tapahtuman imagon kautta, sillä marginaalisemman elokuvan tiedostettiin kiinnostavan varmasti erilaisia toimijoita kuin kaupallisemman valtavirtaelokuvan. liris Film Festivalin linjaaminen vaihtoehdokseksi kulttielokuvafestivaaliksi saattaisi houkutella yhteistyökumppaneiksi esimerkiksi tatuointi- ja lävistysliikkeitä, levykauppoja ja tarjonnaltaan valtavirrasta eroavia vaateliikkeitä. Näiden lisäksi huomioitavina tahoina nähtiin muun muassa painotalot ja kuljetusliikkeet. Mikäli sana liris päädyttäisiin säilyttämään myös uuden liris Film Festivalin päivitettyssä nimessä, myös sen pohjalta koettiin mahdolliseksi selvittää potentiaalisia kumppanuuksia. Nimen kautta tapahtumaan liittyviä tahoja voisivat sanan liris tulkinnasta riippuen olla niin kukkakaupat kuin optikkoliikkeetkin.

7 RAHOITUSPOHJAN RAKENTAMINEN

Kulttuuritapahtumaa suunniteltaessa kohderyhmän, tapahtuman imagon ja tavoitteiden määrittely on usein selkeää ja suhteellisen ongelmattomaa johtuen luvussa 2.2

esittelystä projektin vaiheistuksesta ja eri vaiheisiin lukeutuvista työtehtävistä. Koska projektin vaiheistuksen mukaisesti edennyt tuotanto on suunnitteluvaiheeseen päädyttyään jo käynyt läpi projektityöskentelyn ensimmäiset vaiheet, kuten esiselvityksen ja taustatutkimukset, edellä mainitut seikat on kartoitettu jo ennen suunnitteluvaiheen aloittamista. Vaikka myös alustava rahoituksen suunnittelu sisältyykin tapahtumatuotannon ennakkosuunnitteluvaiheeseen, konkreettisia toimenpiteitä rahoituksen järjestämiseksi ei kuitenkaan yleensä tehdä ennen varsinaisen tuotannon käynnistämistä. Yhteistyökumppanineuvottelut ja avustushakemukset koettiin myös liriksen tapauksessa ajankohtaisiksi vasta, kun päätös tuotantoprosessin käynnistämisestä olisi tehty. Tämän vuoksi taloudelliseen tuotantoon liittyvien riskien nähtiin kulkevan projektin mukana aina projektin päättämiseen saakka. (Kauhanen ym. 2002, 26–28, 59).

Tapahtuman rahoituslähteet ovat jaettavissa kolmeen (3) pääluokkaan: (1) organisaation omaan rahoitukseen, (2) tapahtuman tuottoihin ja (3) ulkopuolisiin rahoituslähteisiin (Kauhanen ym. 2002, 59–60). Opinnäytteen rahoitusosiossa keskityttiin käsittelemään nimenomaan ulkopuolista rahoitusta, koska se koettiin liris Film Festivalin kannalta epävarmimmaksi ja suurinta panostusta edellyttäväksi osa-alueeksi. Ulkopuolisen rahoituksen kanavista opinnäytteessä käsiteltiin apurahoja ja avustuksia sekä yritysyritysteistyötä.

7.1 Julkinen rahoitus

Julkisessa keskustelussa on jo pitkään esitetty ennustuksia kulttuurin julkisen rahoituksen määrän laskusta. Oletukset on perusteltu sekä talouden taantumalla että valtion tuen turvanneen rahapelien yksinoikeusjärjestelmän tulevaisuuden kehityksen epävarmuudella. Korvaavaksi rahoituslähteeksi on esitetty erityisesti yritysyritysteistyötä. Kuitenkin lukujen valossa kehitys vaikuttaisi olevan päinvastaista, sillä valtion tulo- ja menoarviossa taiteeseen ja kulttuuriin suunnattavien määrärahojen osuus on noussut vuodesta 2010 vuoteen 2011 yli 27 miljoonaa euroa (Valtiovarainministeriö 2010; Valtiovarainministeriö 2011).

Selvänä trendinä kulttuurin julkisessa rahoituksessa on kuitenkin nähtävissä tukien kehittyminen projektiluontoisemman rahoituksen suuntaan. Julkinen tuki jaetaan yleis-

siin toiminta-avustuksiin ja projekti- ja tuotantokohtaisiin kohdeavustuksiin, joista jälkimmäinen voidaan nähdä kulttuurin julkisen rahoituksen tulevaisuuden suuntana. Iiris Film Festivalin kannalta kehityssuuntaa pidettiin jopa positiivisena, sillä, vaikka yleiset toiminta-avustukset saattaisivatkin taata mahdollisuuden työskennellä ympäri-vuotisesti, tuotantokohtainen rahoitus koettiin tapahtumatuotannon rahoitusmuotona selkeämmäksi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011a, 20.)

Vapaan kentän rooli julkisen rahoituksen hakijana on ongelmallinen, koska toimintasektori on suhteellisen tuntematon eikä vakiintuneita rahoitusmalleja ole näin ollen vielä ehtinyt kehittyä. Lisäksi rahoituksen myöntäjiltä puuttuu usein ymmärrys sektorin toimintaperiaatteista. Esimerkiksi Jyväskylässä kaupungin rahoituksen saaminen saattaa olla ongelmallista osuuskuntamuotoisena vapaan kentän toimijana, sillä tuet on yleensä suunnattu selkeästi kolmannella sektorilla toimiville tahoille (Ojalaoto 2011b). Kuitenkin juuri mahdollisuus hakea apurahoja ja avustuksia vaikutti osaltaan työryhmän edustaman osuuskunnan organisaatiomuodon valintaan, sillä voittoa tavoittelemattomuutta tiedettiin pidettävän joitain poikkeuksia lukuun ottamatta yhtenä tukien myöntämisen kriteerinä.

Elokuvatapahtumien erityisasema

Valtakunnallisen päätöksenteon tasolla elokuvatapahtumat on eriytetty muista kulttuuritapahtumista vuodesta 1999 lähtien. Valtakunnallisten kulttuuritapahtumien osalta Suomen elokuvasäätiö (SES) tekee elokuvataidetahtumia koskevat päätökset opetusministeriön kuitenkin päättäessä muiden taiteenalojen tapahtumien tuesta. Elokuväsäätiön ja Valtion elokuvataidetoimikunnan välille on vakiintunut käytäntö, jossa hakemukset, joiden perusteella elokuvasäätiö ei myönnä valtakunnallista tukea, toimitetaan automaattisesti elokuvataidetoimikuntaan. Muiden taiteenalojen kohdalla eli käytännössä opetusministeriön ja valtion taidetoimikuntien välillä tällaista menettelyä ei ole. (Rautiainen 2010, 38.)

Elokuvataidetahtumien tuki on kehittynyt muiden taiteenalojen tuesta poikkeavalla tavalla. Elokuväsäätiön tuen piirissä olevien tapahtumien määrä on pysynyt suhteellisen vähäisenä ja joukko suljettuna, mistä johtuen tapahtumien tuki onkin kasvanut vuodesta toiseen vähintään elinkustannusindeksin vuosikasvua vastaavasti, useim-

miten jopa nopeammin. SES:n tuen piirissä olevien tapahtumien määrä on pysynyt vakiona, mutta Valtion elokuvataidetoimikunnan tukia saaneiden tapahtumien määrä on kasvanut. Koska elokuvataidetoimikunnan myöntämä tuki on kasvanut samaa tahtia tuettavien tapahtumien määrän kanssa, myös näiden tapahtumien rahoitus on kehittynyt muiden taiteenalojen tapahtumien tukea vakaammin ja nousujohteisemmin. Vuonna 1999 tapahtunut elokuvataidetapahtumien tuen eriyttäminen muusta kulttuuritapahtumien tuesta ohjasikin elokuvataidetapahtumien tuen kehityksen uudelleenlaiselle ja muiden taiteenalojen tapahtumia nousujohteisemmalle linjalle. Nykyisen hallituksen aikana elokuvataiteille Suomen elokuvasäätiön kautta suunnatuissa määrärahoissa on saavutettu yli kahdeksan miljoonan euron lisäys (Opetusministeriö 2010). Näin ollen ennusteita julkisen tuen laskevasta määrästä ei selvästikään voida nähdä paikkaansa pitävinä ainakaan elokuvatapahtumien osalta. (Rautiainen 2010, 38.)

Apurahalähteet

Apurahoja ja avustuksia myöntävät tahot jaettiin opinnäytetyössä kahteen luokkaan: valtio- ja kuntajohtoiseen rahoitukseen sekä tukia myöntäviin säätiöihin. Koska apurahoja ja avustuksia myöntäviä tahoja tiedettiin olevan lukematon määrä, opinnäytetyössä käsiteltäviksi valittiin ainoastaan muutamia sellaisia tahoja, jotka koettiin liris Film Festivalin näkökulmasta huomion arvoisiksi joko alueellisesti tai erityisesti elokuvataiteeseen liittyen. Esitellyistä apuraha- ja avustuskäytännöistä kolme ensimmäistä, Valtion elokuvataidetoimikunta, Suomen elokuvasäätiö ja Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK, päädyttiin esittelemään johtuen tahojen asemasta merkittävänä elokuvataiteen tukijoina. Muiden alla huomioitujen tahojen merkittävyys tapahtuman rahoituksen suhteen nähtiin perustuvan alueelliseen vaikuttavuuteen. Opinnäytetyössä ei kuitenkaan huomioitu esimerkiksi oheisohjelman tai muun moni- ja poikkitaiteellisen sisällön vaikutusta haettavissa oleviin apurahoihin. Mikäli tapahtumaa ryhdyttäisiin toteuttamaan, myös poikkitaiteellinen lähtökohta tiedostettiin järkeväksi huomioida, sillä esimerkiksi musiikin yhdistäminen osaksi tapahtumaa mahdollistaisi tukien hakemisen myös musiikin tukemiseen erikoistuneilta tahoilta.

Valtion elokuvataidetoimikunta

Valtion taidetoimikuntien tehtävänä on edistää oman taiteenalakohtaisen toimialueensa taiteellista toimintaa. Valtion taidetoimikunnat ovat vuosittain jakaneet harkinnanvaraisista taiteen edistämismäärärahoista osan sellaiseen toimintaan, joka on sisällöllisesti verrattavissa valtakunnallisiin kulttuuritapahtumiin. Tuki voidaan jakaa valtakunnallisten kulttuuritapahtumien tapaan kahteen ryhmään eli elokuvatapahtumien tukeen ja muiden kulttuuritapahtumien tukeen, sillä, kuten aiemmin todettiin, elokuvatapahtumat ovat ainoa kulttuuritapahtumien ryhmä, joiden tukemiseen taidetoimikunnilla on vuosittain ollut nimenomainen tukimuoto. Valtion elokuvataidetoimikunta jakaa elokuvakulttuurin edistämiseen tarkoitetuista määrärahoista tukea elokuvatapahtumille, jotka eivät ole Suomen elokuvasäätiön jakaman valtakunnallisten elokuvatapahtumien tuen piirissä. Nimenomaisesti elokuvatapahtumille osoitetun tuen lisäksi toimikunta on jakanut tapahtumille niin sanottua korvamerkitsemätöntä elokuvakulttuuritukea. (Rautiainen 2010, 22.)

Elokuvataidetoimikunnan jakama tuki on kasvanut voimakkaasti vuosina 2000–2008. Vuonna 2008 tukia myönnettiin 150 000€ kun vuonna 2000 jaettava tukisumma oli tästä ainoastaan kolmannes, 50 000€. Tukisumman kasvu on mahdollistanut myös tuettavien tapahtumien määrän kasvattamisen, sillä vuonna 2000 elokuvataidetoimikunnan myönsi tukea 12 tapahtumalle, kun taas vuonna 2008 tuen piirissä oli jo 36 tapahtumaa. Tukisummien kasvua tarkasteltaessa hakijoiden määrän on kuitenkin huomioitava kasvaneen samassa suhteessa. Myönteisen päätöksen saaneita olikin suhteellisen suuri osuus hakijoista, 67–81 prosenttia, jaetun tukisumman keskiarvon ollessa 4000 euroa. Keski-Suomen alueella vaikuttavia elokuvatapahtumia tuettujen määrästä oli noin kahdeksan prosenttia ja myönnetystä tukien kokonaissummasta keskisuomalaisille tapahtumille suunnattiin ainoastaan noin viisi prosenttia. Huomion arvoisena liriksen rahoituksen kannalta nähtiin kuitenkin, että tukea hakeneiden ja saaneiden tapahtumien joukko on suhteellisen vakiintunut, minkä vuoksi liris Film Festivalin työryhmältä uskottiin vaadittavan pitkäjänteistä työtä elokuvataidetoimikunnan tukien piiriin pääsemiseksi. (Rautiainen 2010, 23–25.)

Suomen elokuvasäätiö

Kuten mainittua, Valtion elokuvataidetoimikunta tekee tukipäätöksissään tiivistä yhteistyötä Suomen elokuvasäätiön (SES) kanssa. Elokuvasäätiö myöntää tukia valta-

kunnallisesti merkittävillä tapahtumilla, mikä tarkoittaa tukipäätöksiin vaikuttavien kriteerien olevan suhteellisen tiukat. Tukea hakevalta organisaatiolta edellytetään riittävää järjestelypotentiaalia ja tapahtumalta sekä määrällistä että laadullista edustavuutta. Lisäksi kriteereinä ovat ohjelmiston laajuus ja kiinnostavuus niin valtakunnallisesti kuin kansainvälisestikin. Kriteerien tiukkuuden vuoksi elokuvasäätiön tuen piirissä olevien tapahtumien määrä on pysynyt suhteellisen suppeana ja joukko vakiintuneena ainoastaan seitsemän elokuvatapahtuman lukeutuessa elokuvasäätiön tuen piiriin sekä vuonna 2010 että vuonna 2011 (Suomen elokuvasäätiö 2010; Suomen elokuvasäätiö 2011b). Mainittujen kriteerien pohjalta Iiris Film Festivalin rahoitusta ei nähtykään järkevänä tai edes realistisena ryhtyä suunnittelemaan SES:n tukien varaan, mutta elokuvasäätiön ollessa kuitenkin huomattavimpia elokuvataiteen tukijoita Suomessa se haluttiin nostaa esille myös opinnäytteessä. (Suomen elokuvasäätiö 2011a.)

Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK

Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK toimii tekijänoikeusjärjestö Kopioiston yhteydessä ja sen tehtävänä on tukea audiovisuaalista kulttuuria tekijänoikeusvaroilla. AVEK:n tukimuodoista audiovisuaalisen kulttuurin tuki on suunnattu juuri elokuvafestivaalien tukemiseen, jonka kriteereinä käytetään tapahtumien ja festivaalien merkittävyyttä AVEK:n toiminnan kannalta. AVEK:n tukien hakemisen kannalta työryhmä piti kuitenkin tärkeänä huomioida tapahtumiin ja festivaaleihin suunnatun tuen olevan ainoastaan yksi jaettavien tukimuotojen osa-alueista eikä tuen piiriin näin ollen voitu olettaa mahtuvan kovinkaan suurta joukkoa. Huomion arvoisena nähtiin myös kriteereissä esitetty vaatimus tapahtuman merkittävyydestä juuri AVEK:n toiminnan kannalta, mistä johtuen hakijalta voitiin ajatella odotettavan panostusta nimenomaan audiovisuaalisen kulttuurin kehittämiseen. (Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK 2011.)

Suomen kulttuurirahasto / Keski-Suomen rahasto

Suomen kulttuurirahasto on yksityinen säätiö, joka myöntää apurahoja niin tieteen kuin taiteenkin tukemiseen sekä keskusrahastosta että erillisistä maakuntarahastoistaan (Suomen kulttuurirahasto 2007a). Keski-Suomen alueella vaikuttaa yksi 17 maakuntarahastosta, Keski-Suomen rahasto, joka tukee oman maakuntansa alueella tehtävää tieteellistä ja taiteellista työtä. Alueellisuutensa vuoksi Keski-Suomen rahasto

toa pidettiin Iiris Film Festivalin kannalta Suomen kulttuurirahaston keskusrahastoa todennäköisempänä tukijana, sillä etusijalla maakuntarahastossa ovat keskisuomalaiset hakijat ja maakunnassa tehtävä työ. Keski-Suomen rahasto voidaan nähdä merkittävänä alueellisena taiteen ja kulttuurin rahoituslähteenä, sillä esimerkiksi vuonna 2011 apurahoina jaetaan yli 400 000 euroa. Iiris Film Festivalin rahoitusta pohdittaessa oli kuitenkin otettava huomioon, että summasta osa suunnataan myös tieteiden tukemiseen. (Suomen kulttuurirahasto 2007b.)

Keski-Suomen taidetoimikunta

Toinen alueellisesti merkittävä kulttuurin rahoittaja on Keski-Suomen taidetoimikunta, joka on opetusministeriön alainen valtion taidehallinnon yksikkö pääasiallisena tehtävänä taiteen ja kulttuurin edistäminen Keski-Suomen alueella (Keski-Suomen taidetoimikunta 2011a.) Keski-Suomen taidetoimikunta tukee taidetta ja kulttuuria vuosittain noin kahdella sadalla tuhannella eurolla ja apurahoja myönnetään sekä taiteelliseen työskentelyyn että erilaisten hankkeiden toteuttamiseen. Myönnettävät tuet on jaettu kahteen eri luokkaan, työskentely- ja kohdeapurahoihin sekä valtionavustuksiin. Haettavista tukimuodoista Iiris Film Festivalin kannalta olennaisimpana pidettiin kohdeapurahaa, joka on tarkoitettu muun muassa työryhmille erilaisten suunnitelmien toteuttamiseen. (Keski-Suomen taidetoimikunta 2011b.)

Jyväskylän kaupunki

Jyväskylän kaupunki käsiteltiin opinnäytetyössä sekä tukia myöntävänä tahona että tapahtuman mahdollisena yhteistyökumppanina (ks. luku 6.3). Jyväskylän kaupungin kulttuuripalvelujen jakamat avustukset on tarkoitettu jyväskyläläisen kulttuuritoiminnan tukemiseen. Kuten moni muukin julkista tukea myöntävä taho, myös Jyväskylän kaupunki edellyttää hakijalta omarahoitusta ja panostusta tuettavan toiminnan toteuttamiseen. Avustuksia myönnetään muun muassa kulttuuripalvelujen tuottamiseen, minkä vuoksi Iiris Film Festivalille katsottiin voitavan hakea rahoitusta edellä esiteltyjen tahojen lisäksi Jyväskylän kaupungilta. Avustukset voidaan myöntää joko toiminta- tai kohdeavustuksina, joista, samoin kuin Keski-Suomen taidetoimikunnan osalta, kohdeavustukset nähtiin tapahtumatuotannon kannalta oleellisimpina. Tapauksissa, joissa tuettavasta toiminnasta saadaan tuloja, kuten usein tapahtumatuotannoista,

avustus myönnetään tappiontakauksena, jolle on määritelty tukipäätöksessä yläraja. (Jyväskylän kaupunki 2011a; Ojaluoto 2011b.)

Apurahojen hakeminen

Julkisen tuen kenttää on usein kuultu moitittavan sekavaksi, hakuprosesseja monimutkaisiksi ja tukipäätöksiä epäreiluiksi. Julkisten tuen hakemiseen liittyvän sekavuuden nähtiin kuitenkin kokemuksiin pohjautuen johtuvan enimmäkseen hakijoiden puutteellisista tiedoista ja tiedonvälityksen ongelmista. Vaikka tarvittava tieto ja osaaminen tukien hakemiseksi olisikin saatavilla, sen löytäminen ja soveltaminen käytäntöön osoittautuu usein hankalaksi. Hakuprosesseja ja tukipäätöksiä ollaan kuitenkin kehittämässä selkeästi läpinäkyvämpään suuntaan ja muun muassa Taiteen keskustoimikunta on julkaissut ohjeet apurahojen ja avustusten hakijoille, jotka yleisluontoisuutensa vuoksi ovat sovellettavissa lähes kaikkien julkisten tukien hakemiseen (Taiteen keskustoimikunta 2010b; Taiteen keskustoimikunta 2010c). Koska julkisten tukien uskottiin muodostavan merkittävän osan Iiris Film Festivalin rahoituksesta, opinnäytteessä päädyttiin esittelemään pääpiirteittäin myös tukien hakemisessa huomioitavat seikat. Tukien hakemisen kannalta koettiin kuitenkin ensiarvoisen tärkeäksi huomioida yleisten periaatteiden lisäksi jokaisen tuen myöntäjän omat kriteerit, joiden perusteella hakemukset tulisi muokata vastaamaan haettavaa tukimuotoa.

Olennaista julkisia tukia haettaessa on laatia perusteellinen työsuunnitelma, jonka tulee vastata kysymyksiin mitä, miten, missä, milloin, miksi, kenen kanssa ja kenelle. Osaksi hakemusta laaditaan kustannusarvio, josta käy ilmi hankkeen kokonaisbudjetti. Haettavan tukisumman tulee perustua sekä kustannusarvioon että rahoitussuunnitelmaan ja se on syytä suhteuttaa jaettavissa olevaan kokonaistukisummaan. Huolellisesti laadittujen työ- ja rahoitussuunnitelman sekä kustannusarvion lisäksi myös liitteillä saattaa olla merkittävä vaikutus tukipäätökseen. Usein pakolliset liitteet, kuten hakijayhteisön toimintakertomus, on määritelty erikseen, mutta myös harkinnanvaraisten liitteiden käyttö saattaa olla kannattavaa. Liitteitä on kuitenkin järkevää käyttää kohtuudella, sillä liiallisella määrällä saattaa olla jopa negatiivinen vaikutus tukipäätökseen. (Taiteen keskustoimikunta 2010b; Taiteen keskustoimikunta 2010c.)

liris Film Festivalin osalta apurahojen ja avustusten varsinaista hakemista päätettiin ryhtyä suunnittelemaan vasta kun päätös tapahtuman toteutuksesta olisi tehty. Opinnäytteenä laaditun esiselvityksen uskottiin sekä helpottavan hakuprosessia että vaikuttavan myönteisesti tukipäätöksiin, sillä opinnäytteen kautta voitaisiin helposti perustella niin projektin merkittävyys ja olemassa oleva kysyntä kuin myös tuottajaorganisaation kyky toteuttaa hanke. Lisäksi opinnäytteellä voitaisiin osoittaa, että taustatyö tapahtumaa varten on tehty huolellisesti ja yksityiskohtaisesti.

7.2 Yritysyhteistyö

Taiteen keskustoimikunnan selvityksestä käy ilmi suomalaisten yritysten käyttäneen vuonna 2008 taiteiden ja kulttuurin tukemiseen vähemmän varoja kuin vuosituhaten alussa ja yritysten tuki taiteille vaikuttaakin pienentyneen koko 2000-luvun ajan. Vaikka tuen kokonaismäärä onkin 1990-luvun jälkeen vähentynyt merkittävästi, kulttuurin tukeneiden yritysten osuus on pysynyt lähes ennallaan. Tuen kohdentumisessa ja käytetyissä tukimuodoissa ei kuitenkaan ole ollut nähtävissä muutoksia. Yritysyhteistyö on jaettavissa viiteen (5) osa-alueeseen: sponsorointiin (1), taidehankintoihin (2), markkinointiyhteistyöhön (3), lahjoitukseen (4) ja muuhun tukeen (5), joita päädyttiin käsittelemään opinnäytteessä sekä teoretiedon että liris Film Festivalin näkökulmasta. (Taiteen keskustoimikunta 2010a; Oesch 2010.)

Sponsorointi

Termillä sponsorointi käsitetään yleensä taide- ja kulttuuritapahtumiin kohdistuva taloudellinen tuki, mutta siihen voidaan lisäksi ajatella sisältyvän esimerkiksi vakuutusten hankinta, välineistön lahjoitukset, tavara- ja raha-avustukset sekä tilojen tarjoaminen tapahtuman käyttöön. Taiteen keskustoimikunnan selvityksessä mukana olleista yrityksistä 44 % oli harjoittanut sponsorointimuotoista taiteen ja kulttuurin tukemista elokuvataiteen osuuden ollessa kaikesta tutkimuksessa ilmenneestä sponsorointituesta noin 15 %. 1990-luvulla sponsorointi nousi taidehankintojen ohi ensisijaisimmaksi kulttuurin ja taiteen tukimuodoksi, kun sijoitetuille varoille alettiin hakea paremmin yrityksen liiketoimintaa hyödyttävää vastinetta. Nykyään sponsorointi eri

muodoissaan onkin yleisin ja tunnetuin yritysten käyttämistä tukimuodoista. (Oesch 2010, 8-9, 66–67.)

Tapahtumasponsoroinnin käsitteestä voidaan erottaa neljä (4) yhteistyötasoa. Yksinkertaisin sponsoroinnin muoto on tapahtuman mainosarvon hyödyntäminen (1), jossa yhteistyö rajoittuu siihen, että yritys käyttää tapahtuman mainosarvoa hyväkseen. Toinen ja perinteisesti käytetyin sponsorointitapa on mainonta tapahtumapaikalla (2). Edellisiä vaihtoehtoja kattavampi on kiinteä yhteistyö (3) eli tapaukset, joissa esimerkiksi tuotannon toteuttaminen ei olisi mahdollista ilman sponsoritukea. Kiinteän yhteistyön muotoa hyödynnetään yleensä urheilusponsoroinnissa, mutta siitä on löydettävissä mahdollisuuksia myös kulttuuritoiminnan tukemiseen. Yhteistyöyrityksen kannalta laajin tapahtumasponsoroinnin taso on oman kampanjan tai tuotannon osan, kuten esimerkiksi seminaarin, luominen valmiin tapahtuman yhteyteen (4). Sponsorointia terminä voidaan kuitenkin pitää vanhentuneena ja useista ilmenemismuodoistaan huolimatta se ohjaa helposti ajatukset perinteiseen tapahtumatukeen, jossa sponsoriyritys saa rahaa vastaan näkyvyyttä tapahtuman markkinointimateriaaleissa. (Kauhanen ym. 2002, 70.)

Taidehankinnat ja lahjoitukset

Taidehankinnoilla tarkoitetaan yleisesti yrityksen omaan käyttöön hankittuja taideteoksia, näyttelytiloja ja esitysvälineistöä. Elokvataiteen ja sitä kautta myös liris Film Festivalin tapauksessa taidehankintoja ei kuitenkaan voitu pitää potentiaalisena yhteistyömuotona, sillä elokvataiteen osalta taidehankinnat käsittävät lähinnä yritysten omaan käyttöönsä tilaamat yritysesittelyt eli varsinaiset audiovisuaaliset tuotannot. Taiteen keskustoimikunnan selvityksen mukaan runsaat 20 % vuoden 2008 taidehankinnoista kohdistui elokvataiteeseen, mutta huomattavan suurta prosenttiosuutta arvioitaessa on kuitenkin otettava huomioon, että suurin osa selvityksessä tarkastellusta tuesta oli peräisin yksittäiseltä yritykseltä. Lahjoituksilla puolestaan tarkoitetaan rahallisia lahjoituksia taiteita ja kulttuuria edistävälle toimijoille kuten säätiöille tai rahastoille. Elokvataiteen osalta osuudet ovat ainoastaan muutamia prosentteja eikä lahjoituksia näin ollen voitu pitää varteenotettavana tukimuotona liris Film Festivalille. (Oesch 2010, 49, 64–69.)

Markkinointiyhteistyö

Yritysyhteistyömuotona markkinointiyhteistyö pitää sisällään muun muassa kulttuuri-palvelujen ja taidelahjojen hankinnan yrityksen asiakaskunnalle ja sidosryhmille sekä tapahtumamarkkinoinnin yhdessä järjestäjän kanssa. Sponsoroinnin ohella markkinointiyhteistyö oli vuonna 2008 elokuvataiteen keskeisimpiä tukimuotoja ja elokuvataiteen osuus markkinointiyhteistyön kautta kulttuuriin kohdistetuista varoista oli noin neljännes. Markkinointiyhteistyö voitiinkin siis nähdä myös Iiris Film Festivalin kannalta varteen otettavana yritysyhteistyön muotona. (Oesch 2010, 68–69.)

Muu tuki

Viidentenä ja Iiris Film Festivalin kannalta sponsoroinnin ja markkinointiyhteistyön ohella merkittävimpana tukimuotona nähtiin luokka ”muu tuki”. Katteoria sisältää esimerkiksi kulttuuripalvelujen hankinnan yritysten henkilökunnalle sekä henkilöstön taideharrastustoiminnan tukemisen ja on suoraan sidoksissa henkilöstön työhyvinvointiin liittyvään panostukseen. Tukimuodon hyödyntämiseen voidaankin tältä pohjalta nähdä useita erilaisia väyliä. Iiris Film Festivalin tapauksessa ”muu tuki”-kategorian alaisia yhteistyömahdollisuuksia voitaisiin hyödyntää esimerkiksi myymälä yrityksille henkilöstölle suunnattuja lippupaketteja. Varteen otettavana vaihtoehtona nähtiin myös oheishjelman rakentaminen siten, että yritykset voisivat ostaa työntekijöilleen tai asiakkailleen mahdollisuuden osallistua esimerkiksi erilaisiin työpajoihin. Vuonna 2008 kaksi kolmesta taidetta ja kulttuuria tukeneesta yrityksestä hyödynsi tukemisen muotona jotain aiemmin mainittuihin luokkiin kuulumatonta väylää eli ”muu tuki”-kategoriaa. Runsas kymmenesosa tuista kohdistettiin elokuvataiteelle. (Oesch 2010, 71–72.)

Yritysyhteistyö kulttuurialalla

Suuren kokoluokan kulttuuritapahtumat ja -festivaalit tarjoavat tapahtumia tukeneille yrityksille positiivista näkyvyyttä kulttuurimyönteisinä toimijoina. Yrityksen yhteys kulttuuritoimintaan nähdään markkina-arvon ja tunnettavuuden kasvattajana sekä imagon ja asiakassuhteiden kehittäjänä. Kulttuuritoimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön katsotaan myös osaltaan lisäävän yrityksen henkilöstön motivaatiota ja työhyvinvoin-

tia. Perinteisesti kuitenkin ainoastaan suuryrityksillä on ollut riittävät resurssit kulttuurin tukemiseen liiketoiminnastaan saaduilla tuloilla. (Oesch 2010, 9.)

Yritysyhteistyön kohteen valinnan lähtökohtana on positiivisen miellelyhtymän luominen yrityksen ja tuen kohteen välille. Kohteen imagon, maineen, asiakasryhmien ja medianäkyvyyden merkitys on korostunut tuen kohteita valittaessa ja valinta perustuukin nykyisin aiempaa useammin perusteellisiin selvityksiin edellä mainituista seikoista. Vaikka yhteistyön lopputulemana onkin kulttuuritoiminnan edistäminen, on huomioitava, että tukitoiminnan taustalla on aina yrityksen oma etu ja rahoituskoh-teista päätetään ensisijaisesti liiketoiminnan tarpeiden pohjalta. Tästä huolimatta valintoja tehdään myös tunnepohjaisista lähtökohdista ja yksi yritysyhteistyön päätavoit-teista onkin hyvästä yrityskansalaisuudesta viestiminen. Tapahtumayhteistyö markki-nointikanavana koetaan kuitenkin usein muita keinoja tehottomammaksi, mutta sen käyttöä perustelevat tuottavuuden sijaan muut arvot. (Alaja 2001, 26; Oesch 2010, 11–12; Taiteen keskustoimikunta 2010a.)

Yhteistyöstä sopiessaan pienten ja keskisuurten yritysten on huomattu korostavan suurempia yrityksiä enemmän konkreettisen hyödyn lisäksi pehmeitä arvoja kuten suvaitsevaisuutta ja yhteiskuntavastuuta. Pienet ja keskisuuret yritykset ovat lisäksi alkaneet hyödyntää kulttuuriyhteistyötä markkinointiviestinnässään ja niiden merkitys korostuukin nykyisin erityisesti paikallistason kulttuuritoiminnan tukijoina. Tämän pe-rusteella myös liris Film Festivalin kannalta koettiin järkeväksi pitää lähtökohtana pie-nempien paikallisten ja alueellisten yritysten huomiointia, mikäli päätös tapahtuman järjestämisestä olisi positiivinen ja yritysyhteistyön suunnittelu tulisi näin ollen ajan-kohtaiseksi. (Oesch 2010, 9-12.)

Toisin kuin esimerkiksi urheilussa, kulttuurialalla ei toistaiseksi ole yritysten näkökul-masta riittävää osaamista hyvin rakennettujen sponsorointitarjousten laatimiseen (Mainostajien liitto 2008, 20). Huonosti esitetyn tai epäselvän tarjouksen vuoksi yritys saattaa tehdä kielteisen päätöksen muuten kiinnostavan kulttuurikohteen suhteen. Toisaalta hyvin laadittu ja oikein ajoitettu ja esitetty sponsorointitarjous saattaa johtaa myönteiseen päätökseen myös tapauksissa joissa kohde ei varsinaisesti sovi-kaan yrityksen päämääriin (Alaja 2001, 26). Päätöstä ei kuitenkaan aina tehdä ehdotuksen pohjalta, vaan myös totutut käytänteet sanelevat tukikohteiden valintaa. Suurella

osalla yrityksistä onkin jo olemassa ensisijaisia rahoituskohteita, joihin tuet mielellään suunnataan vaihtoehtoista huolimatta. Kulttuuritoiminta kärsii usein siitä, että esimerkiksi urheilun sekä lapsi- ja nuorisotyön tukemisella on yritysmaailmassa voimakkaammat perinteet. Tottumukset sanelevat muutenkin voimakkaasti tukitoimintaa, sillä taiteita ja kulttuuria tukevat ja aikovat tukea myös jatkossa pääasiassa yritykset, joilla on perinteet kulttuuriyhteistyössä. (Oesch 2010, 11; Taiteen keskustoimikunta 2010a.)

Vuonna 2008 lähes viidennes Taiteen keskustoimikunnan selvityksessä mukana olleista yrityksistä oli suunnannut varoja elokuvataiteeseen, joka olikin säveltaiteen jälkeen tuetuin taiteenlaji. Elokuvataidetta tukeneista toimialoista keskeisimmäksi osoitautui teollisuus. Länsi-Suomen alueella elokuvataiteen osuus kulttuurille suunnatuista tuista oli kuitenkin vain noin viisi (5) prosenttia. Sekä valtakunnallisia että alueellisia kokonaissummia tarkasteltaessa on kuitenkin huomioitava, että summa sisältää tapahtumatuotantojen lisäksi myös varsinaiset elokuvatuotannot, mikä olisikin otettava huomioon Iiris Film Festivalin rahoitus pohjaa suunniteltaessa. Iiruksen kannalta positiivisena huomiona voitiin kuitenkin pitää sitä, että yritysten henkilöstölleen hankkimista elokuvalipuista koostuva osuus oli jopa noin kymmenesosa yritysten tukien kokonaissummasta. (Oesch 2010, 49, 77)

Ongelmallista kulttuurin ja liikeyritysten välisessä yhteistyössä on kuitenkin se, että yritysmaailmassa taiteiden tukemisesta koituvaa hyötyä ei koeta riittäväksi. Ainoastaan 40 % kulttuuria vuonna 2008 tukeneista yrityksistä oli kokenut tukitoiminnan itselleen hyödylliseksi. Yhtenä syynä tähän voidaan pitää imagollisia seikkoja, sillä taiteeseen ja viihteeseen tukikohteena liitetään voimakkaimmin adjektiivit moderni, erottuva ja hauska, kun taas yritysten yhteistyön kautta tavoittelemat mielikuvat liittyvät vastuullisuuteen ja luotettavuuteen (Mainostajien liitto 2010, 15–16). Koska kulttuuriyhteistyöstä saatava hyöty selvästi koetaan liian vähäiseksi, on aiheellista olettaa, että kulttuuritoiminnan käyttöön mahdollisesti saatavilla olevat varat suunnataankin kohteisiin, joiden kautta uskotaan saavutettavan suurempi hyöty. (Taiteen keskustoimikunta 2010a.)

Yritysten huonojen kokemusten kulttuuriyhteistyöstä uskottiin vaikuttavan osaltaan myös Iiris Film Festivalin puitteissa käytäviin yhteistyöneuvotteluihin, sillä osalla lä-

hestyttävistä yrityksistä tiedettiin voivan olla negatiivinen ennakkokäsitys kulttuuritoiminnan tukemisesta ja sen mukanaan tuomista hyödyistä. Tämän vuoksi Iiris Film Festivalin yritys yhteistyöpohjaa suunniteltaessa tulisikin korostaa vastavuoroisuutta ja molemminpuolista hyötyä. Merkityksellisenä koettiin ottaa alusta asti huomioon mahdollisen yrityskumppanin toiveet ja tarpeet ja vastata niihin resurssien puitteissa. Näin ollen olennaista olisikin sovittujen seikkojen realistisuus ja molempien osapuolten ymmärrys yhteistyön mahdollisuuksista ja rajoituksista. Yrityksen lähtökohtien huomioimisen ja käyttämisen osaltaan yhteistyön pohjana uskottiin vaikuttavan myönteisesti siihen, kuinka hyödylliseksi yhteistyö koettaisiin. Potentiaalisen yhteistyökumppanin ottaminen mukaan tapahtuman suunnitteluun ja yritykselle tarjottu mahdollisuus esittää mielipiteitään tapahtuman toteutuksesta ja sisällöstä oletettiin helpottavan yhteistyökumppanin sitouttamista toteutettavaan projektiin ja lisäävän osallisuuden tunnetta pelkän ulkopuolisen rahoittajan roolin sijaan.

Vaikka yritys yhteistyön olikin odotettu kohoavan jopa julkisen rahoituksen ohii kulttuuritoiminnan rahoittajana, siitä ei selvityksen perusteella ollut muodostunut toivottua vaihtoehtoa julkiselle tuelle. Yritysmailman tuki onkin jäänyt sekä valtion että säätiöiden rahoitusta huomattavasti pienemmäksi. Yritys yhteistyön kautta taiteelle ja kulttuurille suunnattujen tukisummien kehityssuunta on vastoin odotuksia ollut negatiivinen ja vuodesta 2007 vuoteen 2009 laskua on ollut 4 miljoonaa euroa (Mainostajien liitto 2010, 5). Laskujohteisesta rahoituksen kehityksestä huolimatta yritys yhteistyössä voitiin kuitenkin nähdä mahdollisuuksia kehittyä merkittävämmäksi osaksi kulttuurialan tulevaisuuden rahoitus pohjaa. Yhtenä nykymuotoisen yhteistyön ongelmakohdaksi pidettiin tukimuotojen kankeutta ja toimijoiden haluttomuutta etsiä vaihtoehtoisia yhteistyötapoja. Edellä esiteltyjen yhteistyön kehittämiskeinojen lisäksi työryhmän näkemyksen mukaan ensisijaista olisi kuitenkin vanhentuneen, yksisuuntaisen tukemisen mielikuvan herättävän sponsorointi -termin korvaaminen toiminnan kaksisuuntaisuutta korostavalla sanalla yritys yhteistyö. (Oesch 2010; Taiteen keskustoimikunta 2010a.)

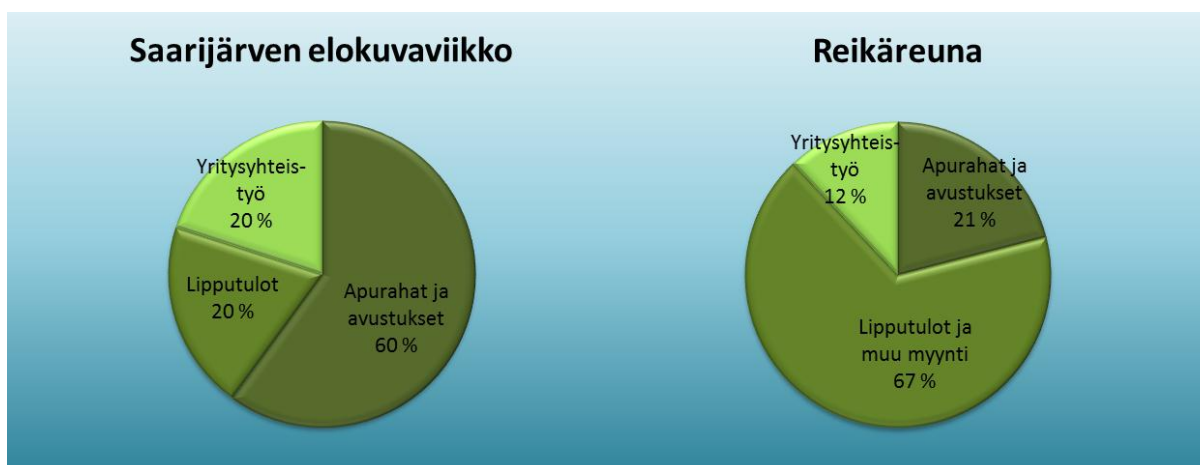
7.3 Rahoitus- ja kustannusrakenne

Kuten luvussa 3.3 todettiin, ainakaan Valtion elokuvataidetoimikunnalta ei ollut saatavissa koottua tietoa valtakunnallisten elokuvafestivaalien taloudesta (Karikoski 2011). Näin ollen tarvittava tieto elokuvafestivaalien taloudellisesta tuotannosta hankittiin konsultaatioiden kautta, joiden lisäksi työssä sovellettiin lähdeaineiston pohjalta saatua yleistä tietoa kulttuuritapahtumien rahoitus- ja kustannusrakenteesta. Konsultaatioista saadussa tiedossa erityisen huomion arvoisena pidettiin sitä, kuinka suuresti saman kokoluokan elokuvafestivaalien rahoitus- ja kustannusrakenne poikkesivat toisistaan.

Tapahtuman rahoitusrakenne

Tapahtuman rahoitusrakenne jaettiin opinnäytteessä kolmeen (3) luokkaan: apurahoihin ja avustuksiin, yritysyhteistyöhön sekä tapahtuman lipputuloihin. Koska tarkkoja arvioita oli tapahtumaprojektin esiselvitysvaiheessa mahdotonta laatia, opinnäytteen kannalta koettiin olennaisemmaksi hankkia ymmärrys siitä, minkälaisista osaluista mahdollisesti järjestettävän tapahtuman rahoitus koostuisi. Alla on esitetty konsultoitujen tapahtumien tulorakenteet, joita uskottiin voitavan pitää suuntaa-antavina myös

liris Film Festivalin rahoituksen suunnittelun kannalta (Kuvio 12., s. 103). Varsinainen, yksityiskohtainen rahoitussuunnitelma päätettiin kuitenkin laatia vasta, kun tapahtuman toteuttaminen olisi ajankohtaista.

Kuvio 12. Saarijärven elokuvaviikon ja Reikäreuna-elokuvafestivaalin rahoitusrakenteet (mukaiillen lähteistä Pulkkinen 2011a; Korolainen & Ilomäki 2011)

Apurahat ja avustukset

Kauhasen, Juurakon ja Kauhasen (2002, 63) mukaan Kukkonen (2001) kertoo ainoastaan neljänneksen Finland Festivals -järjestön tapahtumien vuoden 1999 tulorakenteesta muodostuneen apurahoista ja avustuksista. Reikäreuna -elokuvafestivaali vaikutti rahoitusrakenteensa puolesta olevan yhtenevä edellä mainittujen tapahtumien kanssa, mutta Saarijärven elokuvaviikon osalta vastaava luku oli huomattavasti suurempi, jopa 60 prosenttia. Näin ollen Saarijärven elokuvaviikon katsottiin muodostavan poikkeuksen suhteessa muihin kulttuuritapahtumiin. Poikkeuksellisuus oli selvimminkin nähtävissä, kun huomioitiin aiemmin esitellyt ennusteet julkisten tukien määrän laskusta. Toisaalta Saarijärven elokuvaviikon erikoiseen rahoitusrakenteeseen voitiin etsiä syitä myös esimerkiksi luvussa 7.1 selvitetyistä elokuvatapahtumien erityisasemasta valtiojohtoisessa rahoituksessa. Ajatuksen voitiin nähdä perustelevan osaltaan myös Iiris Film Festivalin mahdollisuuksia julkiseen rahoitukseen. (Kuvio 12.)

Koska Saarijärven elokuvaviikolla on läheiset suhteet kotikaupunkiinsa, myös Saarijärven kaupungin voitiin olettaa vastaavan osasta tapahtuman julkista rahoitusta (Pulkkinen 2011b). Koska kyseessä on kokoluokaltaan ja sekä paikalliselta että valtakunnalliselta merkittävyydeltään suhteellisen suuri tapahtuma melko pienellä paik-

lakunnalla, työryhmä uskoi voivansa perustellusti olettaa kaupungin rahoituksen osuuden kaikesta julkisesta rahoituksesta olevan merkittävä. Jyväskylän kokoisessa kaupungissa rahoituksen saamisen oletettiin kuitenkin olevan haastavaa ja myönnettävien tukisummien pienempiä etenkin uusien tapahtumien tapauksessa. Koska, kuten kohdassa 7.1 selvitettiin, Iiris Film Festivalin kannalta potentiaalisia julkisen rahoituksen lähteitä onnistuttiin kuitenkin löytämään huomattava määrä, osa tapahtuman rahoituksesta voitiin perustellusti olettaa olevan hankittavissa julkisten tukien kautta. Myös pohjatyonä laaditun opinnäytetyön uskottiin parantavan mahdollisuuksia myönnettävien tukipäästösten saamiseen. Näiden seikkojen pohjalta Iiris Film Festivalin rahoitusrakenteesta apurahoista ja avustuksista arvioitiin alustavasti muodostuvan noin 40 prosenttia. (Kuvio 12., s.103.)

Yritysyhteistyö

Iiris Film Festivalin tapauksessa yrityspohjaisen rahoituksen saamista tiedostettiin saattavan hankaloittaa festivaalin tavoiteltava vaihtoehtotapahtuman imago, sillä harvan yrityksen uskottiin haluavan leimautua tätä kautta. Vaikka suurimman osan yrityksistä oletettiin tukevan mieluummin suurempia massoja kiinnostavaa tapahtumaa, Iirikselle uskottiin löytyvän yhteistyötahoiksi toimijoita, joiden imago olisi linjassa Iiriksen tavoitteleman imagon kanssa. Yritysyhteistyön ylläpitämisen oletettiin kuitenkin kasvattavan henkilöstökuluja, mikä olisi otettava huomioon yhteistyöverkostoa rakennettaessa. Panostaminen yritysyhteistyöhön nähtiin kustannuksista huolimatta kannattavana, sillä kuten luvussa 7.2 todettiin, kumppanuuksien rakentamisessa yrityssektorin toimijoiden kanssa nähtiin myös paljon hyödyntämättömiä mahdollisuuksia. Aiemmin opinnäytteessä selvitettiin myös yritysyhteistyöstä odotettavan muodostuvan vaihtoehtoinen rahoituslähde julkiselle tuelle, minkä pohjalta Iiris Film Festivalia haluttiinkin lähteä kehittämään vaihtoehtoisempien rahoitusmallien suuntaan.

Kuten Kuviossa 12. (s.103) voidaan nähdä, Saarijärven elokuvaviikon osalta yritysyhteistyö muodosti ainoastaan 20 prosenttia tapahtuman tulorakenteesta. Koska kyseessä on kuitenkin pitkät perinteet omaava, kokeneiden alan ammattilaisten järjestämä festivaali, yritysyhteistyön vähäisen osuuden ei voitu ajatella johtuvan osaamisen puutteesta. Reikäreunan tapauksessa vastaava luku oli vielä pienempi, ainoastaan 12 prosenttia. Koska tapahtumien uutuuden tai ydinorganisaatioiden kokemattomuuden ei voitu olettaa olleen syynä yritysyhteistyön suhteellisen pieniin osuuksiin,

rahoitusrakenteen painottumisen muihin muotoihin koettiin kertovan yritysysteistyön hyödyntämisen haasteellisuudesta. Odotettavissa olevista haasteista huolimatta Iiris Film Festivalin osalta päätettiin kuitenkin panostaa yritysysteistyöhön jopa siinä määrin, että alustavan tavoitteen mukaisesti yritystuki muodostaisi festivaalin rahoitusrakenteesta noin puolet. Ratkaisuun päädyttiin johtuen julkisten tukien epävarmuudesta ja siitä, ettei lipputuloihin tapahtuman tulonlähteenä uskottu voitavan luottaa ainakaan ensimmäisinä vuosina.

Lipputulot

Kauhasen, Juurakon ja Kauhasen (2002, 63) mukaan Kukkonen (2001) kertoo Finland Festivals -järjestön tapahtumien suurimman tuloerän muodostuvan lippituloista. Reikäreunan rahoitusrakenteen huomattiin tässä suhteessa olevan linjassa muiden kulttuuritapahtumatuotantojen kanssa, sillä lipputulot ja muu myynti muodostivat jopa 67 prosenttia tapahtuman kokonaistuloista (Kuvio 12. s, 103). Myös Rakkautta & Anarkiaa -elokuva festivaalin tulorakenteesta merkittävä osuus koostuu nimenomaan lippituloista, joiden osuus kokonaistuloista on kaksi kolmannesta. Sodankylän elokuvajuhlien tuloista puolestaan ainoastaan neljännes muodostuu lippujen myynnistä saaduista varoista, ja Tampere Film Festivalin tapauksessa vastaava luku on vain kymmenen prosenttia. Myös Saarijärven elokuvaviikon tulorakenteesta lipputulosten osuuden huomattiin olevan suhteellisen vähäinen, ainoastaan 20 prosenttia (Kuvio 12., s.103). (Rämö 2004.)

Osana opinnäytetyötä toteutetussa kyselyssä kohderyhmän tapahtumaan osallistumisen syitä kartoittavassa kysymyksessä toiseksi eniten kannatusta sai vaihtoehto ”näytösten edullisuus”. Potentiaalisen yleisön toivomusta edullisista näytöksistä haluttiinkin pitää mahdollisesti järjestettävän Iiris Film Festivalin hintalinjauksen lähtökohdaksi. Mahdollista elokuvalipun hintaa selvitettiin myös erillisellä, strukturoidulla kysymyksellä, jossa vastaajan tuli valita kolmesta vaihtoehdosta mielestään sopivin tai kaksi sopivinta euromäärää festivaalin yksittäisen näytöksen lipun hinnaksi. Vaihtoehtoina olivat 4–6 euroa, 7–9 euroa ja 10–12 euroa, joista oletetusti eniten kannatusta saivat kaksi ensimmäistä vaihtoehtoa. Ainoastaan yksitoista vastaajaa olisi kyselytutkimuksen mukaan valmis maksamaan 10–12 euroa yhdestä elokuvanäytöksestä kun taas halvinta lipun hintaa kannatti 133 ja keskimmäistä vaihtoehtoa 93 vastaajaa. Näin ollen järkevää lipun hintaa kartoittavan kysymyksen vastaukset olivat

linjassa osallistumisen syitä selvittävän kysymyksen tulosten kanssa jälkimmäisen kysymyksen vastauksissa korostuessa nimenomaan vaihtoehto ”näytösten edullisuus” (ks. Kuvio 8, s. 65). (Liite 1.)

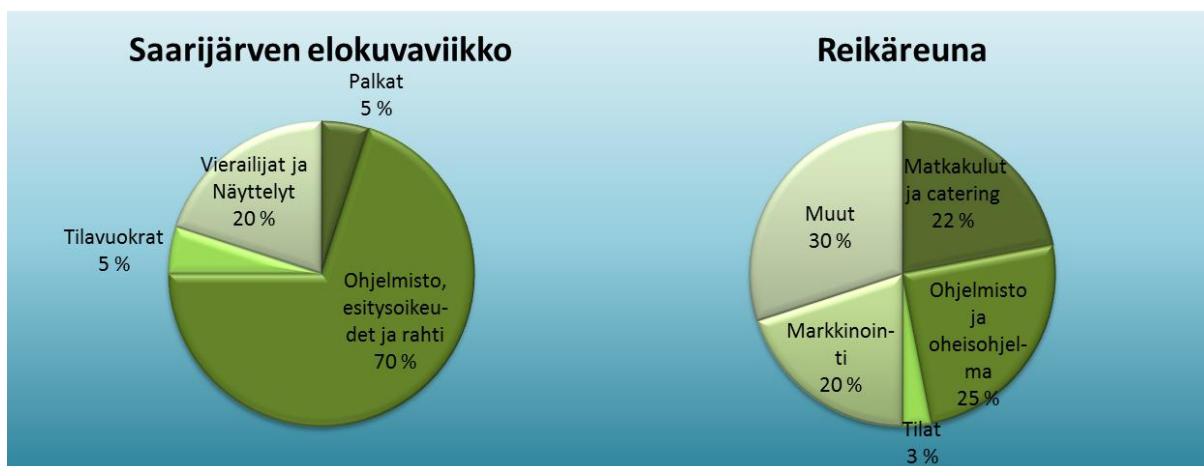
Kyselyn tulosten pohjalta tapahtumalipun alhainen hinta koettiin kannattavana ratkaisuna. Linjauksella voitiin kuitenkin ajatella olevan kaksi toisistaan poikkeavaa mahdollista vaikutusta, joista ensimmäisessä vaihtoehdossa tapahtuman lipputulot jäisivät alhaisiksi näytösten edullisuudesta johtuen. Toisen tulkintamahdollisuuden mukaan alhaisen hinnan voitaisiin taas olettaa houkuttelevan kalliiseen lipun hintaan verrattuna suuremman määrän asiakkaita, jolloin todelliset lipputulot saattaisivat nousta jopa suuremmiksi kuin pitämällä elokuvalippujen hinnat korkealla. Olennaisimpana kuitenkin pidettiin tapahtuman hinnoittelua siten, että lipun hinta olisi sekä kannattava järjestävälle taholle että sopiva asiakkaan maksukyvyyn ja -halukkuuden kannalta.

Koska ensimmäisinä järjestämisvuosina ei uskottu voitavan ennustaa lipputulojen suuruutta, niiden varaan ei koettu järkeväksi laskea kovinkaan suurta osuutta tapahtuman rahoituksesta. Ongelmallisena pidettiin myös huomattavaa hajontaa elokuva-tapahtumien lipputulojen muodostaman osuuden suuruudessa, sillä sen huomattiin hankaloittavan liris Film Festivalin rahoitusrakenteen hahmottamista. Toistaiseksi olikin mahdotonta tietää, kuinka tapahtuma tulisi tulorakenteensa puolesta vertautumaan muihin tapahtumiin. Tämän vuoksi liris Film Festivalin lipputulojen osuus rahoitusrakenteesta olikin arvioitava suhteessa hyvin pieneksi, enimmillään noin kymmeneksi (10) prosentiksi.

Tapahtuman kustannusrakenne

Tapahtuman kustannusrakennetta oli mahdotonta selvittää opinnäytteessä tarkasti ja siksi aihetta päädyttiinkin käsittelemään pääluokittain. Festivaalin varsinainen menoarvio tultaisiin kuitenkin laatimaan mahdollisesti toteutettavan tapahtuman suunnittelun edettyä pidemmälle. Opinnäytteessä liris Film Festivalin kulut jaettiin tapahtuman kannalta olennaisiksi koettuihin pääluokkiin: ohjelmistoon, palkkoihin, tilavuokriin ja tekniikkaan sekä oheisohjelmaan. Koska varsinaisia lukuja ei kyetty esittämään,

työssä päädyttiin sen sijaan käsittelemään eri osa-alueiden suhdetta sekä kokonaiskustannuksiin että toisiinsa. Alla on esitetty diagrammina (Kuvio 13.) konsultoitujen tapahtumien kulurakenteet, joiden pohjalta pyrittiin muodostamaan karkea kuva myös Iiris Film Festivalin menojen rakentumisesta.

Kuvio 13. Saarijärven elokuvaviikon ja Reikäreuna-elokuvafestivaalin kulurakenteet (mukaillen lähteestä Pulkkinen 2011a; Korolainen & Ilomäki 2011)

Ohjelmisto

Saarijärven elokuvaviikon kulurakenteen suurimman yksittäisen osa-alueen eli noin 70 prosenttia kokonaiskuluista muodosti ohjelmisto esitysoikeuksineen ja rahteineen. Reikäreuna -elokuvafestivaalin tapauksessa tilanne oli kuitenkin toinen, sillä ohjelmistokulut muodostivat ainoastaan neljänneksen tapahtuman kustannusrakenteesta sisältäen esitysoikeuksien lisäksi myös vieraiden matkakulut, jotka opinnäytteessä luokiteltiin Iiris Film Festivalin osalta oheisohjelman kuluihin. Iiris Film Festivalin kohdalla ohjelmiston voitiin alustavasti olettaa muodostavan huomattavan osuuden tapahtuman kustannuksista. Ohjelmistosta aiheutuvia kuluja arvioitaessa olennaisista oli huomioida esitettävän ohjelmiston laatu eli Iiriksen tapauksessa yksittäiset pitkät elokuvat. Osana opinnäytetyötä toteutetussa kyselyssä esitetyistä kysymyksistä taloudellisen tuotannon kannalta olennaisin oli sisältölinjausta kartoittava kysymys ”Elokuvafestivaalilla näkisin mielelläni” (liite 1). Odotetusti eniten kannatusta sai juuri vaihtoehto yksittäiset pitkät elokuvat ja näin ollen se valikoitui Iiris Film Festivalin sisältölinjauksen pohjaksi (ks. Kuvio 5, s. 54). (Kuvio 13.)

Varsinaisten esityskopioiden lisäksi kuluja oli huomioitava aiheutuvan myös esitysoikeuksista ja rahdeista, joiden vuoksi ohjelmistoon käytettävä kokonaissumma saattaisi kasvaa oletettua huomattavasti suuremmaksi. Keinoina kulujen minimoimiseksi nähtiin kuitenkin muun muassa rahtikulujen jakaminen toisen saman elokuvan esittävän tapahtuman kanssa tai mahdollisesti yhteisen esityskopion hankkiminen esimerkiksi ulkomailta. Koska laadukasta sisältöä pidettiin Iiris Film Festivalin ytimenä, ohjelmistokuluista tinkimistä ei koettu järkeväksi.

Palkat

Saarijärven elokuvaviikon kulurakenteesta palkat muodostivat jopa yllättävän pienen osuuden, ainoastaan noin viisi (5) prosenttia. Reikäreunan osalta palkkoja ei ollut laskettu erikseen, mutta kategorian matkakulut ja catering, 22 prosenttia, voitiin ajatella sisältävän myös henkilöstökulujen osuuden. Cateringin oli kuitenkin huomioitava sisältävän henkilöstön lisäksi myös vieraat. Tältä osin eroa mahdollisesti toteutettavaan Iiris Film Festivaliin pidettiin selkeänä, sillä ammattimaisuutta lähtökohtanaan pitävään tapahtumaan koettiin liittyvän olennaisesti myös palkan saaminen tehdystä työstä. Vaikka työryhmä tiedostikin, etteivät palkat ainakaan ensimmäisinä vuosina voisi vastata alan suosituspalkkoja, niiden nähtiin silti ohjelmiston ohella muodostavan tapahtuman suurimman menoerän. Tapahtumaa alustavasti suunniteltaessa oli kuitenkin varauduttu siihen, että, mikäli tapahtuman rahoitus ei järjestyisi odotetulla tavalla, töitä tapahtuman järjestämiseksi olisi tehtävä osittain myös talkoohengellä. Festivaalin vakiinnutettua asemansa rahoituksen hankkimisen oletettiin kuitenkin helpottuvan, jolloin myös mahdollisuus kokopäiväiseen, palkalliseen työskentelyyn olisi todennäköisempää. (Kuvio 13., s. 107.)

Varsinaisten tapahtuman järjestäjien eli opinnäytetyöryhmän lisäksi palkkoja arvioitaessa oli huomioitava myös muut tahot, jotka edellyttäisivät työstään korvauksen. Tällaisiksi toimijoiksi laskettiin esimerkiksi graafikko, järjestyksenvalvojat ja tekninen henkilökunta ja, mikäli oheisohjelma sisältäisi live-esiintymisiä tai tekijävieraita, myös heille olisi kyettävä maksamaan palkkio.

Tilavuokrat ja tekniikka

Tilavuokrien osalta Iiris Film Festivalin kulut pyrittäisiin minimoimaan ja jopa poistamaan kokonaan, jotta niihin muutoin kuluvat varat olisi mahdollista hyödyntää kulura-

kenteen muilla osa-alueilla. Kulujen minimoimista suunniteltiin tavoiteltavan yhteistyöverkoston kautta eli hankkimalla yhteistyökumppaneiksi esitystiloja hallinnoivia tahoja. Mahdollisia tapahtumapaikkoja ja potentiaalisia yhteistyökumppaneita kartoitettiin luvuissa 5.2 ja 6.3. Koska yhteistyöverkoston rakentamiseen toivotulla tavalla ei kuitenkaan voitu varmasti luottaa, työryhmän olisi varauduttava myös mahdollisiin tilavuokrista aiheutuviin kuluihin. Myös esitystekniikan toivottiin järjestävän yhteistyöverkoston kautta, sillä yhdeksi tapahtuman pääyhteistyökumppaniksi kaavailulta Keski-Suomen elokuvakeskukselta tiedettiin löytyvän elokuvien esittämiseen vaadittava kalusto sekä tekninen asiantuntemus. Ilmenevien ongelmien varalta työryhmän tulisi kuitenkin kartoittaa esimerkiksi laitteiston vuokraamisesta aiheutuvat kulut sekä tarvittavaa tekniikkaa vuokraavat tahot. Kokonaisuudessaan kategorian sisältämien kulujen voitiin kuitenkin perustellusti arvioida muodostavan kulurakenteesta suhteellisen pienen osan.

Oheisohjelma

Myös mahdollisen oheisohjelman osuus kustannusrakenteesta katsottiin oleelliseksi ottaa huomioon tapahtuman menoja suunniteltaessa. Saarijärven osalta oheisohjelman kattoi luokka ”näyttelyt ja vierailijat”, joka muodosti kustannusrakenteesta yhteensä noin viidenneksen. Reikäreunan osalta oheisohjelmaan liittyviä kuluja voitiin ajatella olevan sekä vierailijoiden matkakulut että catering, joita ei kuitenkaan ollut eritelty omaksi luokakseen. (Kuvio 13., s.107.) Oheisohjelmaan suunnattavien varojen määrän tiedostettiin itsestään selvästi riippuvan järjestettävän oheisohjelman laadusta, sillä esimerkiksi elokuvakirpputorin järjestäminen aiheuttaisi ohjaajavieraita huomattavasti pienemmät kustannukset. Osana opinnäytetyötä toteutetussa kyselyssä vastaajien toiveita tapahtuman oheisohjelmasta kartoitettiin kysymyksellä ”minkälaista oheisohjelmaa toivoisit elokuvafestivaalin tarjoavan?”, jossa vastaaja sai valita yhdeksästä valmiiksi annetusta vaihtoehdosta itselleen mieluisimmat (Liite 1).

Oheisohjelmavaihtoehdoista eniten kannatusta saivat jatkobilet ja elokuvaklubit, jotka nähtiin näin ollen järkevinä ehdotuksina Iiris Film Festivalin oheisohjelmaksi. Kuitenkin myös vaihtoehtoon ”jotain muuta, mitä?” annetut vastaukset kuten elokuvakirpputori, elokuvamyymäläiset, poikkitaiteelliset näytökset ja elokuvamusiikin konsertit nähtiin harkitsemisen arvoisina Iirisen oheisohjelmaa ajatellen (ks. luku 5.2). Kos-

ka mahdollisuudet oheisohjelman suhteen olivat moninaiset, arviota sen osuudesta tapahtuman kustannusrakenteessa ei voitu esittää ennen tarkempaa linjausta. Työryhmä koki kuitenkin persoonallisen ja huolella laaditun oheisohjelman osaksi onnistunutta elokuvafestivaalia ja huolellisesti suunniteltua tapahtumakonseptia. Näin ollen oheisohjelman voitiin sen laadusta riippumatta ajatella muodostuvan Iiris Film Festivalille suhteellisen suureksi menoeräksi.

Muut kulut

Iiris Film Festivalin kannalta oleellisia muita huomioitavia kuluja olivat muun muassa markkinointi ja tiedottaminen, joiden Reikäreunan osalta oli arvioitu muodostavan noin 20 prosenttia kokonaiskuluista. Myös liriksen tapauksessa markkinointiin suunnattavan rahallisen panostuksen oletettiin olevan huomattava. Markkinointiin käytettäviä summia pohdittaessa oli kuitenkin huomioitava esimerkiksi sosiaalisten medioiden hyödyntämisen markkinointikanavana vähentävän kustannuksia. Lisäksi jonkin painotalon kanssa mahdollisesti solmittavien yhteistyösopimusten kautta uskottiin voitavan minimoida markkinointiin liittyviä kuluja. Muut kulut -kategoriasta haluttiin nostaa esiin myös luvat ja ilmoitukset, jotka eivät kuitenkaan tulisi muodostamaan merkittävää osuutta kokonaiskustannuksista, mutta olisivat kuitenkin liriksen toteuttamiseen tähtäävän tapahtumatuotannon kannalta välttämättömiä. (Kuvio 13., s. 107.)

8 TULOKSET JA TULEVAISUUS

Esiselvityksessä teorian tiedon sekä kysely- ja konsultaatiotutkimuksen kautta saavutettuja tuloksia päädyttiin tarkastelemaan edeten luvussa 3.1 esiteltyjen tarkentavien kysymysten kautta kohti työn ydinkysymystä elokuvafestivaalin järjestämisen mahdollisuudesta. Käsittely aloitettiin tarkentavista kysymyksistä, koska niiden koettiin yhdessä muodostavan vastauksen työn pääasiallisen tavoitteen tiivistävään ydinkysymykseen. Tarkentavat kysymykset olivat seuraavat:

- Kuinka elokuvafestivaalin taustalle saataisiin rakennettua toimiva ydinorganisaatio ja poikkisektoraalinen yhteistyöverkosto?

- Kuinka vuosittaisen alueellisen elokuvatapahtuman rahoituspohja olisi mahdollista rakentaa?
- Olisiko paikallisilta markkinoilta ja tapahtumakentästä löydettävissä tilaa vuosittaiselle elokuvafestivaalille?

Opinnäytteen päätavoitteena puolestaan oli saada vastaus kysymykseen siitä, olisiko Jyväskylässä mahdollista järjestää elokuvafestivaali ja mikäli olisi, millainen sen tulisi olla.

Kuinka elokuvafestivaalin taustalle saataisiin rakennettua toimiva ydinorganisaatio ja poikkisektoraalinen yhteistyöverkosto?

liris Film Festivalin yhteistyöverkoston osalta olennaisena nähtiin selvittää sekä tapahtuman toteuttaja että ydinorganisaation ympärille rakennettava poikkisektoraalinen yhteistyöverkosto. Opinnäytteessä tapahtuman yhteistyöverkosto jaettiin tämän perusteella kahtia varsinaisesta tapahtuman suunnittelusta ja toteutuksesta vastaavaan ydin- eli tuottajaorganisaatioon sekä muihin yhteistyötahoihin. Tapahtuman yhteistyöverkosta käsiteltiin toimintasektoreiden näkökulmasta siten, että ydinorganisaation osalta huomioitiin vapaalla kentällä toimimisen erityispiirteet, kun taas muun verkoston rakentamisessa pääpaino asettui poikkisektoraalisen yhteistyön lähtökoh- tien selvittämiseen.

Opinnäytetyöryhmän edustaessa perusteilla olevaa kulttuurialan osuuskuntaa pidettiin selvänä, että tapahtuman pysyvänä järjestäjäorganisaationa tulisi toimimaan osuuskunta työryhmän johdolla. Kulttuuriala on perinteisesti jaettu kolmeen sektoriin: julkiseen sektoriin eli valtioon ja kuntiin, yksityiseen eli yrityssektoriin sekä kolman- teen sektoriin eli yhdistyksiin ja säätiöihin. Lisäksi nykykeskustelussa on huomioitu niin kutsuttu neljäs sektori, eli yhteiskunnalliset yritykset. Opinnäytteessä päädyttiin kuitenkin käyttämään termiä vapaa kenttä kuvaamaan uutta toimintasektoria, joka yhdistää alleen niin kolmannen ja neljännen sektorin kuin perinteisten sektorijaotte- luiden ulkopuolelle jäävät sekä sektoreiden rajapinnoilla toimivat tahot. Voittoa tavoit- telemattomana osuuskuntana myös liris Film Festivalin taustaorganisaation voitiin näin ollen nähdä lukeutuvan vapaan kentän toimijaksi.

Vapaa kenttä on terminä suhteellisen uusi ja tuntematon ja sen toiminta on usein epäsäännöllistä ja produktiokohtaista. Vapaan kentän roolin tapahtumatuottajana huomattiin olevan melko epäselvä nimenomaan termin uutuuden ja vapaan kentän toimintatapojen tuntemattomuuden vuoksi. Vapaan kentän roolista erityisen ongelmallisen koettiin tekevän sijoittuminen perinteisten sektoreiden välimaastoon hyödyntäen sekä ensimmäisen että kolmannen sektorin toimintatapoja ja tästä aiheutuva jokseenkin epäreilu kilpailutilanne. Vapaan kentän roolin kulttuurin tuottajana huomattiin kuitenkin selkeästi korostuneen ja sen vuoksi pidettiin perusteltuna olettaa uuden toimintasektorin yhä kasvattavan merkitystään tulevaisuudessa. Näin ollen vapaan kentän toimijan olisikin olennaista ymmärtää niin nykyisen tilanteen asettamat haasteet kuin tulevaisuuden näkymien avaamat mahdollisuudetkin.

Kulttuurialan tapahtumaorganisaatiot ovat tyypillisesti lyhytkestoisia ja ne rakentuvat lukuisista eri toimijoista. Tällaista organisaatiotyyppiä kutsuttiin opinnäytetyössä verkosto-organisaatioksi ja mainitun mallin pohjalta hahmoteltiin alustavasti myös Iiris Film Festivalin yhteistyöverkosta. Verkostomuotoisessa organisaatiossa nähtiin kuitenkin sekä hyviä että huonoja puolia ja oleellista olikin hahmottaa näiden ilmeneminen käytännössä. Iiris Film Festivalin yhteistyöverkoston suunnittelussa lähtökohtana pidettiin pitkäaikaisten, pysyvien kumppanuuksien rakentamista siten, että verkostomuotoisuudesta saataisiin irti kaikki mahdollinen hyöty.

Opinnäytteessä tapahtumaorganisaatio kuvattiin siten, että keskiössä toimii ydin- eli tuottajaorganisaatio, jolla Iiris Film Festivalin tapauksessa tarkoitettiin työryhmän edustamaa osuuskuntaa. Tuottajatahon ympärille puolestaan rakentuu laaja, useita eri toimijoita kattava verkosto, jossa jokaisella on oma roolinsa. Iiris Film Festivalin yhteistyöverkosta lähdettiin suunnittelemaan huomioiden poikkisektoraalisen eli sektoreiden välisen yhteistyön mahdollisuudet. Näkökulma perusteltiin viimeaikaisella kehityksellä, jonka seurauksena perinteinen kulttuuritapahtumien jaottelu järjestäjän edustaman sektorin mukaan oli murenemassa ja tulevaisuuden kehityssuunnaksi oli ennustettu nimenomaan poikkisektoraalista tapahtumayhteistyötä. Eri sektoreiden toimijoiden yhteen saattamisessa tiedostettiin kuitenkin olevan ongelmansa, sillä sektoreiden toimintamallien sekä tavoitteiden ja lähtökohtien tiedettiin poikkeavan toisistaan huomattavasti. Haasteiden kääntämisessä mahdollisuuksiksi olennaista oli kui-

tenkin huomata eri sektoreiden edustajien mahdollisuus toimia tapahtuman verkostossa mitä erilaisimmissa rooleissa.

Osana opinnäytetyötä suunniteltiin käytävän myös neuvotteluja alustavasti merkittävimmiksi koettujen potentiaalisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Ajanpuutteen vuoksi suurimmasta osasta neuvotteluja jouduttiin kuitenkin luopumaan ja näin ollen keskustelu toteutui ainoastaan Jyväskylän kaupungin kulttuuripalvelujen edustajan kanssa. Myös konsultaatioissa viitattiin lyhyesti yhteistyön mahdollisuuksiin, mutta varsinaisia neuvotteluja mahdollisten yhteistyötapahtumien kanssa ei koettu järkeväksi käydä vielä esiselvitysvaiheessa. Opinnäytteessä päädyttiin kuitenkin esittelemään muutama potentiaalisiksi koettu yhteistyötaho, joiden kanssa työryhmä pyrki neuvottelemaan tapahtumaprojektin edetessä. Mahdolliset yhteistyötahot valikoitiin huomioiden sekä alueelliset ja paikalliset että valtakunnalliset toimijat. Erikseen opinnäytetyössä nostettiin julkiselta sektorilta esiin Jyväskylän kaupunki, vapaalta kentältä Keski-Suomen elokuvakeskus sekä muut elokuvafestivaalit ja yksityisen sektorin edustajina työryhmän jäsenten edustamat oppilaitokset. Mahdollisia muita yrityskumppaneita pohdittiin käyttäen perusteena sitä, minkälaisessa roolissa ne tapahtumatuotannossa tulisivat toimimaan. Yhteistyötahoja etsittiin niin teknisistä kumppaneista, sisällön tuottajista kuin rahoittajistakin.

Opinnäytetyön ollessa vasta Iiris Film Festivalin uudelleen järjestämisen mahdollisuuksia kartoittava esiselvitys yhteistyöverkostoa oli mahdollista suunnitella ainoastaan alustavasti. Näin ollen varsinaisten yhteistyökumppaneiden etsinnän ja yhteistyöneuvottelujen koettiin olevan ajankohtaisia vasta, mikäli tapahtumaa ryhdyttäisiin toteuttamaan. Opinnäytteessä kartoitetut mahdolliset yhteistyökumppanit ja erilaisten yhteistyön muotojen selvittäminen nähtiin kuitenkin hyödyllisenä pohjana varsinaisen yhteistyöverkoston rakentamiselle.

Kuinka vuosittaisen alueellisen elokuvatapahtuman rahoituspohja olisi mahdollista rakentaa?

Iiris Film Festivalin rahoituslähteet jaettiin kolmeen luokkaan: organisaation omaan rahoitukseen, tapahtuman tuottoihin ja ulkopuoliseen rahoitukseen. Opinnäytteessä keskityttiin selvittämään lähinnä ulkoisen rahoituksen mahdollisuuksia ja tapahtuman

tuotot huomioitiin ainoastaan rahoitusrakennetta pohdittaessa. Ulkoista rahoitusta tarkasteltiin sekä julkisen rahoituksen että yritysysteistyöhön kautta.

Julkisten tukien määrän oli jo pitkään ennustettu laskevan, minkä vuoksi vaihtoehtoisten rahoitusmuotojen kehittämisen tarve oli korostunut. Numeroiden valossa tilanne ei kuitenkaan vaikuttanut olevan ennusteiden mukainen, sillä erityisesti elokuvatahtumien tuen osalta kehitys vaikutti päinvastaiselta tukien kehittyessä vakaasti ja nousujohteisesti. Elokuvatahtumat on valtiojohtoisen rahoituksen tasolla eriytetty muista kulttuuritapahtumista vuonna 1999, minkä katsottiin helpottavan tukien kehityksen seuraamista ja mahdollistavan jopa muista kulttuuritapahtumista poikkeavan kehityksen (Rautiainen 2010, 38).

Opinnäytteessä kartoitettiin muutamia liris Film Festivalin kannalta merkittävimpiä apurahalähteitä sekä käsiteltiin lyhyesti julkisten tukien hakemisen yleisiä periaatteita. Tapahtuman kannalta huomion arvoisia tukilähteitä etsittiin niin erityisesti elokuvataiteen tukemiseen keskittyneistä kuin alueellisesti merkittävistäkin tahoista. Molemista kategorioista päädyttiin valitsemaan lähemmän tarkastelun alle kolme lirkseen kannalta oleelliseksi koettua tahoja. Elokuvataidetta tukevista tahoista esiteltiin Suomen elokuvasäätiö, Valtion elokuvataidetoimikunta sekä Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK. Alueellisesti merkittävistä tukijoista työssä puolestaan keskityttiin Jyväskylän kaupunkiin, Suomen kulttuurirahaston Keski-Suomen rahastoon sekä Keski-Suomen taidetoimikuntaan. Opinnäytetyössä ei kuitenkaan huomioitu tapahtuman oheisohjelman mahdollisesti uusia tukiväyliä avaavaa vaikutusta, sillä oheisohjelman vaikutus tukimahdollisuuksiin koettiin mahdolliseksi kartoittaa vasta oheisohjelmalinjauksen varmistuttua.

Julkisen tuen hakuprosessia on usein moitittu sekavaksi ja hankalaksi ja päätöksiä epäreiluiksi, mutta työryhmä koki ongelmien johtuvan lähinnä tarvittavan tiedon tai osaamisen puutteesta. Apurahojen ja avustusten hakemisessa olennaisena nähtiin jokaisen tukia myöntävän tahon kriteerien ja erityisvaatimusten huomioiminen. Lisäksi merkitykselliseksi koettiin hakemusten ja liitteiden huolellinen laadinta ja perusteellinen pohjatyö. Vaikka liris Film Festivalin osalta julkisen rahoituksen hakeminen ei ollutkaan vielä ajankohtaista, opinnäytetyönä laaditun huolellisen ja kattavan esiselvityksen uskottiin edesauttavan myönteisten tukipäätösten saamista.

Yritysyhteistyöstä oli ennustettu kehittyvän vaihtoehtoinen rahoituskanava väitteiden mukaan ehtyvälle julkiselle rahoitukselle. Kuitenkin yritysten taiteiden ja kulttuurin tukemiseen suuntaamien varojen määrän todettiin laskeneen koko 2000-luvun ajan, eikä siitä esiselvityksen perusteella ainakaan toistaiseksi ollut muodostunut merkitykseltään toivottua rahoitusvaihtoehtoa. Yritysyhteistyö on jaettavissa viiteen eri muotoon: sponsorointiin, taidehankintoihin, markkinointiyhteistyöhön, lahjoituksiin ja muuhun tukeen. Iiris Film Festivalin kannalta perinteisen sponsorointiyhteistyön ohella potentiaalisimpina yhteistyön muotoina nähtiin markkinointiyhteistyö sekä muu tuki, joka pitää sisällään muun muassa yritysten työntekijöilleen hankkimat pääsyliput kulttuuritapahtumiin sekä muun työhyvinvointiin liittyvän virkistystoiminnan.

Suurimpana ongelmana yritysyhteistyössä nähtiin se, etteivät yritykset olleet perinteisesti kokeneet kulttuurin tukemisesta saatavaa hyötyä riittäväksi. Lisäksi kulttuurialan toimijoiden osaaminen yhteistyöehdotusten laatimisessa oli yritysten näkökulmasta riittämätöntä, mutta haasteista huolimatta työryhmä koki yritysyhteistyön varteenotettavana vaihtoehtona Iiris Film Festivalin rahoituksen kannalta. Koska Iiris Film Festivalin mahdollisia yhteistyökumppaneita ei opinnäytetyössä kartoitettu muuten kuin selvityksen tasolla, yritysyhteistyön todellisista mahdollisuuksista ei kuitenkaan toistaiseksi voitu saada varmuutta.

Osana opinnäytetyötä selvitettiin myös, miten Iiris Film Festivalin rahoitus- ja kustannusrakenne voisivat muodostua. Koska tietoa elokuvafestivaalien taloudesta ei ollut saatavilla, aihetta kartoitettiin asiantuntijakonsultaatioiden kautta. Konsultaatioiden tuloksissa kiinnitettiin erityistä huomiota siihen, että vaikka konsultoitujen edustamat tapahtumat olivat lähes yhteneviä niin edellisvuoden kävijämäärältään kuin budjetiltaan, rahoitus- ja kustannusrakenteet poikkesivat toisistaan huomattavasti. Näin ollen konsultaatioita ei voitu käyttää pohjana Iiris Film Festivalin talousrakenteen arvioimiselle, sillä Iiriksen talouden todettiin voivan kallistua tapahtumista kumman tahansa edustamaan suuntaan eikä perusteettomia arvioita koettu mielekkääksi esittää. Konsultaatioiden pohjalta saatiin kuitenkin arvokasta tietoa siitä, minkälaisista osa-alueista myös Iiris Film Festivalin talous voisi rakentua.

Olisiko paikallisilta markkinoilta ja tapahtumakentästä löydettävissä tilaa vuosittaiselle elokuvafestivaalille?

Tapahtuman markkina-asemaa selvitettiin sekä kilpailijoiden että kysynnän kautta. Kilpailijoista opinnäytteessä käsiteltiin pääasiassa vakiintuneet valtakunnalliset ja alueelliset elokuvatapahtumat, joista olennaisina pidettiin tietoja festivaalien sisältölinjauksesta, kohderyhmästä ja ajallisesta sijoittumisesta, joihin uusi Iiris Film Festival pyrittiin suhteuttamaan. Huomion arvoisina pidettiin kuitenkin myös muita merkittäviä yleisötapahtumia, joilla uskottiin voivan olla vaikutusta suunnitteilla olevan festivaalin kannalta. Iiris Film Festivalin potentiaalista tapahtuma-ajankohtaa suunniteltaessa olennaista oli huomioida suomalaisten elokuvafestivaalien suuri määrä sekä suhteellisen tasainen ajoittuminen pitkin kalenterivuotta, joista johtuen täydellisen ajankohdan löytäminen oli tiedostettava jo etukäteen mahdottomaksi (ks. Kuvio 4., s. 43). Näin ollen Iirixen ajoitusmahdollisuuksia selvittäessä työryhmän oli arvioitava kunkin ajankohdan hyvät ja huonot puolet ottaen huomioon edellä merkityksellisiksi mainitut tapahtumat olennaisine piirteineen.

Iirixen kannalta olennaisten tapahtumien ajoittumisesta tehdyn selvityksen perusteella työryhmä koki lokakuun järkevimmäksi ajankohdaksi uudelle Iiris Film Festivalille. Vaikka lokakuu osoittautuikin elokuvatapahtumien osalta yhdeksi vuoden ruuhkaisimmista kuukausista, tarkemman selvityksen tuloksena kyseiselle ajankohdalle sijoittuvien tapahtumien huomattiin eroavan suunnitellusta uudesta Iiris Film Festivalista sisältölinjauksensa ja näin ollen myös kohdeyleisönsä puolesta. Alueellisesti lokakuulle ajoittui ainoastaan lapsille suunnattu HURMOS koulukinofestivaali, jota ei mielletty Iirixen kilpailijaksi tapahtumien merkittävästi toisistaan eroavien kohderyhmien vuoksi. Valtakunnallisesti kyseiselle ajankohdalle sijoittuivat karibialaisen elokuvan festivaali Cinemaissi, animaatioelokuvaan erikoistunut Animatrix, venäläisiä elokuvia esittävä Kino-Lokakuu sekä vuosittain vaihtuvan teeman ympärille rakennettu Filmiä ja valoa elokuvafestivaali. Muut ajankohdat koettiin ongelmallisiksi johtuen joko kyseisille ajankohdille sijoittuvista, Iirixen kanssa saman kohderyhmän jakavista elokuvafestivaaleista tai muista suurista yleisötapahtumista kuten Neste Oil Rally Finlandista tai kesän musiikkifestivaaleista.

Lokakuu nähtiin otollisena ajankohtana myös mahdollista elokuvafestivaalien välistä yhteistyötä ajatellen, sillä ajankohtaa suunniteltaessa työryhmän oli huomioitava, ettei päällekkäisyys jonkin alueellisen elokuvafestivaalin kanssa välttämättä tarkoittaisi kilpailua, vaan se voitaisiin nähdä myös yhteistyömahdollisuutena. Tämän vuoksi Iiris Film Festivalin ajankohtaa suunniteltaessa olikin olennaista ottaa alueellisen kilpailun lisäksi huomioon mahdollisuus paikallisten toimijoiden väliseen yhteistyöhön. Elokuvafestivaaliyhteistyön mahdollisuudet selvitettiin vertaamalla yhtenevän ajankohdan ja sisältölinjauksen mukanaan tuomia hyötyjä ja riskejä sekä kartoittamalla karkeasti mahdolliset yhteistyötahot. Alueellisen yhteistyön lisäksi otettiin huomioon mahdollisuus myös valtakunnallisiin kumppanuuksiin. Lukuun ottamatta Reikäreuna-elokuvafestivaalia valtakunnallisten yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen päätettiin kuitenkin toteuttaa vasta siinä vaiheessa, kun tapahtuman järjestäminen olisi ajankohtaista.

Koska Iiris Film Festivalin mahdollista järjestämisajankohtaa selvittäessä haluttiin kilpailun lisäksi huomioida myös yhteistyömahdollisuudet, konsultaation yhteydessä Saarijärven elokuvaviikon järjestäjän Yrjö Pulkkisen kanssa keskusteltiin lyhyesti mahdollisesta yhteistyöstä Iiris Film Festivalin ja Saarijärven elokuvaviikon välillä. Koska yhteistyö vaikutti mielekkäältä vaihtoehdolta kummankin osapuolen näkökulmasta, Saarijärven elokuvaviikon ajankohta oli järkevää ottaa huomioon Iiruksen taroituksiin sopivaa tapahtuma-ajankohtaa selvittäessä. Saarijärven elokuvaviikon sijoituessa vuoden kiireisimmälle kuukaudelle, marraskuulle, järkevimiltä vaihtoehdoilta Iiruksen kannalta vaikuttivat marraskuuta ympäröivät kuukaudet, loka- ja joulukuu. Koska joulukuu oli kuitenkin jo potentiaalisia ajankohtia analysoitaessa todettu huonoksi vaihtoehdoksi, lokakuuta päädyttiin pitämään myös yhteistyömahdollisuuksien vuoksi Iiris Film Festivalille sopivimpana järjestämisajankohtana. Tapahtuman sijoittamista lokakuulle puolsi myös Reikäreuna -elokuvafestivaalin ajoittuminen syyskuulle ja näin ollen riittävän lähelle Iirukselle kaavailtua ajankohtaa.

Iiris Film Festivalin mahdollista sisältölinjausta selvitettiin kyselyssä neljällä eri kysymyksellä, joista ensimmäinen perehtyi kysymykseen siitä, millaisista näytöksistä Iiris Film Festivalin potentiaalinen yleisö olisi kiinnostunut. Kolmella seuraavalla kysymyksellä kartoitettiin, minkä tyyppiset elokuvat kohdeyleisö koki mielekkäiksi. Kaksi kolmesta elokuvatyyppejä kartoittavasta kysymyksestä esitettiin asenneasteikkojen

muodossa, kun taas kolmanteen vastaajat saivat mainita vapaasti suosikkielokuvaan.

Ensimmäisessä kysymyksessä ylivoimaisesti suurimman kannatuksen saivat yksittäiset pitkät elokuvat, joiden työryhmä oli etukäteen uskonutkin miellyttävän potentiaalista kohdeyleisöä muita vaihtoehtoja enemmän (ks. Kuvio 5., s. 54). Genrejen suosiota mittaavassa asenneasteikossa korkeimman pistekeskiarvon saivat dokumentti, draama ja kulttielokuva, kun taas yksittäisten elokuvien kannatusta mitanneen asenneasteikon suosituimmat teokset olivat Leon, Monty Python – Elämän tarkoitus sekä Fear and Loathing in Las Vegas. Näin ollen draama ja kulttielokuva miellyttivät vastaajia niin genreinä kuin esimerkkielokuviansakin puolesta, mutta komedian osalta genre ja esimerkkielokuvan pistekeskiarvot erosivat toisistaan oleellisesti Monty Python – Elämän tarkoitus -elokuvan ollessa huomattavasti edustamaansa genreä suosituimpi. Myös dokumenttielokuvan suosiossa ero genre ja esimerkkielokuvan välillä oli merkittävä genre pistekeskiarvon ollessa huomattavasti esimerkkiteos Fahrenheit 9/11 -dokumentin pistekeskiarvoa korkeampi. (Ks. Kuvio 6., s. 56.)

Vapaassa kysymyksessä eniten mainintoja saaneet teokset olivat suurilta osin linjassa asenneasteikkojen tulosten kanssa. Poikkeuksen muodosti ainoastaan dokumenttielokuvan suosio, joka osoittautui vapaassa kysymyksessä päin vastaiseksi asenneasteikon tulokseen nähden. Ainutkaan vapaassa kysymyksessä eniten mainintoja saaneista elokuvista ei lukeutunut dokumentiksi, kun taas mainituista elokuvista draamoiksi luettiin kahdeksantoista ja kulttielokuviksi neljätoista teosta. (Ks. Kuvio 6., 56; Kuvio 7., s. 59.) Yksittäisten elokuvien, trilogioiden ja saagojen lisäksi useita mainintoja saivat Quentin Tarantinon, Stanley Kubrickin, Tim Burtonin, Terry Gilliamin sekä David Lynchin tuotannot kokonaisuudessaan. Ohjaajien osalta vapaasta kysymyksestä saadut tulokset osuivat suhteellisen hyvin yksin asenneasteikkojen tulosten kanssa, sillä kaikki edellä mainituista ohjaajista nähtiin voitavan lukea kulttiohjaajiksi.

Tapahtuman oheisohjelman suhteen kyselyssä esitetyt toivomukset koettiin käyttökelpoisiksi, sillä niiden katsottiin tukevan kyselyn ja konsultaatioiden kautta muodostettua mielikuvaa tapahtuman sisällöstä. Kyselyn kautta saatuja ehdotuksia olivat muun muassa elokuvaan liittyvien oheistuotteiden kuten seinälippujen ja paitojen

myyntiin keskittyvät myyjäiset, elokuvakirpputori sekä elokuva-aiheiset näyttelyt. Jatkobileiden suhteen esitettiin toivomuksia yhtyeistä soittamassa elokuvamusiikkia.

Tapahtuman sisältölinjausta suunniteltaessa huomioon otettiin niin kyselyn kuin konsultaatioidenkin tulokset sekä työryhmän oma näkemys kunkin sisältölinjausvaihtoehdon järkevyydestä. Tulosten analyysin ja arvioinnin seurauksena uusi liris Film Festival päätettiin linjata kolmipäiväiseksi kulttielokuvan festivaaliksi, jonka näytökset koostuisivat pääasiassa yksittäisistä pitkistä elokuvista ja, jonka elokuvatarjontaa tuettaisiin persoonallisella oheisohjelmalla. Tapahtuman rajaaminen kulttielokuvan festivaaliksi koettiin järkeväksi valinnaksi kulttielokuvan monipuolisuuden vuoksi, sillä festivaalin sisällön linjaaminen kulttielokuvan maineen ansainneisiin teoksiin ei rajaisi pois ohjelmistovaihtoehtoja mistään genrestä, vaan mahdollistaisi elokuvien esittämisen generarajoista riippumatta. Monipuolisuus nähtiin olennaisena myös kohdeyleisön miellyttämisen kannalta, sillä kulttielokuvaan erikoistuvalla festivaalilla olisi mahdollista esittää myös kahteen, asenneasteikossa korkeimman pistemäärän saaneeseen genreen lukeutuvia kulttimaineisia elokuvia. Näin ollen kulttielokuva voitaisiinkin nähdä järkevänä kompromissina kohdeyleisön toiveista. Myös konsultaatioiden tulosten katsottiin tukevan suunniteltua ohjelmistolinjausta konsultoitavien korostaessa nimenomaan ohjelmiston monipuolisuuden merkitystä.

liris Film Festivalin kysynnän arviointi osoittautui suhteellisen ongelmalliseksi, sillä vaikka uusi liris Film Festival pohjautuukin vanhaan festivaaliin, niitä ei yhteneväisyyksistään huolimatta voitu nähdä samana tapahtumana. Tämän vuoksi uuden lirisin kohdalla voitiinkin puhua mielekkäästi ainoastaan potentiaalisesta kysynnästä, vaikka vanhan tapahtuman tapauksessa myös todellisen kysynnän arviointi oli mahdollista. Arvioidessaan kysyntää uuden liris Film Festivalin kannalta työryhmä hyödynsi kyselyllä saavuttamia tuloksia. Kyselyllä haluttiin selvittää, millä ehdoin vastaajat olisivat halukkaita ottamaan osaa tapahtumaan, minkä vuoksi lomakkeeseen sisällytettiin osallistumisen syytä kartoittava kysymys. Kysymyksenä ”Miksi ottaisit osaa elokuvafestivaaliin?” oli moniulotteinen, sillä sen uskottiin antavan työryhmälle tietoa sekä festivaalilta vaadittavista peruspiirteistä että tapahtuman kysynnästä.

Kohderyhmän festivaaliin osallistumisen syytä kartoittavassa kysymyksessä selvästi suurimman kannatuksen saivat vaihtoehdot ”ohjelmistossa elokuvia, joita ei muualla

näe” sekä ”näytösten edullisuus”, joita näin ollen pidettiin kysynnän edellytyksinä. Kysynnän kannalta olennaiseksi koettiin myös vaihtoehdon ”en ole kiinnostunut osallistumaan” kannatus, sillä mikäli vaihtoehdon valinneiden määrä olisi noussut merkittävän suureksi, työryhmän olisi ollut välttämätöntä arvioida entistä kriittisemmin elokuvafestivaalin järjestämisen kannattavuutta. Vaihtoehdon kuitenkin saadessa kannatusta ainoastaan kymmeneltä (10) vastaajalta tulosta ei pidetty liriksen kannalta huolestuttavana. Vastausvaihtoehdon valinneiden pieni määrä tulkittiinkin nimenomaan osoitukseksi tapahtumalle olemassa olevasta kysynnästä. (Ks. Kuvio 8., s. 65.)

Kysymyksen ”oletko kiinnostunut elokuvista?” katsottiin osaltaan tukevan kysynnästä kyselyn perusteella tehtyä johtopäätöstä, sillä kaikista vastaajista 83,4 % valitsi vastausvaihtoehtokseen ”kyllä, katson mielelläni elokuvia ja seuraan elokuvaan liittyviä tapahtumia”. Vaihtoehto ”ei, en ole kiinnostunut elokuvista tai elokuvakulttuurista” puolestaan sai kannatusta ainoastaan 0,6 prosentilta. Loput vastaajista ilmoittivat suhtautumisensa neutraaliksi tai ei osannut sanoa. Tuloksia arvioitaessa oli kuitenkin tärkeää huomioida, ettei kiinnostuksen elokuvakulttuuria kohtaan voitu automaattisesti olettaa tarkoittavan kiinnostusta osallistua elokuvafestivaaliin. Näin ollen ”kyllä, katson mielelläni elokuvia ja seuraan elokuvaan liittyviä tapahtumia” -vaihtoehdon kannatuksesta ei voitu suoraan vetää johtopäätöksiä kysynnästä vaan tulos oli nähtävä ainoastaan suuntaa-antavana.

Koska kyselyn toteuttaminen oli kuitenkin opinnäytteen tapauksessa ainoa järkevä tapa selvittää tapahtuman kysyntää, työryhmän oli tehtävä johtopäätökset perustuen nimenomaan kyselyn tuloksiin. Kyselyn ja vanhan liris Film Festivalin kautta uudelle lirikselle oli löydettävissä kohderyhmä. Vaikka kokonaiskohderyhmän kokoa ei ollutkaan opinnäytteen puitteissa mahdollista selvittää, potentiaalisten asiakkaiden määrän uskottiin olevan riittävä tapahtuman uudelleen järjestämistä ajatellen.

Vaikka esiselvitys toteutettiin laaja-alaisena ja suhteellisen kattavana, sitä ei pidetty riittävänä tapahtuman järjestämistä eikä etenkin sen jatkuvuutta ajatellen. Jotta työryhmä pysyisi myös tulevaisuudessa selvillä kohderyhmän toiveista ja, jotta tapahtumaa kyettäisiin kehittämään yleisön toivomaan suuntaan, kyselytutkimuksen kaltaisia selvityksiä katsottiin olevan tärkeää toteuttaa myös jatkossa. Lisäksi markkina-

aseman kannalta olennaisena pidettiin kilpailijoita koskevien tietojen päivittämistä niiltä osin kuin ne liris Film Festivalin kannalta koettaisiin olennaisiksi. Huomioitavina seikkoina pidettiin pääasiassa uusien toimijoiden liittymistä elokuvafestivaalikenttään tai vanhojen jättäytymistä siitä pois sekä muutoksia vanhojen tapahtumien ajankohdissa tai sisältölinjauksissa.

Onko Jyväskylässä mahdollista järjestää elokuvafestivaali ja mikäli on, millainen sen tulisi olla?

Opinnäytteen päämääränä oli kolmen edellä käsitellyn tarkentavan kysymyksen kautta löytää vastaus festivaalin järjestämisen mahdollisuutta ja tapahtuman luonnetta kartoittavaan kysymykseen. Lähtökohtana olivat näin ollen tarkentaviin kysymyksiin saadut vastaukset ja niiden merkitys liris Film Festivalin tulevaisuuden kannalta. Ajatuksena oli, että mikäli tarkentavien kysymysten kautta saadut tulokset olisivat opinnäytteen tavoitteen kannalta positiivisia, voitaisiin johtopäätöstä tapahtuman järjestämisen kannattavuudesta pitää perusteltuna.

Yhteistyöverkoston osalta olennaisena nähtiin selvittää sekä tapahtuman toteuttaja että ydinorganisaation ympärille rakennettava poikkisektoraalinen yhteistyöverkosto. Työryhmän edustaessa perusteilla olevaa kulttuurialan osuuskuntaa pidettiin itseltään selvänä, että tapahtuman pysyvä järjestäjäorganisaatio tulisi olemaan osuuskunta työryhmän johdolla. Koska potentiaalisia yhteistyökumppaneita, joista osa oli jo alustavasti sitoutunut toimimaan osana tapahtuman toteutusta, oli löydettävissä riittävästi, voitiin sopivan verkoston rakentamisen ajatella olevan mahdollista. Näiden seikkojen perusteella vastausta yhteistyöverkostoa koskevaan kysymykseen pidettiin liris Film Festivalin järjestämismahdollisuuksien kannalta positiivisena.

Rahoituksen suhteen kartoitettiin mahdollisuuksia sekä julkisen rahoituksen että yritysyhteistyön kautta. Julkisen rahoituksen osalta huomattiin, että juuri liris Film Festivalin tarkoituksiin sopivia rahoituslähteitä oli löydettävissä useita niin alueellisesti kuin erityisesti elokuvakulttuurin tukemisenkin osalta. Koska apurahojen ja avustusten saaminen nähtiin kuitenkin epävarmana, liris Film Festivalin rahoitusta ei voitu laskea pelkästään julkisen rahoituksen varaan, vaan vaihtoehtoisena rahoitusmallina oli käsiteltävä yritysyhteistyö. Osana opinnäytettä ei kuitenkaan toteutettu yritysyhteistyö-

neuvotteluja, joten varmuutta yritysrahoituksen saamisesta tapahtumalle ei voitu osoittaa olevan. Tulosten pohjalta Iiris Film Festivalin tarkoituksiin soveltuvien yritysyhteistyökumppaneiden löytymistä pidettiin kuitenkin mahdollisena ja jopa todennäköisenä. Koska julkiseen rahoitukseen ei kuitenkaan Iiruksen tapauksessa voitu varmasti luottaa eikä yksityisen rahoituksen mahdollisuuksia kartoitettu opinnäytteessä käytännön tasolla, rahoituksen järjestymistä tapahtumalle ei voitu pitää itsestään selvyytenä. Lisäksi on huomioitava, että koska opinnäytteessä keskityttiin selvittämään ainoastaan ulkopuolista rahoitusta, tapahtuman omaa rahoitusta ei otettu huomioon osana festivaalin rahoitusrakennetta. Esiselvityksen uskottiin kuitenkin olevan hyödyksi rahoitusta haettaessa ja opinnäytteen muodossa toteutetusta huolellisesta ja kattavasta pohjatyöstä johtuen rahoituksen järjestyminen koettiin mahdolliseksi.

Markkina-aseman osalta olennaisinta oli kartoittaa tapahtuman kysyntä, jota kartoitettiin kyselyllä, johon saatujen vastausten perusteella oli vedettävissä johtopäätös tapahtumalle olemassa olevasta kysynnästä. Suhteellisen valmiille tapahtumakokonaisuudelle oli selkeästi löydettävissä kohderyhmä, joka puolestaan jakautui luontevasti erillisiin segmentteihin. Vaikka kokonaiskohderyhmän kokoa ei ollutkaan mahdollista selvittää, potentiaalisten asiakkaiden määrän uskottiin kuitenkin olevan riittävä perustelemaan Iiris Film Festivalin järjestämisen kannattavuus nimenomaan kysynnän kautta. Osana markkina-asema-analyysiä kartoitetun kilpailutilanteen pohjalta Iiris Film Festivalille oli löydettävissä paikka paikallisilta vapaa-ajan palveluiden markkinoilta niin suunnitellun tapahtuma-ajankohdan kuin sisällönkin puolesta.

Tarkentavien kysymysten ulkopuolelta haluttiin nostaa esiin myös ydinkysymyksen vastaukseen olennaisesti vaikuttava opinnäytteen osa-alue, elokuvatapahtuman järjestämisen erityispiirteet. Osa-alueen ymmärrys koettiin ratkaisevaksi tehtäessä päätöstä tapahtuman toteuttamisesta. Opinnäytetyössä elokuvatapahtuman järjestämisen erityispiirteitä kartoitettiin konsultaatioiden ja työryhmän oman elokuvakulttuurin ja tapahtumatuotannon tuntemuksen kautta, sillä lähdekirjallisuutta aiheesta ei ollut saatavilla.

Elokuvatapahtumien erityispiirteitä käsiteltiin pääasiallisesti suhteessa esittäviin taiteisiin, joihin elokuvan taiteenlajina laskettiin opinnäytteessä lukeutuvan. Huomattavia eroja muihin kulttuuritapahtumiin verrattuna löytyi jokaiselta tuotantoprosessin

osa-alueelta: sisältötuotannosta, teknisestä tuotannosta sekä taloudellisesta tuotannosta. Erityispiirteitä löydettiin myös sekä markkinoinnin ja tiedottamisen että lakiin ja hallintoon keskittyvien tuotantoprosessien osalta. Opinnäytetyönä laaditun selvityksen pohjalta työryhmä koki omaavansa tarvittavan tiedon elokuvafestivaalin järjestämiseksi sekä väylät ja verkostot lisäneuvojen ja, tarpeen vaatiessa, myös avun saamiseksi. Kuitenkin oli tärkeää huomioida tarvittavan osaamisen hioutuvan lopullisesti vasta käytännön kautta ja tästä näkökulmasta työryhmän aiemmat sekä opinnäytteen kautta rakennetut verkostot nähtiin välttämättöminä Iiris Film Festivalin järjestämistä ajatellen.

Iiris Film Festivalin uudelleen järjestäminen koettiin mahdolliseksi edellä esiteltyjen johtopäätösten perusteella. Tapahtuman sisältö ja luonne suunniteltiin alustavasti sekä työryhmän ja konsultoitavien että kohderyhmän näkemysten ja toiveiden pohjalta. Ohjelmisto päätettiin linjata sisältönsä puolesta kulttielokuvaan ja vaihtoehdoksi valtavirtaelokuvateattereiden tarjonnalle. Oheisohjelma puolestaan suunniteltiin alustavasti tapahtuman pääasiallista konseptia – vaihtoehtoisen elokuvan esittämistä – tukevaksi ottaen huomioon kohderyhmän toiveet oheisohjelman luonteesta. Lisäksi työryhmä koki järkeväksi huomioida kohderyhmän toiveet poikki- ja monitaiteellisista sisältöyhdistelmistä tapahtumaa tulevaisuudessa järjestettäessä. Poikkitaiteellisuuden suhteen harkitsemisen arvoisena pidettiin esimerkiksi muiden esittävien taiteiden kuten musiikin, tanssin tai sirkuksen yhdistämistä elokuvaesityksiin. Alustavasti suunniteltiin myös tarjottavan näkyvyyttä paikallisille ja alueellisille av-kulttuurin tekijöille ja erityisesti esimerkiksi mediataiteilijoille, joiden teosten esittäminen näytösten yhteydessä tarjoaisi sekä poikkeuksellista sisältöä katsojille että osaltaan tukisi paikallisia tekijöitä.

Koska vanhan tapahtuman imago nähtiin ongelmallisena uuden Iiris Film Festivalin lanseeraamista ajatellen, festivaalin alkuperäinen nimi haluttiin päivittää uuden tapahtuman imagoon ja tavoitteisiin paremmin sopivaksi. Tapahtuman alkuperäinen nimi oli lähtöisin Jyväskylän ammattikorkeakoulun entiseltä opettajalta Jarmo Valkolalta, jolta pyrittiin opinnäytteen laatimisen yhteydessä saamaan lupa nimen käyttöön ja sen muokkaamiseen. Koska työryhmä halusi kunnioittaa Iiris Film Festivalin perinnettä ja pitää uuden tapahtuman kytkettävissä lähtökohtana toimivaan alkuperäiseen tapahtumaan, nimeä ei oltu valmiita hylkäämään kokonaan. Tarkoituksena olikin se-

kä vaalia liriksen perinnettä että tuoda tapahtuman kehitys esille muokatun nimen kautta. Koska sanaa "iiris" pidettiin osuvana monitulkintaisuutensa vuoksi, nimenomaan sen pohjalta haluttiin rakentaa myös uusi nimi. Lupaa vanhan nimen hyödyntämiseen ei kuitenkaan saatu, joten työryhmän olisi osana varsinaista tapahtuman suunnittelu- ja tuotantoprosessia keksittävä festivaalille uusi nimi.

Saatujen tulosten ja niistä tehtyjen johtopäätösten perusteella tapahtumaa päätettiin ryhtyä järjestämään vuodesta 2012 eteenpäin. Pohjana tapahtuman suunnittelulle ja järjestämiselle käytetään opinnäytetyönä laadittua esiselvitystä

9 OPINNÄYTETYÖPROSESSIN KUVAUS JA ARVIOINTI

Opinnäytetyöprosessi aloitettiin keväällä 2010 aiheen valinnalla ja opinnäytetyösuunnitelman kirjoittamisella. Alkuperäisen aiheen kuitenkin muututtua syksyllä 2010 tapahtuman järjestämisestä Iiris Film Festivalin tulevaisuutta kartoittavan esiselvityksen laatimiseksi varsinainen valmiiseen opinnäytteeseen johtanut prosessi saatiin alulle vasta syyskuussa 2010. Työskentely uuden aiheen parissa aloitettiin neuvotteluilla Keski-Suomen elokuvakeskuksen kanssa koskien tilaajan toiveita ja vaatimuksia opinnäytteen sisällöstä. Esiselvityksen perustaksi laadittiin KSEK:n toiveiden ja työryhmän omien intressien pohjalta suuntaa-antava opinnäytetyösuunnitelma, joka hyväksyttiin sekä tilaajalla että kummankin työryhmän jäsenen ohjaajilla ennen varsinaisen opinnäytetyön aloittamista.

Johtuen käsiteltävän aiheen laajuudesta, opinnäyte päädyttiin toteuttamaan kahden tekijän yhteistyönä. Aihetta koettiin tarpeelliseksi käsitellä sekä tapahtumatuotantoon erikoistuneen kulttuurituottajan että tapahtumamarkkinointiin erikoistuneen medianomin näkökulmasta, koska tällaisen lähestymistavan uskottiin hyödyttävän parhaiten niin tilaajaa kuin mahdollisesti toteutettavaa tapahtumaakin. Yhteistyön kahden koulutusalan ja osaamisalueen välillä koettiin mahdollistavan aiheen käsittelyn sen vaatimalla monipuolisuudella ja sitä kautta lisäävän työn sovellusarvoa.

Ongelmia yhteistyölle muodostivat kuitenkin oppilaitosten toisistaan eroavat kriteerit, joiden vertailu ja suhteuttaminen toisiinsa lisäsivät tekijöiden työmäärää, sillä esiselvitys haluttiin laatia molempien oppilaitosten vaatimuksia vastaavaksi. Eroja oli muun muassa lähdeluettelon ja -viitteiden merkintätavoissa sekä opinnäytteen vaadittavassa vähimmäispituudessa. Yhdessä kummankin työryhmän jäsenen ohjaavien opettajien kanssa yhteistä opinnäytetyötä varten saatiin kuitenkin sovittua sisältöä koskevat kriteerit, joiden mukaisesti laadittuna esiselvitys täyttäisi molempien oppilaitosten opinnäytteilleen asettamat vaatimukset. Koska Jyväskylän ammattikorkeakoulun ulkoasua koskevat vaatimukset kuitenkin erosivat Humanistisen ammattikorkeakoulun vastaavista, jäsenten opinnäytteet laadittiin sisällöltään yhteneviksi, mutta ulkoasultaan oppilaitosten vaatimusten mukaisiksi.

Johtuen opinnäytetyöprosessille varatun ajan rajallisuudesta kaikkia aiheeseen olennaisesti liittyviä osa-alueita ei kyetty käsittelemään, vaan osa tilaajan toivomista aiheista jouduttiin rajaamaan esiselvityksen ulkopuolelle jo työtä suunniteltaessa. Kokonaisuuden kannalta oleellisimmiksi koettiin työryhmän, tilaajan ja ohjaavien opettajien kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta tapahtuman rahoitus ja yhteistyöverkosto sekä markkina-asema. Näin ollen esimerkiksi tapahtuman brändäykseen liittyvät seikat sekä festivaalia ja sen järjestäjäorganisaatiota käsittelevät analyysit rajattiin tarkasteltavan aihealueen ulkopuolelle ja myöhemmin erikseen käsiteltäviksi.

Aiheen karsimisesta huolimatta työssä tarkasteltava kokonaisuus jäi odotettua laajemmaksi, mikä näkyi vaatimukset reilusti ylittävässä sivumäärässä. Työn pituutta pidettiin kuitenkin perusteltuna, sillä valmiin esiselvityksen sisältö nähtiin tilaajan toiveita vastaavana ja kunkin osa-alueen koettiin palvelevan olennaisesti opinnäytetyön päämäärää. Työn jo valmiiksi rajatun sisällön karsimista ei pidetty järkevänä, sillä karsitun version ei uskottu voivan olla riittävän kokonaisvaltainen tilaajan toiveisiin ja työryhmän omiin tarkoitukseen nähden ja näin ollen opinnäytteen kokonaispituus katsottiin oikeutetuksi.

Opinnäytteen aihealueen laajuus hankaloitti kuitenkin ajoittain kirjoitusprosessin aikana kokonaisuuden hahmottamista, minkä vuoksi työryhmän oli useassa vaiheessa harkittava uudelleen eri osa-alueiden välisiä suhteita ja muokattava työn rakennetta harkintansa mukaan. Vaikka työryhmä tiedostikin, että joko rahoitus, yhteistyöverkos-

to tai markkina-asema olisi jo itsessään riittänyt opinnäytteen aiheeksi, työssä päädyttiin yhden edellä mainituista aiheista käsittelemisen sijaan tarkastelemaan kaikkia. Huolimatta siitä, että kaikkien kolmen aihealueen sisällyttämisen opinnäytteeseen tiedettiin vaikuttavan vaadittavan työn määrään merkittävästi, ratkaisuun päädyttiin, sillä sen uskottiin parhaiten hyödyttävän työryhmän lopullista päämäärää, Iiris Film Festivalin järjestämistä.

Rakenteellisesti opinnäytteestä pyrittiin laatimaan mahdollisimman selkeää ja yhtenäistä kokonaisuutta. Tämän vuoksi päädyttiinkin ratkaisuun, jossa käytännöllinen ulottuvuus esiteltiin tietoperustan rinnalla sen sijaan, että teoria ja käytäntö olisi esitetty omina, erillisinä kokonaisuuksinaan. Vaikka ratkaisu nähtiinkin vaihtoehtoan työläämpänä ja enemmän aikaa vaativana, teorian ja käytännön yhdistämisen koettiin sekä palvelevan käytännönläheisen työn tarkoitusta että helpottavan kokonaisuuden hahmottamista. Tämän vuoksi ratkaisun uskottiinkin lisäävän työn rakenteen selkeyttä ja sujuvuutta ja näin ollen valittu vaihtoehto nähtiin miinuspuolistaan huolimatta kannattavana myös työn valmistumisen jälkeen.

Opinnäytteen ja sen aihepiirin laaja-alaisuuden ja monitahoisuuden vuoksi kokonaisuutta päädyttiin teorian ja käytännön yhdistämisen lisäksi selkeyttämään käyttämällä runsaasti kuvioita. Kuvioiden käyttöön päädyttiin, koska niistä asioiden hahmottaminen koettiin yksinkertaisemmaksi suhteessa seikkojen esittämiseen pelkästään kirjallisessa muodossa. Tällä tavoin työryhmän oli mahdollista esittää paljon tietoa pienessä tilassa ja kuvata samalla selkeästi asioiden välisiä suhteita. Vaikka kuvioiden tiedostettiin vievän huomattavasti tilaa ja olevan taulukko-ohjelman käyttöön totumattomille työläitä toteuttaa, niiden uskottiin palvelevan päämäärän saavuttamista jopa kirjallista esitystapaa paremmin. Tämän vuoksi opinnäytteessä koettiin perusteluksi hyödyntää suhteellisen suurta määrää graafisia esityksiä kirjallisen selvityksen tukena. Vaikka graafisen materiaalin määrää voidaankin pitää opinnäytteen laajuuteen nähden kohtalaisen suurena, kuvioiden kautta päädyttiin kuitenkin esittämään vain ne seikat, joiden ymmärtämistä graafisen esitystavan koettiin oleellisesti tukevan.

Opinnäytetyön aihealueen ollessa sisällöltään monitahoinen, työssä katsottiin aiheelliseksi hyödyntää niin kutsuttua monistrategista lähestymistapaa eli useamman,

opinnäytteen tapauksessa kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen, menetelmän yhdistelmää. Käytettävät menetelmät määräytyivät käsiteltävien kysymysten mukaan. Määrällistä menetelmää hyödynnettiin selvittäessä kohderyhmän elokuvamakua, osallistumishalukkuutta ja rahankäyttötottumuksia, joita kartoitettiin Internetissä toteutetulla kyselyllä. Laadullisena menetelmänä työssä käytettiin konsultaatiota, jolla pyrittiin selvittämään elokuvatapahtuman järjestämiseen liittyviä erityispiirteitä suhteessa muihin tapahtumatuotantoihin sekä elokuvafestivaalien rahoitus- ja kulurakennetta.

Toisistaan eroavia menetelmiä hyödynnettiin siten, että kvalitatiivinen seurasi kvantitatiivista menetelmää. Edellä mainittuun järjestykseen päädyttiin, koska kyselystä uskottiin voivan nousta esiin seikkoja, joiden pohjalta olisi tarpeellista johtaa lisäksymyksiä konsultaatioihin. Koska eri menetelmillä oli alun perinkin suunniteltu katettavan työn eri osa-alueet, niitä hyödynnettiin toisiaan täydentävinä siten, että osalla konsultaatiokysymyksistä haettiin ammattimaista näkökulmaa täydentämään kyselyllä saavutettuja tuloksia. Tällä keinoin pyrittiin mahdollisimman kattavan kuvan muodostamiseen käsiteltävästä aihealueesta sen sijaan, että toista menetelmää olisi käytetty varmentamaan toisesta saatua tietoa.

Kyselyn ja konsultaation hyödyntämiseen opinnäytteessä päädyttiin useista syistä. Vaikka konsultaatiota käytettiin tutkimusmenetelmänä, sen tuloksia hyödynnettiin myös lähdeaineistona varsinaisen elokuvatapahtuman järjestämistä käsittelevän kirjallisuuden ja muun lähdemateriaalin puutteen vuoksi. Näin ollen konsultaatio koettiin opinnäytteen tarkoituksiin sopivimmaksi menetelmäksi nimenomaan menetelmän käytöstä saatavan monitahoisen hyödyn vuoksi. Opinnäytetyöprosessin alussa harkittiin myös tutkimushaastattelun toteuttamista konsultaation sijaan. Kysymysten selkiytyessä kävi kuitenkin ilmi, ettei kattavan haastattelun toteuttamiselle ollut tarvetta ja, että konsultaatiot tarkkaan harkituille henkilöille olisivat jopa tarkoitustaan haastattelua paremmin palveleva keino tiedonhankintaan. Yhtenä konsultaation merkittävimmistä eduista haastatteluun nähden koettiin sen vapaamuotoisuus, mikä säästi oleellisesti työryhmän rajallisia resursseja.

Kysely puolestaan valittiin opinnäytteessä hyödynnettäväksi, koska menetelmä koettiin parhaaksi tavaksi saada tietoa tapahtuman mahdollisesta kohderyhmästä sekä kohdeyleisön elokuvamausta, osallistumishalukkuudesta ja elokuvakulttuuriin liittyvis-

tä kulutustottumuksista. Koska tutkittavat seikat olivat mitattavissa numeraalisesti, määrällinen lähestymistapa koettiin järkeväksi, sillä sen nähtiin yksinkertaistavan saadut tulokset helposti ilmaistavaan ja tulkittavaan muotoon. Opinnäytetyötä suunniteltaessa myös kohderyhmää koskevan tiedon tapauksessa harkittiin aineiston keräämistä haastattelumenetelmällä, mutta kyselyyn päädyttiin, koska sen koettiin mahdollistavan haastattelua laajemman otannan ja näin ollen tarjoavan kattavampaa tietoa selvitettävistä seikoista. Kyselyn etuna suhteessa haastatteluun nähtiin myös se, että kysely oli haastattelua nopeammin toteutettavissa ja päätyminen kyselyyn tutkimusmenetelmänä säästikin työryhmän aikaa merkittävästi.

Sekä konsultaatio että kysely koettiin onnistuneiksi menetelmävalinnoiksi myös opinnäytetyöprosessin edetessä sillä sekä laadullisella että määrällisellä menetelmällä onnistuttiin saavuttamaan tietoa tutkittavista aiheista jopa odotettua enemmän. Oletetun muutaman kymmenen sijaan kyselyyn saatiin vastauksia jopa 183 ja suuren otannan vuoksi tulokset nähtiin pieneen otantaan nähden luotettavampina ja helpommin käytäntöön sovellettavina. Suhteellisen suuren otannan vuoksi vastaajiksi saatiin myös oletettua kirjavampi joukko potentiaalista yleisöä niin ikänsä ja sukupuolensa kuin elämäntilanteensa ja mieltymystensäkin puolesta. Suuren otannan uskottiinkin antaneen totuudenmukaisemman kuvan muun muassa tapahtuman kysynnästä ja kohderyhmän sisältölinjaustoivomuksista. Kyselylomake koettiin sekä rakenteensa että sisältönsä puolesta onnistuneeksi, sillä sen avulla saatiin vastauksia niin opinnäytteen kuin itse tapahtumankin kannalta olennaisiin kysymyksiin. Ainoastaan erityisesti tapahtumapaikkaa kartoittava kysymys oli unohdettu sisällyttää lomakkeeseen, mikä nähtiin lomakkeen miinuspuolena, sillä kysymyksen kautta olisi voitu saada tärkeää tietoa tapahtumapaikan vaikutuksesta yleisön osallistumishalukkuuteen.

Konsultaatio nähtiin alun perin ongelmallisena tutkimusmenetelmänä johtuen elokuvafestivaalien keskinäisestä kilpailusta. Kilpailun vuoksi työryhmä pelkäsi, ettei vapaaehtoisia konsultoitavia olisi löydettävissä, sillä ei voitu olla varmoja, olisivatko muut toimijat halukkaita auttamaan tahoja, joka saattaisi tulevaisuudessa kehittyä konsultoitavan edustaman tapahtuman kilpailijaksi. Konsultaatiokysymykset lähetettiin kahden eri festivaalin edustajille kuitenkin valmistautuen siihen, että pyyntöön vastattaisiin kieltävästi ja työryhmä joutuisi etsimään vaihtoehtoiset konsultoitavat

ensin valittujen tilalle. Ennako-oletukset osoittautuivat kuitenkin vääriksi, sillä vastaukset esitettyihin kysymyksiin saatiin kummaltakin lähestytyistä toimijoista.

Vaikka opinnäyteprosessi saikin alkunsa jo keväällä 2010, aiheen muuttuminen Iiris Film Festivalin järjestämisestä tapahtuman järjestämismahdollisuuksia kartoittavaksi esiselvitykseksi syksyllä 2010 kiristi työlle alun perin suunniteltua aikataulua huomattavasti. Huolimatta lopullisen aiheen varmistumisesta syyskuussa 2010 varsinaisen opinnäytteen laatiminen päästiin muiden kiireiden viivästyttämänä aloittamaan vasta tammikuussa 2011. Näin ollen aikaa lähdemateriaalin läpikäynnille, kyselyn ja konsultaation suunnittelulle ja toteutukselle, yhteistyöneuvotteluille ja tulosten analysoinnille sekä opinnäyteraportin kirjoittamiselle oli vain noin neljä kuukautta.

Tiukassa aikataulussa nähtiin sekä positiivisia että negatiivisia puolia. Opinnäytteen käytettävissä olevan ajan ollessa rajallinen osa esiselvityksessä huomioitavista seikoista saatettiin kiireen vuoksi käsitellä turhan pintapuolisesti, vaikka jopa suurin osa yksityiskohdista olisi vaatinut syvällistä, eri näkökannat huomioivaa käsittelyä. Myös työn hienosäätö jäi paikoitellen puutteelliseksi, kun kieliasun korjaamiseen ja viitteiden tarkistamiseen ei jäänyt riittävästi aikaa. Positiivisena tiukassa aikataulussa nähtiin kuitenkin se, että kiire pakotti työryhmän keskittymään pelkästään kokonaisuuden kannalta olennaisiin asioihin, kun taas löysemmän aikataulun kautta opinnäytteeseen olisi saattanut päätyä myös paljon lopputuloksen kannalta merkityksentöntä sisältöä.

LÄHTEET

- Alaja, Erkki 2001. Summapeliä! Sponsorointiyhteistyön käsikirja. Suomen urheilumuseosäätiön julkaisuja n:o 25.
- Allen, Johnny & O'Toole, William & Harris, Robert & McDonnell, Ian 2011. Festival & special event management. 5.painos. Milton: John Wiley & Sons Australia Ltd.
- Arktisen Upeeta 2011. Viitattu 3.3.2011. <http://www.arktisenupeeta.net/>.
- Artes, Kai & Björkqvist, Leena & Halonen, Katri & Iso-Aho, Juha & Uotila, Pekka 2010. Kulttuuritapahtumien ekosysteemit muutoksessa. Julkaisussa Katri Halonen (toim.) Kulttuuri kokoaa. Kulttuuritapahtumien muuttuvat verkos-tot. Tuottaja 2020 – osaraportti 1. Helsinki: Metropolia ammattikorkeakoulu. 46-60. Viitattu 12.1.2011.
http://tuottaja2020.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Tuottaja2020_Kulttuuri_kokooa2010.pdf.
- Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK 2011. Audiovisuaalisen kulttuurin tuki. Viitattu 6.4.2011.
http://www.kopiosto.fi/avek/tuen_hakeminen/tukiohjeet/fi_FI/audiovisuaalinen_kulttuuri/.
- Browne, Laura 2011. 3. sektorin kulttuuritila. Viitattu 8.4.2011.
<http://www3.jkl.fi/blogit/kangas/?p=138>.
- Colbert, François 2000. Marketing culture and the arts. 2. englanninkielinen painos. Montreal: Chair in Arts Management, École des Hautes Études Commerciales.
- DocPoint 2011. DocPoint teki uuden yleisöennätyksen! Erja Dammert aloittaa festivaalin taiteellisena johtajana. Viitattu 13.4.2011. <http://docpoint.info/node/3684>.
- Finnkino 2011. Yritysesittely. Viitattu 8.4.2011.
http://www.finnkino.fi/Cinemas/company_info.
- Fourth Sector Network 2008. The Emerging Fourth Sector. Viitattu 1.4.2011
<http://www.fourthsector.net/learn/fourth-sector>.
- Grönroos, Christian 2010. Palvelujen johtaminen ja markkinointi. Neljäs painos. Suom. Maarit Tillman. Helsinki: WSOYpro.
- Halonen, Katri. 2010. Tapahtumatuotanto luovassa taloudessa. Julkaisussa Katri Halonen (toim.) Kulttuuri kokoaa. Kulttuuritapahtumien muuttuvat verkos-tot. Tuottaja 2020 – osaraportti 1. Helsinki: Metropolia ammattikorkeakoulu. 6-16. Viitattu 3.2.2011.
http://tuottaja2020.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Tuottaja2020_Kulttuuri_kokooa2010.pdf.
- Heikkilä, Tarja. 1998. Tilastollinen tutkimus. 5., uudistettu painos. Helsinki: Edita.
- Heikkinen, Hannu L.T. 2001. Toimintatutkimus. Toiminnan ja ajattelun taitoa. Teoksessa Juhani Aaltola ja Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineiston keruu. Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus. 170-185.

- Heiskanen, Ilkka 2005. Kulttuurin kolmannen sektorin muuttuvat roolit. Teok-sessa Ilkka Heiskanen, Pertti Ahonen ja Lasse Oulasvirta (toim.) Taiteen ja kulttuurin ra-hoitus ja ohjaus: Kipupisteet ja kehitysvaihtoehdot. 2. painos Kult-tuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cupore. 49-70.
- Helsinki International Film Festival – Rakkautta & Anarkiaa 2011. Viitattu 3.3.2011. <http://www.hiff.fi/lang-fi/home>.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2004. Tutkimushaastattelu. Teemahaastat-telun teoria ja käytäntö. Helsinki University Press.
- Jokinen, Heikki & Rautiainen, Pauli. 2008. Taiteen edistämistä varten. Taide-toimikunnat 40 vuotta. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- JYP 2011. Synergia-areena. Viitattu 13.4.2011. http://www.jypliiga.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=1514&Itemid=40.
- Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2011. AMK -tutkinnot, nuorten koulutus. Vii-tattu 8.4.2011. <http://www.jamk.fi/koulutus/tutkinnot/nuoret>.
- Jyväskylän Elävän Musiikin Yhdistys Jelmury 2011. Jelmury ry. Viitattu 13.4.2011. <http://jelmury.net/index.php?jelmury>.
- Jyväskylän kaupunki 2011a. Avustusperiaatteet ja käytännöt, avustusten ha-keminen. Viitattu 7.4.2011. <http://jkl.fi/kulttuuri/palvelukeskus/avustukset/ohjeet>.
- Jyväskylän kaupunki, vammaisneuvosto 2010. Vammaispoliittinen ohjelma. Jyväsky-län kaupunki, sosiaali- ja terveystoimikunta. Viitattu 29.3.2011. http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/41434_vampo_liitteineen.pdf.
- Jyväskylän seudun matkailu 2011. Tapahtumat. Viitattu 3.3.2011. <http://jyvaskylanseutu.fi/matkailu/tapahtumat>.
- Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta 2011. Ilokivi On Stage. Viitattu 13.4.2011. <http://www.jyy.fi/ilokivi/>.
- Järvi, Antti & Laitio, Tommi. 2010. Saa koskea. 10 konstia väkevämpään kult-tuuriin. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Kauhanen, Juhani & Juurakko, Arto & Kauhanen, Ville 2002. Yleisötapahtu-man suunnittelu ja toteutus. Helsinki: WSOY.
- Keski-Suomen elokuvakeskus 2010. HURMOS koulukinotapahtuma Viitattu 3.3.2011. http://www.ksek.fi/www/index.php?option=com_content&task=view&id=153.
- Keski-Suomen elokuvakeskus 2011a. Mikä on KSEK? Viitattu 13.4.2011. http://www.ksek.fi/www/index.php?option=com_content&task=view&id=56&Itemid=47.
- Keski-Suomen elokuvakeskus 2011b. Esitystoiminta. Viitattu 8.4.2011. http://www.ksek.fi/www/index.php?option=com_content&task=view&id=6&Itemid=2.
- Keski-Suomen taidetoimikunta 2011a. Toiminta, jäsenet. Viitattu 7.4.2011. <http://www.kstaide.net/toiminta.htm>.

- Keski-Suomen taidetoimikunta 2011b. Apurahat. Viitattu 7.4.2011.
<http://www.kstaide.net/apurahat.htm>.
- Kosonen, Hanna & Pekkarinen, Helena 2010. Julkaisussa Diges ry (toim.) Kulttuurialan kolmas sektori. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:24. Viitattu 2.3.2011.
http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2010/Kulttuurialan_kolmas_sektori.html?lang=fi&extra_locale=fi.
- Lotti, Leila 2001. Tehokas markkina-analyysi. Helsinki: WSOY.
- Mainostajien liitto 2008. Sponsorointibarometri. Viitattu 8.4.2011.
<http://www.mainostajat.fi/mliitto/sivut/Sponsorointibarometri2008tausta.pdf>.
- Mainostajien liitto 2010. Sponsorointibarometri. Viitattu 8.4.2011.
<http://www.mainostajat.fi/mliitto/sivut/Sponsorointibarometri2010.pdf>.
- Norrena, Taru & Arffman, Laura & Järvenpää, Heidi & Kovanen, Matti & Ran-naste, Katariina & Talja, Juho & Vähäniitty, Mikko 2006. Projektikansio: Iiris Film Festival. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, kulttuuriala, viestinnän koulu-tusohjelma.
- Oesch, Pekka. 2010. Yritysten tuki taiteille 2008 ja tuen muutokset 1999-2008. Taiteen keskustoimikunta. Tilastotietoa taiteesta no 40.
- Opetushallitus 2011. Kysyntä, kilpailu ja segmentointi. Viitattu 30.3.2011.
http://www03.edu.fi/oppimateriaalit/markkinointisuunnitelma/pages/kysynta_segme ntointi.htm.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011a. Valtioneuvoston selonteko kulttuurin tulevaisuudesta. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2011:8 Viitattu 14.4.2011.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2011/liitteet/OKM08.pdf?lang=fi>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011b. Vapaan kentän ammattilaisryhmien toimintaedellytysten parantaminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:14. Viitattu 1.4.2011
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2011/liitteet/OKMtr14.pdf?lang=fi>.
- Opetusministeriö 2010. Opetusministeriön tuki suomalaiselle elokuvalla kasvaa taas reippaasti. Tiedote. 14.1.2010 Viitattu 30.3.2011.
<http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2010/01/elokuvatuet.html?lang=fi>.
- Rautiainen, Pauli. 2010. Valtion tuki kulttuuritapahtumille 2000–2008. Taiteen keskustoimikunta. Työpapereita 48.
- Reikäreuna-elokuvafestivaali 2011. Viitattu 3.4.2011. <http://www.reikareuna.com/>.
- Rissanen, Tapio 2007. Kilpailu markkinoilla. Jyväskylä: Pohjantähti.
- Rämö, Matti 2004. Lappu Lippuluukulle? Viitattu 10.4.2011.
<http://ylioppilaslehti.fi/2004/11/lappu-lippuluukulle/>.
- Saarijärven elokuvakerho ry 2011. Viitattu 3.4.2011.
http://www.viisaankivi.fi/fi/kotisivut/saarijarven_elokuvakerho_ry/?id=458.
- Suomen elokuvasaatiö 2010. Tukipäätökset helmikuu 2010. Viitattu 2.3.2011.
<http://ses.fi/>.

- Suomen elokuvasäätiö 2011a. Festivaalituki. Valtakunnallisesti merkittävät elokuva-festivaalit. Viitattu 6.4.2011. <http://ses.fi/>.
- Suomen elokuvasäätiö 2011b. Tukipäätökset helmikuu 2011. Viitattu 2.3.2011. <http://ses.fi/>.
- Suomen kulttuurirahasto 2007a. Tervetuloa Suomen kulttuurirahastoon. Viitattu 7.4.2011. <http://www.skr.fi/>.
- Suomen kulttuurirahasto 2007b. Keski-Suomen rahasto. Viitattu 7.4.2011. <http://www.skr.fi/default.asp?docId=12399>.
- Taalas, Saara L. 2010. Kohti hybriditalouden haastetta. Keskustelua luovasta taloudesta Suomessa. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 17/2010. Viitattu 28.3.2011. <http://www.luovatampere.fi/getfile.php?file=519>.
- Taipale, Jari. 2007. Brändi liiketoiminnan ytimessä. Erotu tai unohda koko homma. Infor Oy.
- Taiteen keskustoimikunta. 2010a. Yritysten tuki taiteille ei ole kasvanut 2000 luvulla. Säveltaide edelleen merkittävin yritysten rahoituksen kohde. Tiedote 13.12.2010.
- Taiteen keskustoimikunta 2010b. Apurahan hakijan opas (yksityishenkilöt ja työryhmät). Viitattu 6.4.2011. http://www.kstaide.net/apuraha_TKT_Lokakuu_2010.pdf.
- Taiteen keskustoimikunta 2010c. Avustuksen hakijan opas (yhteisöt). Viitattu 6.4.2011. http://www.kstaide.net/avustus_TKT_Lokakuu_2010.pdf.
- Tanner, Lauri Rose 2011. Creating Film Festivals Book. Viitattu 4.4.2011. <http://web.me.com/laurirose/FilmFestivalsBook/CreatingFilmFestivalsBook-LauriTanner.html>.
- The Internet Movie Database 2011. Viitattu 26.3.2011. <http://www.imdb.com/>.
- Valtion elokuvataidetoimikunta 2010. Elokuvataiteen apurahat ja avustukset 2010. Tiedote. 18.1.2010.
- Valtion elokuvataidetoimikunta 2011. Elokuvataiteen apurahat ja avustukset 2011. Tiedote. 26.1.2011.
- Valtiovarainministeriö 2010. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioiksi vuodelle 2010. Viitattu 6.4.2011. http://budjetti.vm.fi/indox/tae/2010/he_2010.html.
- Valtiovarainministeriö 2011. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioiksi vuodelle 2011. Viitattu 6.4.2011. http://budjetti.vm.fi/indox/tae/2011/he_2011.html.
- Vilen, Liisa & Ström, Johanna & Koskela, Tuuli & Halonen, Marjukka & Mak-konen, Antti & Niskanen, Tatu & Peräaho, Janne & Räihälä, Mikko 2009. Projektiraportti: Iiris Film Festival. Projektiraportti, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, kulttuuriala, viestinnän koulutusohjelma.
- Vilkka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. 1.-2. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Wilenius, Markku 2004. Luovaan talouteen. Kulttuuriosaaminen tulevaisuuden voimavarana. 2. painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Wolf, Paulette & Wolf, Jodi 2005. Event Planning Made Easy. McGraw-Hill.

YK:n yleissopimus. United Nations 2006. Convention on the Rights of Persons with Disabilities. Article 30. Viitattu 29.3.2011.
<http://www.un.org/esa/socdev/enable/rights/convtexte.htm>.

Åhlberg, Mari 2001. Käsittekartat tutkimusmenetelmänä. Teoksessa Juhani Aaltola ja Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineiston ke-
 ruu. Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus. 59-68.

Sähköpostilähteet

Hartikainen, Anniina 2011. Oppariasiaa. Email mari.huttunen.kie@jamk.fi. 5.4.2011.

Jyväskylän Seta ry 2011. Vinokinosta. Email mari.huttunen.kie@jamk.fi. 2.4.2011.

Karikoski, Mari 2011. Opinnäytetyö elokuvafestivaalista. Email miiahuttunen@suomi24.fi 4.3.2011.

Korolainen Tuomas & Ilomäki Jani 2011. Opinnäytetyö elokuvafestivaalista. Email miiahuttunen@suomi24.fi. 11.4.2011.

Latvala, Markus 2011. Arktisen Upeeta. Email mari.huttunen.kie@jamk.fi. 4.4.2011.

Ojaluoto, Elli 2011a. Opinnäytetyö elokuvafestivaalista. Email miiahuttunen@suomi24.fi 17.3.2011.

Pulkkinen, Yrjö 2011a. Opinnäytetyö elokuvafestivaalista. Email miiahuttunen@suomi24.fi 29.3.2011.

Rihto, Jorma 2011. Viitasaaren elokuvaviikosta. Email mari.huttunen.kie@jamk.fi. 3.4.2011.

Tapaninen, Kaisu 2010. Iiris ehdotus. Email miiahuttunen@suomi24.fi. 1.9.2010.

Tapaninen, Kaisu 2011. Miiän ja Marin opparista. Email mari.huttunen.kie@jamk.fi. 7.3.2011.

Julkaisemattomat lähteet

Hoffrén, Jari 2010. Luentomateriaali.

Suulliset lähteet

Ojaluoto, Elli 2011b. Neuvottelu 25.3.2011.

Pulkkinen, Yrjö 2011b. Konsultaatio 31.3.2011.

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Elokuvakysely**1) Ikä****2) Sukupuoli**

- Mies
 Nainen

3) Elämäntilanne

- Palkkatöissä
 Opiskelija, mikä alan?
 Työtön
 Eläkeläinen
 Joku muu, mikä?

4) Asuinpaikka**5) Oletko kiinnostunut elokuvista?**

- Kyllä, katson mielelläni elokuvia ja seuraan elokuvaan liittyviä tapahtumia
 Ei, en ole kiinnostunut elokuvista tai elokuvakulttuurista
 Suhtautumiseni elokuvaan ja elokuvakulttuuriin on neutraali
 En osaa sanoa

6) Sijoita seuraavat elokuvagenret asteikolle sen mukaan, kuinka mieluisaksi tai kiinnostavaksi koet kyseisen tyylilajin.

	Ei mieluisa / ei kiinnostava	Hieman mieluisa / hieman kiinnostava	En osaa sanoa	Mieluisa / kiinnostava	Erittäin mieluisa / erittäin kiinnostava
Animaatio	☐	☐	☐	☐	☐
Draama	☐	☐	☐	☐	☐
Dokumenttielokuva	☐	☐	☐	☐	☐
Indie-elokuva	☐	☐	☐	☐	☐
Kauhuelokuva	☐	☐	☐	☐	☐
Klassikko	☐	☐	☐	☐	☐
Koko perheen elokuva	☐	☐	☐	☐	☐
Komedia	☐	☐	☐	☐	☐
Kotimainen elokuva	☐	☐	☐	☐	☐
Kulttielokuva	☐	☐	☐	☐	☐
Lyhytelokuva	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikkielokuva	☐	☐	☐	☐	☐
Mykkäelokuva	☐	☐	☐	☐	☐
Romanttinen elokuva	☐	☐	☐	☐	☐
Sci-fi	☐	☐	☐	☐	☐
Toimintaelokuva	☐	☐	☐	☐	☐
Western	☐	☐	☐	☐	☐

7) Anna esimerkki omista suosikkielokuvistasi. (1-5 kappaletta)

8) Mistä lähteistä hankit tietoa elokuvista, elokuvakulttuurista ja elokuvatapahtumista? Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon.

- Lehdistä
- Televisiosta
- Internetistä
- Kavereilta
- Joku muu, mikä?

9) Missä yleensä katselet elokuvia? Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon.

- Kotona
- Kavereiden luona
- Finnkino tai vastaavat elokuvateatterit
- Kampus Kino, Keski-Suomen elokuvakeskuksen näytökset tai vastaavat
- Joku muu, mikä?

10) Kuinka paljon käytät keskimäärin kuukaudessa rahaa elokuvaharrastukseen? (Elokvissakäynti, elokuvien osto ja vuokraus, elokuvatapahtumat)

- Alle 10 euroa
 10-20 euroa
 Yli 20 euroa

11) Miksi ottaisit osaa elokuvafestivaaliin? Valitse neljä tärkeintä.

- Mielenkiintoiset luennot
 Ohjaajavieraat
 Mahdollisuus osallistua tapahtuman toteutukseen
 Näytösten edullisuus
 Esityspaikkana elokuvateatteri
 Ohjelmistossa elokuvia, joita ei muualla näe
 Ohjelmistossa tunnettuja elokuvia
 Ohjelmistossa englanniksi tekstitettyjä elokuvia eripuolilta maailmaa
 En ole kiinnostunut osallistumaan
 Joku muu, mikä?

12) Paljonko olisit valmis maksamaan yhdestä elokuvanäytöksestä? Valitse yksi tai kaksi vaihtoehtoa.

- 4-6 euroa
 7-9 euroa
 10-12 euroa

13) Miten festivaalin tulisi sijoittua ajallisesti?

- Viikonloppu (pe-su)
 5 päivää (ke-su)
 7 päivää (ma-su)
 Joku muu, mikä?

14) Elokvafestivaalilla näkisin mielelläni: (Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon)

- Yksittäisiä pitkiä elokuvia
 Useammasta lyhytelokuvasta koostuvia näytöksiä
 Elokuvanäytöksiä, joissa tekijän puheenvuoro
 Seminaareja tai luentosarjoja
 Jotain muuta, mitä?

15) Mihin vuorokaudenaikaan toivoisit näytösten olevan? Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon.

- Aamu
 Päivä
 Ilta
 Yö

16) Sijoita seuraavat elokuvat asteikolle sen mukaan, kuinka mieluisaksi tai kiinnostavaksi koet kyseisen elokuvan. Mikäli et ole nähnyt jotakin elokuvista, voit halutessasi antaa pisteet sillä perusteella, kuinka kiinnostunut olisit näkemään elokuvan.

	Ei mieluisa /ei kiinnostava	Hieman mieluisa / hieman kiinnostava	En osaa sanoa / En ole nähnyt	Mieluisa / kiinnostava	Erittäin mieluisa / erittäin kiinnostava
Asterix ja Obelix vastaan Caesar (ohj. Claude Zidi, Ranska 1999)	☐	☐	☐	☐	☐
Blade Runner (ohj. Ridley Scott, USA 1982)	☐	☐	☐	☐	☐
Fahrenheit 9/11 (ohj. Michael Moore, USA 2004)	☐	☐	☐	☐	☐
The Good, the Bad, the Weird (ohj. Ji-woon Kim, Etelä-Korea 2008)	☐	☐	☐	☐	☐
Huuliharppukostaja (ohj. Sergio Leone, Italia/USA 1968)	☐	☐	☐	☐	☐
The Killer (ohj. John Woo, Hongkong 1989)	☐	☐	☐	☐	☐
Kun Harry tapasin Sallyn... (ohj. Rob Reiner, USA 1989)	☐	☐	☐	☐	☐
Laitakaupungin valot (ohj. Aki Kaurismäki, Suomi 2006)	☐	☐	☐	☐	☐
Leon (ohj. Luc Besson, Ranska 1994)	☐	☐	☐	☐	☐
Monty Python - Elämän tarkoitus (ohj. Terry Jones, Iso-Britannia 1983)	☐	☐	☐	☐	☐
Naapurini Totoro (ohj. Hayao Miyazaki, Japani 1988)	☐	☐	☐	☐	☐
Nyky aika (ohj. Charles Chaplin, USA 1936)	☐	☐	☐	☐	☐
Pelkoa ja inhoa Las Vegasissa (ohj. Terry Gilliam, USA 1998)	☐	☐	☐	☐	☐
Polkupyörävaras (ohj. Vittorio De Sica, Italia 1948)	☐	☐	☐	☐	☐
Ringu (ohj. Hideo Nakata, Japani 1998)	☐	☐	☐	☐	☐
The Six Dollar Fifty Man (ohj. Mark Albiston/Louis Sutherland, Uusi-Seelanti 2009)	☐	☐	☐	☐	☐
Yellow Submarine (ohj. George Dunning, Iso-Britannia/USA 1968)	☐	☐	☐	☐	☐

17) Minkälaista oheisohjelmaa toivoisit elokuvafestivaalin tarjoavan? Voit halutessasi valita myös useamman vaihtoehdon.

- Luentoja
- Ohjaajavieraita
- Jatkobileet
- Työpajoja
- Ennakkoklubi
- Kilpailuja
- Ei mitään
- Elokuvaklubeja esimerkiksi elokuvateemoittain
- Jotain muuta, mitä?

18) Mistä seuraavista keski-suomalaisista elokuvatahtumista muistat kuullesesi aiemmin?

- Arktisen upeeta
- Haapamäen elokuvaviikko
- Hurmos koulukinofestivaali
- Iris Film Festival
- Night Visions Kampus Kino
- Saarijärven elokuvaviikko
- Viitasaaren elokuvaviikko

19) Minkälaisia mielikuvia Iris Film Festival sinussa herättää?

20) Oletko osallistunut Iris Film Festivaliin?

Kyllä

Ei

21) Mikäli vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, kerro, miksi olet osallistunut. Mikäli vastasit ei, kerro, miksi et ole.

22) Halutessasi voit liittyä Keski-Suomen elokuvakeskuksen sähköpostilistalle kirjoittamalla sähköpostiosoitteesi alle. Tiedotamme listan kautta Jyväskylän ajankohtaisista elokuvatapahtumista sekä elokuvaohjelmistosta. Sähköpostiosoitteeni on:

Liite 2. Konsultaatiokysymykset

1. Mainitse mielestäsi kolme tärkeintä seikkaa, jotka tapahtumajärjestäjän on huomioitava elokuvafestivaalia suunniteltaessa.
2. Mitä erityispiirteitä elokuvafestivaalin järjestämiseen mielestäsi liittyy verrattuna muihin tapahtumatuotantoihin
  - a. sisällöllisesti
  - b. taloudellisesti
  - c. teknisen tuotannon kannalta
  - d. markkinoinnin ja tiedottamisen kannalta
  - e. tapahtumaorganisaation kannalta?
3. Mikä on sisältölinjauksen merkitys tapahtuman onnistumisessa? Mikä on mielestäsi paras keino ohjelmiston valintaan (esim. rajattu genren mukaan, persoonallisesti rajattu – ”jokaisessa elokuvassa esiintyy punamekkoinen nainen”)?
4. Minkälainen on edustamasi tapahtuman yhteistyöverkosto?
5. Minkälainen on edustamasi tapahtuman prosentuaalinen tulorakenne? Esim. apurahat ja avustukset x %, lipputulot x %, yritys yhteistyö x % jne.
6. Minkälainen on edustamasi tapahtuman prosentuaalinen kulurakenne? Esim. palkat x %, ohjelmiston esitysoikeudet x %, tilavuokrat x% jne.
7. Edustamasi tapahtuman perustiedot
  - a. kävijämäärä
  - b. budjetti (karkea suuruusluokka)